

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАТИКИ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ І ЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

Пояснювальна записка

до дипломної роботи

МАГІСТР
(освітній ступінь)

на тему: «Моделювання тенденцій інвестиційної активності регіонів України»

Виконала: студентка 2 року навчання
другого (магістерського)
рівня вищої освіти
зі спеціальності 051 «Економіка»
освітньо-професійної програми
«Бізнес-статистика і аналітика»
БОРИСОВА Ганна Романівна.

Керівник: д.е.н., проф. Олена РАЄВНЄВА

Рецензент: д.е.н., проф. в.о.заступника
директора з наукової роботи НДЦ ІІР
НАН України Євгенія ХАУСТОВА

Харків - 2020 рік

ЗМІСТ

Вступ	8
Розділ 1 теоретико-методологічні підходи до поняття прямих іноземних інвестицій	11
1.1 Прямі іноземні інвестиції і капітальні інвестиції, їх сутність та механізми реалізації	11
1.2. Вплив прямих іноземних інвестицій та капітальних на економічний розвиток країн та регіонів	29
1.3 Інформаційно-аналітичне забезпечення статистичного аналізу інвестиційної привабливості України та її регіонів	38
Висновок за розділом 1	42
Розділ 2 статистичний аналіз інвестиційної привабливості України у світі та її регіонів	43
2.1 Характеристика та аналіз діяльності центру індустріальних проблем НАН України	43
2.2 Аналіз порівняння інвестиційної привабливості України з країнами світу	53
2.3 Аналіз порівняння інвестиційної привабливості України за регіонами та за видами економічної діяльності.	70
Висновок за розділом 2	78
Розділ 3 моделювання та прогнозування показників інвестиційної активності України	79
3.1 Сутність кластерного аналізу	79
3.2 Типізація регіонів України за показниками інвестиційної активності	83
3.3 Прогнозування показників інвестиційної активності Україні	89
Висновок за розділом 3	100
Висновок	101
Список використаної літератури	103

ВСТУП

Для країн з перехідною економікою прямі іноземні інвестиції (ПІІ) можуть мати важливе значення для структурних змін економіки, підвищення міжнародної конкурентоспроможності та економічного та соціального розвитку в цілому. Однак емпіричні докази важливості ПІІ в країнах з перехідною економікою неоднозначні. Визначення наслідків ПІІ в країнах з перехідною економікою може бути важким як з методологічної, так і з економічної точки зору.

Взагалі, економічний, політичний та соціальний розвиток може бути послаблений через відсутність стабільних органів управління, порушених військовими чи етнічними конфліктами або посилені демократичними рухами та політичною стабільністю. Окрім вдосконалення цих рамок та інституцій, прогнозування економічних та соціальних показників або перевірка впливу потенційно важливих факторів, що сприяють розвитку, можуть бути складними завданнями в країнах з перехідною економікою від посткомуністичної до демократичної. Для України воєнно-етнічні конфлікти мають особливе значення і створюють великий ризик для територіальної цілісності, а також для економічного та соціального розвитку всієї країни.

Для багатьох країн з перехідною економікою проектування економічних моделей може бути особливо складним з методологічної точки зору. По-перше, часові ряди можуть бути обмеженими, а статистика та дані можуть бути ненадійними внаслідок трансформації та переходу офіційних статистичних систем, а також швидкої зміни економічних структур. По-друге, високі темпи інфляції, в значній мірі різні курси валют, політичні турбуленції та, врешті-решт, військові чи етнічні конфлікти можуть призвести до змін у даних, які не можуть бути враховані в економічних моделях з достатньою точністю. По-третє, деякі економічні та соціальні дані можуть спотворюватися статистичними артефактами, такими як змінені регіональні або економічні та

соціальні статистичні класифікації.

Виходячи з вище зазначеного впливає актуальність дослідження інвестиційної активності в Україні та її регіонів.

Метою даної дипломної роботи є оцінка впливу прямих іноземних інвестицій та капітальних інвестицій на економічний розвиток регіонів України та країни в цілому на основі обраних показників та пошук перспектив та корегування інвестиційних процесів.

Відповідно до сформульованої мети в роботі вирішені наступні завдання:

виявлено сучасний стан залучення прямих іноземних інвестицій та отримання капітальних інвестицій в Україні та її регіонах;

здійснено оцінювання адекватності розподілу на кластери за допомогою дискримінантного аналізу;

проведено порівняння поточної інвестиційної активності у регіонах з попередньою;

розглянуто тенденції зміни інвестиційної активності в Україні та її регіонах;

проведено моделювання факторів впливу на інвестиційну активність;

визначено перспективи змін інвестиційної ситуації в Україні.

Предмет дослідження: інвестиційна активність.

Об'єктом дослідження є процес інвестиційної активності країни.

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти, статистичні дані Кноема Enterprise та дані Державної служби статистики України.

Статистичні методи дослідження: логічне узагальнення, порівняння, графічний аналіз, аналітичні методи, метод кластерного аналізу, метод дискримінантного аналізу, прогнозування.

У ході виконання дипломної роботи було набуто наступні компетентності:

досліджена економічна сутність інвестиційної активності країни;
визначено сучасний стан інвестиційної активності України порівняно з іншими країнами Європи та світу;
досліджена державна політика в сфері регулювання інвестиційної активності в Україні;
розроблена характеристика науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України;
визначено сучасний інвестиційний стан в регіонах України;
Результати дослідження опубліковано у вигляді статей «Дослідження прямих іноземних інвестицій в Україну та з України» та «прогнозування обсягів іноземних інвестицій в Україну у журналі «Молодіжний економічний вісник».

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

1.1 Прямі іноземні інвестиції і капітальні інвестиції, їх сутність та механізми реалізації

Інвестиційна діяльність є однією з ключових форм економічної діяльності людини. Можливості розвитку економіки і досягнення економічного зростання багато в чому визначаються інвестиційними процесами в країні. Інвестиційний процес реалізується і управляється через інвестиційну політику держави. Інвестиційна політика спрямована на використання і формування інвестиційного потенціалу, який, в свою чергу, є результатом інвестиційних процесів і заснований на інвестиціях.

Слово «інвестиції» походить від латинського слова *investire* – одягати, одягатися, покривати, де *vestis* – вбрання, облачення. Як конкретно слово прийшло до сучасного змісту, точно не відомо. Існує гіпотеза, що через італійську мову: банкіри інвестували гроші, і гроші тим самим як би "переодягалися", міняли форму.

Розглянемо існуючі пояснення до слова «інвестиції».

Інвестиції (нім. *Investition*, від лат. *Investio* - одягаю) – грошові кошти, цінні папери, інше майно, в тому числі майнові права, інші права, що мають грошову оцінку, що вкладаються в об'єкти підприємницької та (або) іншої діяльності з метою отримання прибутку і (або) досягнення іншого корисного ефекту.

Інвестиції – розміщення капіталу, грошових коштів в будь-які підприємства, організації.

Інвестиції (від лат. *Investio* – облачає) – грошові кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери, технології, машини, обладнання, ліцензії, в т.ч. і на товарні знаки, кредити, будь-яке інше майно або майнові права, інтелектуальні цінності, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших

видів діяльності з метою отримання прибутку (доходу) і досягнення позитивного соціального ефекту [40].

Взагалі міст поняття «інвестиції» можна віднести до числа найбільш дискусійних питань в юридичній та економічній літературі, що пов'язано з декількома моментами.

По-перше, в економічній теорії, а також в теорії цивільного та підприємницького права відсутній однаковий підхід до розуміння даного терміна. Так, А. Г. Богатирьов писав, що труднощі вироблення правової сутності інвестицій викликана, як і в економічній літературі, складністю цих понять і наявністю декількох видів і форм капіталу та інвестування [1].

По-друге, законодавство і правозастосовна практика з даного питання також не відрізняються стабільністю і однозначністю. І як наслідок, існуюче правове регулювання навряд чи можна визнати задовільним.

Термін «інвестиції» перш за все відноситься до числа економічних понять, що становлять найважливіші інститути господарської діяльності, характеризують сучасний стан розвиненої економіки.

В економічній літературі цей термін є, мабуть, одним з найбільш багатозначних. Наприклад, в макроекономіці до інвестицій зазвичай відносять тільки ті вкладення коштів, які ведуть до збільшення валового внутрішнього продукту, а значить, і реального сектора економіки [3].

На думку Дж. Кейнса, інвестиції можна визначити як приріст цінності капітального майна незалежно від того, чи перебуває останнє з основного, оборотного або ліквідного капіталу [5].

Е. Дж. Долан і Д. Є. Ліндсей під інвестиціями розуміють збільшення обсягу капіталу, який функціонує в економічній системі, т. е. збільшення пропозиції продуктивних ресурсів, здійснюване людьми [6].

Французький фахівець з економіко-математичних методів П'єр Массі писав, що інвестування являє собою акт обміну задоволення сьогоднішньої потреби на очікуване задоволення її в майбутньому за допомогою інвестиційних благ [7].

В юридичній літературі були зроблені спроби систематизувати існуючі в економічній літературі погляди на природу інвестицій. Так, Л. Г. Кропотов виділяє наступні групи [8].

Перша група, на думку автора – це вчені, які визначають інвестиції як вкладення капіталу (наприклад, Е. Ф. Борисов, П. І. Вахрін, А. В. Воронцовський).

Друга група – це вчені, які пояснюють поняття інвестицій через витрати, вказуючи при цьому, що мова йде про витрачання коштів сьогодні заради отримання майбутніх вигод (наприклад, У. Ф. Шарп, Г. Д. Олександр, Дж. В. Бейлі).

Третя група визначає інвестиції через об'єкти, які використовуються в процесі підприємницької діяльності (Г. І. Іванов, А. Г. Івасенко).

Однак вважаємо, що такий поділ досить умовне, оскільки при різному безлічі «економічних тлумачень» цього поняття загальним в них є включення поняття «капітал».

Зазначене не означає тотожності цих понять, інакше відсутня необхідність введення додаткового поняття «інвестиції». Як вказував У. Оккам: «Сутності не слід примножувати понад необхідність» [9].

Для початку потрібно класифікувати інвестиції бо це допоможе врахувати і аналізувати рівень їх використання (рис. 1.1). Також дасть змогу розуміти на якому рівні потрібно приймати рішення (макро- і мікро-). Є багато різних класифікацій від різних авторів, тому перелічимо основні критерії які використовуються при аналізі інвестиційно активності.

На рис. 1.3 схематично зображена класифікація інвестицій за характером участі інвестора в інвестиційному процесі.

Прямі інвестиції – це ті, в яких інвестор сам володіє певними активами, тоді як непрямі інвестиції - це інвестиції, здійснені в транспортні засоби, що об'єднують гроші інвестора для купівлі або продажу активів.

Непряме інвестування відноситься до способу інвестування в реальному стані без фактичного інвестування у власність. Непрямі інвестиції можуть

здійснюватися різними способами, включаючи цінні папери, фонди або приватний капітал.

Рис. 1.1. Класифікація інвестицій

На рис. 1.2 показана класифікація за об'єктом вкладення інвестицій.

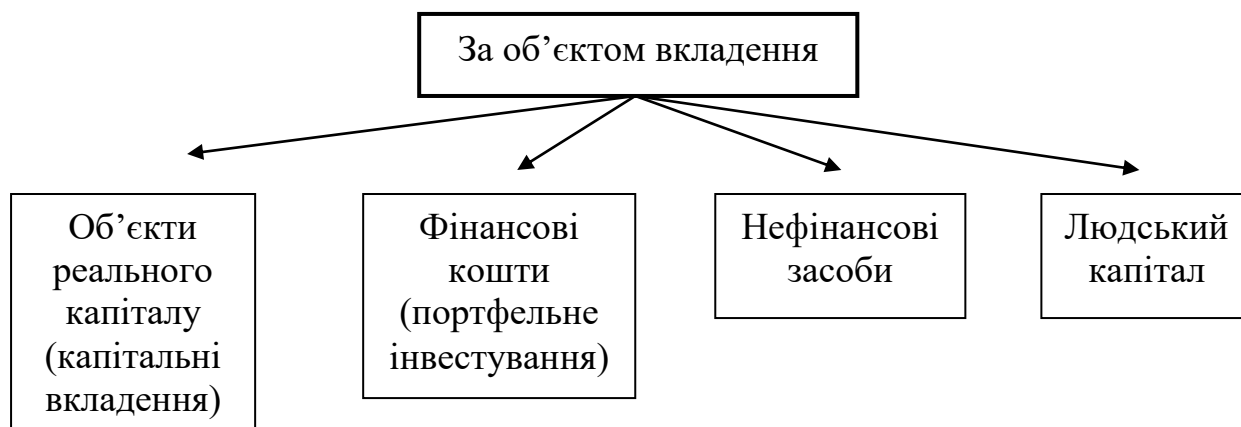

Рис. 1.2 Класифікація інвестицій за обсягом вкладень

На рис. 1.4 схематично зображена класифікація інвестицій по відношенню до об'єкта вкладення.

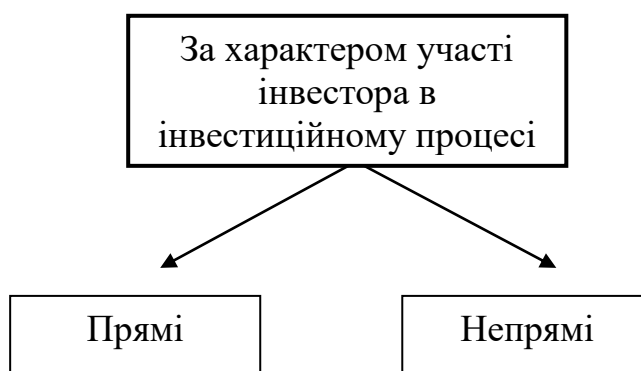

Рис. 1.3. Класифікація інвестицій за характером участі інвестора в інвестиційному процесі

Внутрішні кошти – це джерела фінансування, що знаходяться в активах та доходах компанії, тоді як зовнішні кошти надходять із зовнішніх джерел, таких як банки, венчурні капіталісти та інші інвестори.

На рис. 1.5 схематично зображена класифікація інвестицій за періодом використання інвестицій. Інвестиції, тривалість яких не перевищує 3 років, називається короткостроковою.

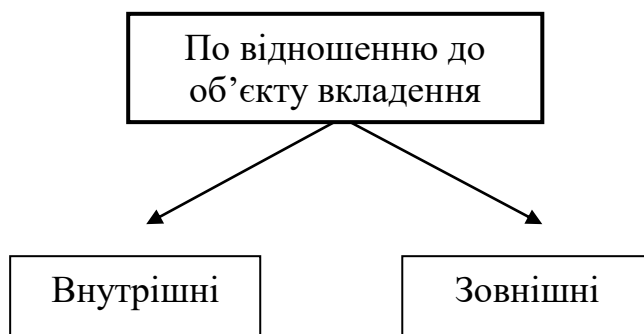

Рис. 1.4. Класифікація інвестицій по відношенню до об'єкта вкладення

Найпоширенішими прикладами короткострокових інвестицій є депозити у банках, ПФ, короткострокові облігації, фонди грошового ринку тощо.

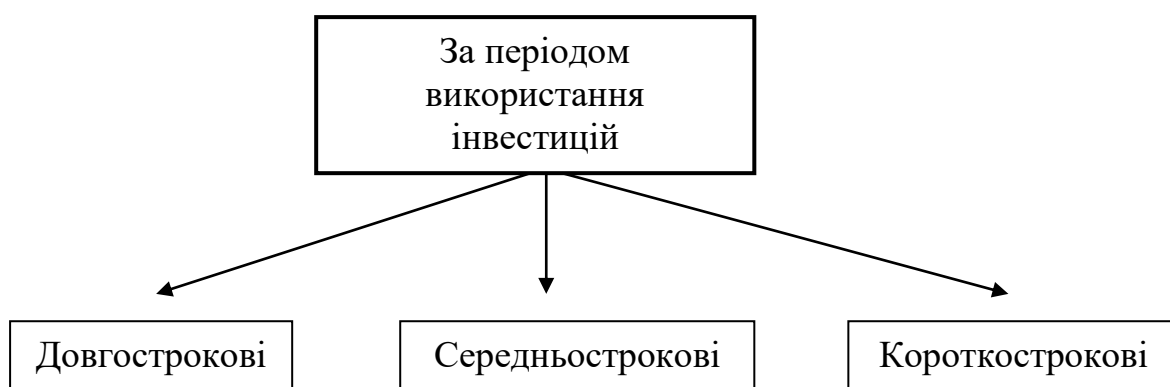

Рис. 1.5. Класифікація інвестицій за періодом використання інвестицій

Довгострокові інвестиції зазвичай являють собою інвестиції, які призначені для покриття витрат на такі важливі життєві події, як придбання другого будинку, освіта дітей та одруження чи вихід на пенсію. Він пропонує більшу ймовірність максимізації прибутковості протягом 10 років або більше. Довгострокові інвестиції, як правило, неліквідні, але забезпечують високу норму прибутку.

Довгострокові інвестиції здійснюються з метою створення довгострокових ресурсів, таких як вихід на пенсію. З іншого боку, короткострокові інвестиції в основному робляться для виконання

короткострокових планів, таких як придбання двоколісного автомобіля, автомобіля або фінансування відпустки.

Інвестор, який обирає довгострокові інвестиції, шукає вищої віддачі від інвестицій, щоб забезпечити своє майбутнє. Багато людей очікують, що ці інвестиції будуть вигідними після продажу.

Очікування щодо короткострокових інвестицій дещо інші. Інвестори зазвичай використовують їх для повсякденних витрат, таких як оренда. Як правило, ці інвестиції гарантують відносно більший захист основної суми. Наприклад, якщо хтось купує скутер, він/вона не очікує багато чого на повернення або підвищення вартості.

На рис. 1.6 схематично зображена класифікація інвестицій за ступенем надійності.

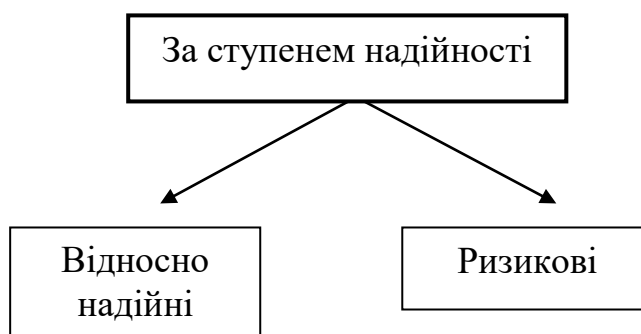

Рис. 1.6. Класифікація інвестицій за ступенем надійності

Інвестиційний ризик можна визначити як ймовірність або ймовірність виникнення збитків щодо очікуваної віддачі від будь-якої конкретної інвестиції. Якщо сказати просто, це показник рівня невизначеності досягнення прибутковості відповідно до очікувань інвестора. Це ступінь несподіваних результатів, які мають бути реалізовані.

Безризиковий актив – це той актив, який має певний прибуток у майбутньому – і практично не має можливості збитків. Коли інвестор бере інвестицію, очікувана норма прибутку очікується залежно від тривалості

утримання активу. Ризик демонструється тим фактом, що фактичний прибуток та очікуваний прибуток можуть сильно відрізнятись. Оскільки коливання ринку важко передбачити, невідомий аспект майбутньої прибутковості вважається ризиком. Як правило, підвищений рівень ризику вказує на більший шанс великих коливань, що може призвести до значних прибутків або втрат залежно від кінцевого результату.

Ризик є важливою складовою при оцінці перспектив інвестицій. Більшість інвесторів, роблячи інвестиції, вважають менший ризик сприятливим. Чим менший інвестиційний ризик, тим вигіднішими є інвестиції. Однак правило великого пальця - чим вищий ризик, тим краща віддача.

На рис. 1.7 схематично зображена класифікація інвестицій через прибутковість.

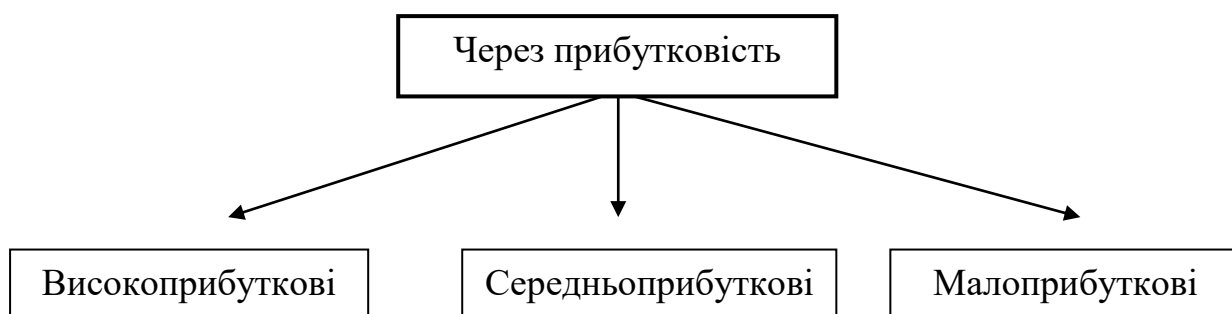

Рис. 1.7. Класифікація інвестицій через прибутковість

Інвестиції з високим прибутком (високоприбуткові) – це переважно інструменти з фіксованим прибутком, які несуть більший ризик і прибутковість (дохідність). Емітент залучає інвесторів, пропонуючи вищу процентну ставку, ніж безпечніші облігації інвестиційного класу, як нагороду за більший ризик.

Інвестиції середнього прибутку (середньоприбуткові) – це просте математичне середнє з серії прибутків, що генеруються за певний проміжок часу. Середній прибуток обчислюється так само, як і просте середнє для будь-якого набору чисел. Середня прибутковість повідомляє інвестору або аналітику, яка прибутковість акцій або цінних паперів була в минулому, або яка

прибутковість портфеля компаній.

Аналогічно можна сформулювати що таке малоприбуткові інвестиції. Потрібно також відмітити що є безприбуткове інвестування. Таке інвестування переслідує соціальні або екологічні цілі (некомерційні).

На рис. 1.8 схематично зображена класифікація інвестицій за характером використання капіталу в інвестиційному процесі.

Рис. 1.8. Класифікація інвестицій за характером використання капіталу в інвестиційному процесі

Початкові інвестиції – це сума, необхідна для започаткування бізнесу або проекту. Його також називають початковими витратами на інвестиції або просто початковими витратами. Він дорівнює капітальним витратам плюс потреба в оборотних коштах плюс надходження від оподаткування від активів, вибутих або доступних для використання деінде. Рішення щодо капітального бюджетування передбачають ретельну оцінку початкових інвестиційних витрат та майбутніх грошових потоків проекту. Правильна оцінка цих даних допомагає приймати рішення, що збільшують багатство акціонерів.

Реінвестування – це коли розподіл доходу, отриманий від інвестиції, повертається назад до цієї інвестиції замість отримання грошових коштів. Таке інвестування здійснюється шляхом використання дивідендів, отриманих для придбання більшої кількості цих акцій, або виплат відсотків, отриманих для

придбання більшої частини цієї облигації. Програми реінвестування дивідендів автоматизують процес накопичення запасів від дивідендних потоків. Фіксовані доходи та викличні цінні папери відкривають потенціал для ризику реінвестування, коли нові інвестиції, що здійснюються з розподілом, менш доречні.

Дезінвестиції – це дія організації чи уряду, які продають або ліквідують активи чи дочірні компанії. За відсутності продажу активу, дезінвестування також стосується зменшення капітальних витрат, що може сприяти перерозподілу ресурсів у більш продуктивні райони в рамках організації чи фінансуваного державою проекту. Незалежно від того, дезінвестування призводить до вибуття або зменшення фінансування. Головна мета – максимізувати рентабельність інвестицій, пов'язану з капітальними товарами, робочою силою та інфраструктурою. На рис. 1.9 схематично зображена класифікація інвестицій з формами організації інвестиційної діяльності.

Рис. 1.9. Класифікація інвестицій з формами організації інвестиційної діяльності

Індивідуальні інвестиції – це непрофесійний інвестор, який купує та продає цінні папери, пайові фонди або фонди, що торгуються на біржі, через традиційні або онлайн-брокерські фірми чи інші типи інвестиційних рахунків. Такі інвестори купують цінні папери для власних особистих рахунків і часто торгують на значно менші суми порівняно з інституційними інвесторами, такими як пенсії, ендаменти чи пайові фонди.

Колективні інвестиції – це група об'єднаних рахунків, що знаходяться у фінансовій установі. Вони дозволяють інвесторам інвестувати в кошик цінних паперів різних компаній та розподіляти інвестиційний ризик. Після об'єднання загальної суми професійний менеджер фонду використовуватиме цю суму капіталу для управління портфелем інвестицій. Вся справа в розподілі ризику і шляхом об'єднання інвестицій через менеджера фонду відкриваються нові можливості, які в іншому випадку не були б доступні для окремого інвестора. Колективні інвестиції – один із найпоширеніших способів інвестування фізичними особами на фондових ринках та інших видах активів.

На рис. 1.10 схематично зображена класифікація інвестицій за формами власності використовуваного інвестором капіталу.

Рис. 1.10. Класифікація інвестицій за формами власності використовуваного інвестором капіталу

Приватні інвестиції, з макроекономічної точки зору – це придбання капітального активу, який, як очікується, принесе дохід, зросте у вартості або як принесе прибуток, так і оцінить у вартості. Капітальний актив – це просто майно, яке не просто продати і, як правило, купується, щоб допомогти інвестору отримати прибуток. Приклади капітальних активів включають землю, будівлі, машини та обладнання.

Державні інвестиції, зокрема, активи, будь то через центральні або місцеві органи влади або через ті що знаходяться в державній власності

підприємств чи корпорації. Державні інвестиції, як правило, вимірюються кількісно, щорічно, як відсоток від загального національного доходу за певний період. Це, як правило, поділяється на фізичні або матеріальні інвестиції в інфраструктуру (наприклад, транспорт, телекомунікації та будівлі); людські або нематеріальні інвестиції в освіту, навички та знання; та поточні інвестиції у споживання товарів та послуг (наприклад, соціальні виплати та пенсії).

На рис.1.11 схематично зображена класифікація інвестицій за регіональними джерелами залучення капіталу.

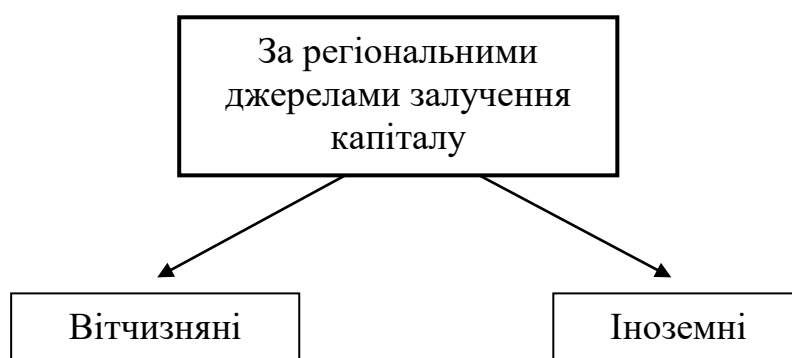

Рис. 1.11. Класифікація інвестицій за регіональними джерелами залучення капіталу

Вітчизняні інвестиції – це показник фізичних інвестицій, що використовуються для обчислення ВВП для вимірювання економічної діяльності країн. Це важлива складова ВВП, оскільки вона забезпечує показник майбутньої виробничої потужності економіки

В економічній літературі поняття «інвестиційна активність» недостатньо опрацьовано і не має єдиної трактовки. Визначимо сучасні наукові погляди на це поняття як економічну категорію. Інвестиційна активність – це:

динаміка, темпи та обсяги залучення інвестицій, які визначають інтенсивність залучення інвестицій в економіку країни, регіону, інших суб'єктів господарської діяльності, що є важливим фактором економічної динаміки [10];

розвиток та стадії інвестиційного процесу в національній економіці

загалом інтенсивність реалізації інвестицій [23];

фактичний результат рівня ймовірності досягнення заданої кінцевої мети інвестиційної діяльності [19];

ступінь мінливості інвестиційної діяльності в регіоні тобто мінливість інвестиційного клімату [9];

результативний показник інвестиційної діяльності, яка залежить від інвестиційної привабливості країни, регіону, суб'єктів господарської діяльності, інвестиційного клімату [26];

фактична реалізація інвестиційного потенціалу, враховуючи рівень супутніх інвестиційних ризиків [24];

сукупність власних фінансових можливостей залучення зовнішніх фінансових ресурсів [6];

розвиток та інтенсивність інвестиційної діяльності на підприємстві, що характеризується обсягом і темпами залучення інвестицій в основний капітал підприємства [1].

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) – це інвестиції, здійснені фірмою або фізичною особою в одній країні в інтереси бізнесу, розташовані в іншій країні. Як правило, ПІІ мають місце, коли інвестор створює іноземні господарські операції або купує іноземні ділові активи в іноземній компанії. Однак ПІІ відрізняються від портфельних інвестицій, в яких інвестор просто купує акції іноземних компаній. Також Прямі іноземні інвестиції – це чисті притоки інвестицій для придбання стійкої частки в управлінні (10% або більше голосуючих акцій) підприємством. Це сума власного капіталу, реінвестовані доходи, іншого довгострокового капіталу і короткострокового капіталу, яка відображена в платіжному балансі. У роботі будуть дані які показують чистий відтік іноземних інвестицій з даної економіки в інші країни. Дані в поточних доларах США.

Прямі іноземні інвестиції зазвичай здійснюються у відкритих економіках, які пропонують кваліфіковану робочу силу та перспективи зростання для інвестора вище середнього, на відміну від жорстко регульованих

економік. Прямі іноземні інвестиції часто передбачають не лише капіталовкладення. Він також може включати положення про управління та технології. Ключовою особливістю прямих іноземних інвестицій є те, що воно встановлює або ефективний контроль, або принаймні значний вплив на прийняття рішень іноземним бізнесом.

Прямі іноземні інвестиції можуть здійснюватися різними способами, включаючи відкриття дочірньої або асоційованої компанії в іноземній країні, придбання контрольного пакета акцій в існуючій іноземній компанії або шляхом злиття або спільного підприємства з іноземною компанією.

Пороговим значенням для прямих іноземних інвестицій, що встановлює контрольний пакет акцій, відповідно до керівних принципів, встановлених Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), є мінімум 10% частки власності в іноземній компанії. Однак це визначення є гнучким, оскільки існують випадки, коли ефективний контрольний пакет акцій фірми може бути встановлений менш ніж на 10% голосуючих акцій компанії[2].

Існують такі види прямих іноземних інвестицій які зображені на рис. 1.12.

Горизонтальні ПІІ – це процес, де кошти вкладаються за кордон у ту саму галузь. Іншими словами, бізнес інвестує в іноземну фірму, яка виробляє подібні товари. Наприклад, Nike, американська фірма, може придбати Puma, німецьку фірму.

Рис. 1.12. Види прямих іноземних інвестицій

Вони обидва займаються виробництвом спортивного одягу, тому їх

можна класифікувати як одну з форм горизонтальних ПІІ (рис. 1.13).

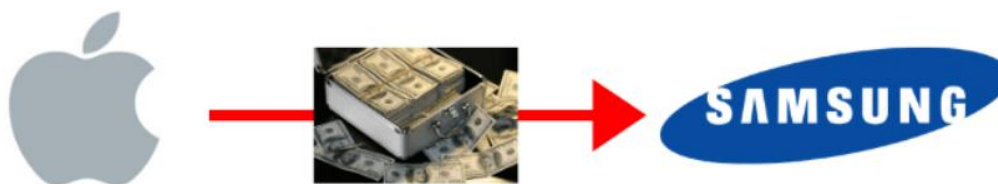

Рис. 1.13. Приклад горизонтальних інвестицій

Вертикальні ПІІ – це процес, де інвестиції здійснюються в межах ланцюга поставок, але не безпосередньо в ту саму галузь. Іншими словами, бізнес інвестує в іноземну фірму, яку він також може поставляти або продавати.

Наприклад, Hersheys, американський виробник шоколаду, може інвестувати у виробників какао в Бразилії. Це відоме як зворотна вертикальна інтеграція, оскільки фірма купує постачальника або потенційного постачальника в ланцюгу поставок. Потім маємо пряму вертикальну інтеграцію. Отже, саме тут фірма інвестує в іноземну компанію, яка знаходиться далі в ланцюгу поставок. Наприклад, Hersheys може спробувати придбати частку в Alibaba; де продає свою продукцію (рис. 1.14).

ПІІ конгломератів – це процес, де здійснюється інвестиція в зовсім іншу галузь. Іншими словами, це не пов'язано якимось прямим чином з бізнесом інвесторів. Наприклад, Walmart, американський роздрібний торговець, може інвестувати в BMW, німецький виробник автомобілів (рис. 1.15).

Комусь це може здатися дивним, але великому бізнесу надає можливість розширюватися та диверсифікуватися на нові напрямки.

Пояснюючи це, деякі великі підприємства доходять до того моменту, коли попит на його основний бізнес починає зменшуватися. Для того, щоб вижити, вона повинна інвестувати в нові підприємства. Навіть великі підприємства з високим попитом можуть шукати нових галузей, де зростання та рентабельність інвестицій значно більші.

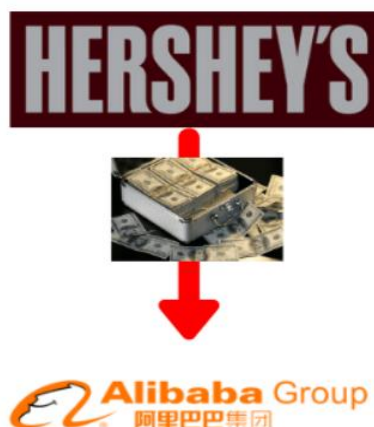

Рис. 2.14. Приклад вертикальної інвестиції

Прямі іноземні інвестиції представляють собою "пакетну угоду", яка включає організацію будівництва підприємств, передачу технологій, організаційного та управлінського досвіду, навчання персоналу. Головне при цьому те, що в формі пакетної угоди забезпечується інвестору право власності та контроль за діяльністю створюваного підприємства. Механізмом, за допомогою якого реалізуються прямі іноземні інвестиції, є створення та розвиток діяльності підприємств з іноземним капіталом.

Рис. 3.15. Приклад інвестицій конгломератів

Як правило, іноземні компанії створюють на території України підприємства (юридичні особи) з метою організації виробництва, постійного виконання робіт, надання послуг. Вибір організаційно-правової форми може визначатися різними причинами, в залежності від тих цілей, які поставив перед собою інвестор. Проте, створення підприємства в Росії можна вважати

обґрунтованим лише в тому випадку, якщо буде здійснюватися реальний контроль над його діяльністю [43].

На сьогоднішній день основними іноземними інвесторами в українській економіці залишаються великі міжнародні компанії, які здійснюють довгострокові проекти. У міру вдосконалення правових механізмів та розвитку економіки, ця ситуація може змінитися і на ринок прийдуть менш великі компанії з більш різнобічними інтересами і не такими масштабними проектами.

У табл. 1.1 більш детально розглянуті акти щодо іноземних інвестицій.

Таблиця 1.1

Акти щодо прямих іноземних інвестицій

Назва законодавчого акту	Пояснення
1	2
	Слід звернути увагу, що найвищим законодавчим актом, норми якого мають пряму дію, є Конституція України, яка хоча безпосередньо і не врегульовує відносини, пов'язані з іноземними інвестиціями, але все ж таки визначає основні пріоритетні напрями розвитку держави, де, безперечно, відведено місце і для інвестиційної діяльності суб'єктів.
Закони України, в тому числі і кодифікованої форми	Господарський кодекс України від 16.01.2003 р., Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р., Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 р., Митний кодекс України від 11.07.2002 р., закони України: "Про режим іноземного інвестування" від 19.03.96 р. [1], "Про захист іноземних інвестицій на Україні" від 10.09.91 р. [2], "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16.04.91 р. [3], "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.91 р. [5], "Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон" від 13.10.92 р. [4], "Про угоди про розподіл продукції" від 14.09.99 р. [6], "Про концесії" від 16.07.99 р. [7], "Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження" від 17.02.2000 р. [8], "Про оподаткування прибутку підприємств" від 28.12.94 р. [9], "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. [10] та Декрет Кабінету Міністрів України "Про систему валютного регулювання і валютного контролю" від 19.02.93 р [11].
Акти Президента	Укази "Про деякі питання іноземного інвестування" від 07.07.98 р. [12], "Про додаткові заходи щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України" від 07.07.2003 р. [13], Розпорядження "Про заходи щодо впорядкування оподаткування товарів (робіт, послуг), що імпортуються підприємствами з іноземними інвестиціями" від 03.01.96 р. [14]

Закінчення табл. 1.1

1	2
Постанови Кабінету Міністрів України	"Про затвердження Порядку видачі, обліку і погашення векселів, виданих під час ввезення в Україну майна як внеску іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, а також за договорами (контрактами) про спільну інвестиційну діяльність" від 07.08.96 р. [15], "Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій" від 07.08.96 р. [16], "Про затвердження рядку визначення продукції власного виробництва підприємств з іноземними інвестиціями" від 05.09.96 р. [17], "Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про
	спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора" від 30.01.97 р. [18], "Про тимчасовий порядок митного оформлення товарів, які ввозяться на митну територію України підприємствами з іноземними інвестиціями" від 23.03.99 р. [19], розпорядженнями Кабінету Міністрів України "Про заходи щодо прискорення економічної реформи та залучення іноземних інвестицій" від 09.04.93 р. [20], роз'ясненням Кабінету Міністрів України "Про правомірність оподаткування з підприємств з іноземними інвестиціями за участю українського капіталу" 06.01.93 р. [21]; наказом Міністерства фінансів України "Про затвердження Положення про порядок здійснення іноземних інвестицій шляхом набуття у власність нерезидентами облігацій внутрішніх державних позик від 19.01.2004 р.[22].
Акти, видані іншими державними органами	Постанова Національного банку України "Про врегулювання питань іноземного інвестування в Україну" від 10.08.2005 р. [23], наказ Державної податкової адміністрації України "Про затвердження Порядку підтвердження органами державної податкової служби інформаційних повідомлень про фактичне внесення іноземних інвестицій та векселів, виданих під час увезення в Україну майна як внеску іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, а також за договорами (контрактами) про спільну інвестиційну діяльність" [24], наказ Фонду державного майна "Про затвердження Примірного договору на проведення оцінки майна та форми акта приймання-передачі звіту з оцінки майна, що перебуває у загальнодержавній власності, під час створення підприємства з іноземними інвестиціями" [25] тощо.

Потрібно зазначити, що в деяких випадках іноземні інвестиції, що відносяться до прямих, насправді зовсім не прямі, а криві, обхідні або, скоріше, зворотні, що направляються через треті країни назад в місцеву економіку у

вигляді ПІІ. Це явище також відоме під назвою «псевдоіноземних інвестицій» (FDI round tripping) [45].

Round tripping – це процес направлення резидентами за кордон коштів, які потім вертаються в країну у вигляді прямих інвестицій. На рис. 1.16 схематично показано як «працює» round tripping [46].

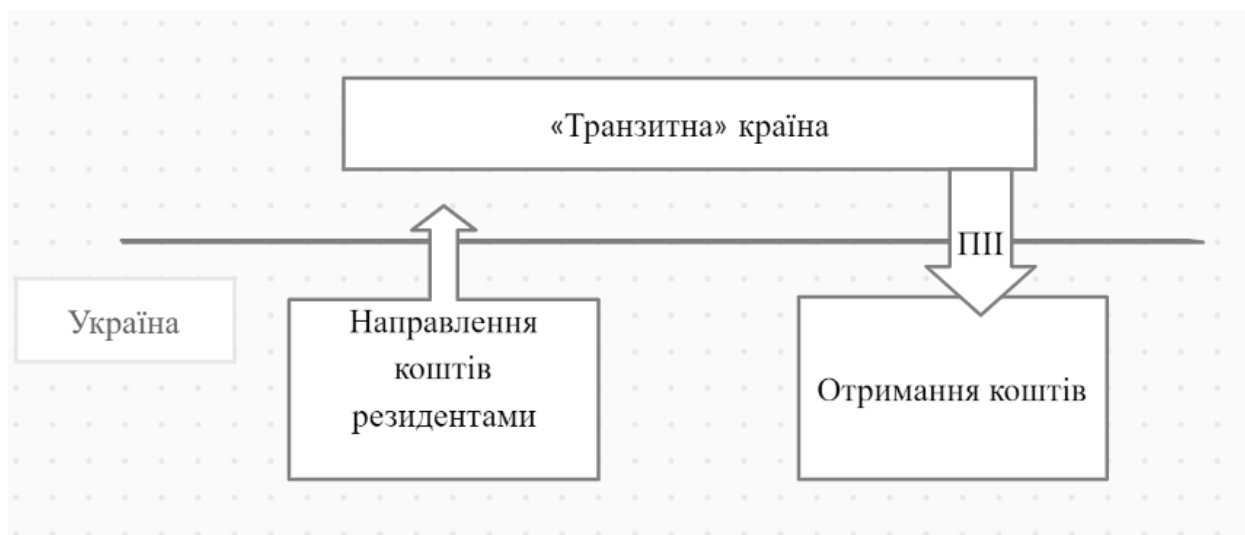

Рис. 4.16 Round tripping

1.2. Вплив прямих іноземних інвестицій та капітальних на економічний розвиток країн та регіонів

Інвестиційна активність країни є тим індикатором, який свідчить про успіх економічної політики як на макро-, так і на мікрорівнях. Як комплексний показник він зазнає впливу багатьох факторів прямої та опосередкованої дії.

Крім того, характерною ознакою інвестиційної привабливості є тривалість формування завдяки вжиттю комплексу взаємопов'язаних заходів злагодженої політики державних інституцій та приватних структур за умови відсутності зовнішніх суттєвих негативних чинників впливу. Водночас достатньо одного фактору, навіть короткотривалого за своєю дією, щоб кардинально знизити привабливість країни для інвесторів. Отже, інвестиційна

активність є важливою складовою стратегії сталого економічного розвитку держави, тому дослідження цього показника має надзвичайно велике теоретичне та практичне значення, а особливо за умов структурних зрушень у національному господарстві та зміни векторів геополітики [49].

Таким чином, завданням кожної країни є ефективне використання «базово-об'єктивного» набору компонент, які визначають її позиції у залученні інвестицій.

Наступним кроком у формуванні привабливого іміджу країни з точки зору інвестування є розроблення та вжиття заходів суб'єктивного характеру, які безпосередньо залежать від волі політиків, державних службовців, бізнес спільноти.

За структурою інвестиційна привабливість країни – це інтегрована система, яку формують компоненти, що різні за своєю природою та взаємозв'язками. На рис. 1.17 відображено бачення структури досліджуваної категорії.

Рис. 1.17. Компоненти інвестиційної привабливості країни

З одного боку прямі іноземні інвестиції, що направляються в основний

капітал, приносять в приймаючу країну нові технології і методи управління, відкривають нові ринки, раніше недоступні в силу невисокої конкурентоспроможності вітчизняної продукції. Іноземні інвестиції надходять в країну у вигляді нових технологій, обладнання, яке відрізняється від вітчизняного більш високою продуктивністю, і тому надають на розвиток національної економіки більш істотний вплив, ніж внутрішні інвестиції.

У таблиці 1.2 розглянуті плюси та мінуси прямих іноземних інвестицій.

Таблиця 1.2

Плюси ПІІ

Плюси	Обґрунтування
Позитивний вплив на місцевих ринках	Підприємство з іноземним капіталом змушує «підтягнутися» до світових стандартів національних постачальників сировини, матеріалів і комплектуючих, а також місцевих виробників, які намагаються витримати конкуренцію.
Позитивний вплив на рівень освіти та майстерності робочої сили	Підприємства з іноземним капіталом пред'являють підвищені вимоги не тільки до якості місцевої сировини і матеріалів, а й до робочої сили; в регіоні підвищується рівень освіти і професійної майстерності, з'являються нові робочі місця.
Позитивний вплив на науково-технічний прогрес в країні	Іноземні інвестиції надходять в країну у вигляді нових технологій, обладнання, яке відрізняється від вітчизняного більш високою продуктивністю, і тому надають на розвиток національної економіки більш істотний вплив, ніж внутрішні інвестиції.
Позитивний вплив на динаміку розвитку	Слід очікувати, що чим більше в країну надходить іноземних інвестицій, тим динамічніше вона буде розвиватися, однак, прямі іноземні інвестиції мають при порівнянні з національними інвестиціями ряд істотних відмінностей і переваг, серед яких більш високий рівень технологій та управління, колосальні фінансові можливості, маркетинговий досвід.

У таблиці 1.3 розглянуті мінуси прямих іноземних інвестицій.

Можна зробити висновок, що прямі іноземні інвестиції мають як багато плюсів, так багато і мінусів. У загальному вигляді вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток приймаючої країни виглядає як різниця позитивного і негативного впливу і легко моделюється.

Наразі доцільно розглянути вплив ПІІ на економіку в цілому та на регіональну економіку.

Таблиця 1.3

Мінуси ПІІ

Мінуси	Обґрунтування
Зовнішній контроль	Одним з головних побоювань, особливо серед країн, що розвиваються, є те, що їх можуть контролювати
	іноземні держави. Земля, робоча сила та капітал порівняно дешеві у таких країнах, як В'єтнам чи Тайвань. Тому США чи інші розвинені країни можуть прийти зі значними сумами та викупити величезні суми країни. Ось чому деякі країни жорстко обмежують ПІІ. Часто інвестори повинні вступити у партнерство з місцевим бізнесом, щоб увійти. Таким чином, досі існує рівень внутрішнього контролю.
Втрата робочої сили	Коли значні суми грошей перераховуються іншій особі, це інвестиція, яка була б використана на внутрішньому ринку. Отже, ПІІ можуть сприяти збільшенню зайнятості в іноземних державах, але можуть тимчасово зменшити її вдома. Замість того, щоб кошти вкладались у нові заводи та створювали робочі місця, вони замість цього надсилалися за кордон. Україна не є винятком так як дуже великий відсоток людей з України виїжджає до Польщі на заробітки.
Ризик політичних або економічних змін	При інвестуванні за кордон, особливо в країни, що розвиваються, існує величезний ризик, який пов'язаний з ризиком політичних або економічних змін. Наприклад, можуть бути величезні політичні потрясіння або регіональна війна. Це може складатися з нового уряду, який не настільки сприятливий для інвесторів. Тим не менше, навіть у багатьох країнах Азії існує ймовірність невідомого. Зі зростанням напруженості між Китаєм та Японією існує ризик конфлікту, а також політична невизначеність. Усі вони становлять підвищений ризик. Україну цей фактор також не обійшов стороною, так як між Україною та Російською Федерацією на зараз дуже нестабільні відносини [66].

Слід зазначити, що існує багато теоретичних та емпіричних досліджень, що стосуються різних наслідків прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на економічний розвиток країн та регіонів. Тим не менше, серед дослідників немає єдиної думки щодо ролі ПІІ в країнах з перехідною економікою. Ми ділимо вибрані публікації, що стосуються нашого дослідження, на дві основні групи. Перша група розглянутих статей пов'язана з вивченням впливу ПІІ на розвиток країн, галузей економіки та бізнесу з макроекономічної точки зору з

урахуванням всієї економіки. Друга частина вибраних статей стосується наслідків ПІІ на регіональному рівні.

Недавні та всебічні дослідження включають дослідження Уоллі та Сінґ (2010), які аналізують вплив внутрішніх ПІІ на економічне зростання в Китаї [38]. Їх результати підтверджують, що прямі іноземні інвестиції суттєво сприяють економічному розвитку країни. Економічне зростання та експорт Китаю були б набагато нижчими без потоків ПІІ. Чан та ін. (2014) використовують системний підхід, спрямований на врахування коротко- та довгострокових потоків причинності прямих іноземних інвестицій та їх можливих детермінант. В обох випадках зростання ПІІ також має значний прямий вплив на ВВП. Однак спостерігається також зворотний позитивний вплив ВВП на прямі іноземні інвестиції (більш високе зростання ВВП залучає більше ПІІ). Чжан [AB1] (2014) оцінює цю роль прямих іноземних інвестицій для промислової конкурентоспроможності Китаю та припускає, що ПІІ мають значний сприятливий вплив на розвиток промисловості Китаю, особливо у низькотехнологічних обробних галузях порівняно із середніми та високотехнологічними промисловими секторами [27]. Отже, у даній дипломній роботі ми перевіряємо на основі наявності даних вплив ПІІ на ВВП та промисловий розвиток.

Досліджуючи шляхи впливу ПІІ на хорватську економіку, Сохінґер та Гаррісон (2004) відзначають сприятливу роль ПІІ у підтримці макроекономічної стабільності країни, поліпшенні ділового та інституційного середовища, збільшенні загальної продуктивності факторів, а також більш ефективному розподілу ресурсів. Заснований на базі даних на рівні фірми для восьми країн Центральної та Східної Європи, Falk (2015) досліджує взаємозв'язок між ПІІ та інноваційною діяльністю вітчизняних компаній [30]. Результати підтверджують, що існує позитивна взаємозв'язок між місцевими фірмами та присутністю іноземних компаній у галузях споживачів, якщо різниця в продуктивності між цими двома типами фірм не є значною. Також дослідник виявляє прямий позитивний зв'язок між ПІІ та технологічним прогресом та

інноваціями вітчизняних фірм.

У цьому ж рядку аргументів Кім та Лі (2014) досліджують вплив потоків ПІІ на підприємницьку діяльність 104 країн, з особливим акцентом на економіку, що розвивається та перехідну економіку [32]. Вони виявляють, що прямі іноземні інвестиції позитивно впливають на створення нових підприємств. Більше того, що цікаво, ПІІ можуть мати найбільший вплив у країнах з найнижчим рівнем інституційного розвитку, політичної стабільності та людського капіталу. Шепотило (2012) досліджує просторові фактори розміщення ПІІ у 25 країнах з перехідною економікою протягом 1993–2010 рр [37].

Існують позитивні просторові наслідки ПІІ з сусідніх країн, які сприяють накопиченню ПІІ та притоку до країни. Незважаючи на те, що ці наслідки поширення різняться залежно від сектору, від сильних і позитивних у секторах, що не торгуються та послугах, до слабких і негативних у виробничих секторах. Тому здається, що емпіричні докази щодо стабілізуючих або стимулюючих функцій ПІІ неоднозначні.

Шкуфлич та Ботріч (2006) вивчають детермінанти прямих іноземних інвестицій у країнах Південно-Східної Європи. Дослідники визначають як зростання ВВП, так і вартість робочої сили як важливе для залучення ПІІ.

Результати їхніх досліджень показують, що основним напрямком ПІІ є сектор послуг, який пов'язаний із особливостями процесів приватизації. Виявлено, що частка сектору послуг та валютних ринків мають сильний вплив на рішення щодо ПІІ в цьому секторі. Подібним чином, досліджуючи вплив ПІІ на економіку Хорватії (2018) припускають, що ці інвестиції мають несприятливий вплив на експорт товарів і в основному спрямовані на послуги, а не на промисловий сектор. Як заявили Естрін та Уваліч (2016), ПІІ не мають значного впливу на виробничі сектори (а саме на їх додану вартість, зайнятість та експорт) економік Західних Балкан [29]. Ці результати дуже цікаві для нашого дослідження, оскільки ми перевіряємо кореляцію між ПІІ та промисловим виробництвом (як доповнення до сфери послуг).

Jimborean and Kelber (2017) припускають, що в цілому ПІІ мали сприятливий вплив на економіку країн Центральної Азії та Східної Європи в 1993–2014 рр. Цей позитивний вплив посилювався під час кризи 2007 року, тоді як він став незначним для кризового періоду 2011 року. Тому представляється актуальним також врахування економічних та політичних потрясінь при дослідженні ролі ПІІ в економічному розвитку [31].

Ерен та Чжуан (2015) вивчають вплив різних видів прямих іноземних інвестицій на економічний розвиток 12 нових країн-членів ЄС протягом 1999–2010 років. Визначено, що злиття та поглинання, а також зелені інвестиції не відіграють важливої ролі для зростання економіки країн. Злиття та поглинання повинні доповнюватися вдосконаленою фінансовою системою, щоб мати позитивний вплив на національну економіку, тоді як інвестиції на нове місце повинні супроводжуватися розвитком людського капіталу за відповідними мінімальними темпами [28].

Zulfiu-Alili (2014) оцінює, як внутрішні ПІІ впливають на нерівність заробітної плати на македонських підприємствах. Аналіз доводить, що іноземні компанії виплачують вищу зарплату працівникам, ніж фірми вітчизняної власності. Ще одним виявленим фактом є те, що більша нерівність у заробітній платі спостерігається в компаніях, що перебувають в іноземній власності, порівняно з їх вітчизняними аналогами [39].

Однак деякі інші автори отримують різні результати щодо Китаю. Наприклад, Мах (2013) зазначає, що, на відміну від міжнародної торгівлі, є неоднозначні докази впливу ПІІ на нерівність доходів у Китаї [36]. Ю та ін. (2011) також зазначають, що ПІІ мають незначний вплив на регіональну нерівність доходів у Китаї, на відміну від провінційних фізичних активів на душу населення. Більше того, цей вплив постійно зменшується з 2002 року.

Lal (2017) досліджує взаємозв'язок між ПІІ, відкритістю торгівлі та ВВП у Китаї, Індії та Мексиці в короткостроковій та довгостроковій перспективі [34]. Отримані дані показують, що хоча суттєві розбіжності в показниках між обраними країнами виявляються в короткотермінових причинно-наслідкових

зв'язках, існування довгострокових причинно-наслідкових зв'язків серед ПІІ, відкритості торгівлі та ВВП виявлено для Китаю та Мексики. Методологічно дослідження Lal (2017) припускає, що емпірична модель повинна враховувати як короткострокові, так і довгострокові відносини між змінними.

Anwar та Nguyen (2014) досліджують вплив ПІІ та ПІІ на загальну факторну продуктивність (ТРФ) виробничих фірм, розташованих у восьми регіонах В'єтнаму. Цей аналіз показує, що їх вплив різний серед досліджуваних регіонів. Це означає, що присутність іноземних компаній позитивно впливає на регіональний технологічний розвиток, але темпи цього прогресу суттєво відрізняються в різних регіонах.

Lengyel та Leydesdorff (2015) визначають, що ПІІ та іноземні компанії мають різний вплив на синергію інноваційних систем в угорських регіонах залежно від їхньої позиції. Вони суттєво позитивно впливають на синергію регіонів, які розташовані між столицею Угорщини та австрійським кордоном. У той же час, ПІІ мають несприятливий вплив на синергію у східних та південних регіонах країни, що свідчить про те, що географічне розташування регіонів впливає як на привабливість, так і на вплив ПІІ [35].

Подібним чином Волмек та ін. (2016) зазначають, що ПІІ самі по собі не здатні підтримувати конвергенцію доходів у межах Європейського Союзу чи країн Центральної та Східної Європи. З їх точки зору, для досягнення такої конвергенції потоки ПІІ повинні супроводжуватися розвитком людського капіталу та технологічним прогресом.

Варто зазначити, що доступна обмежена кількість досліджень щодо впливу прямих іноземних інвестицій на економіку України. Хотілося б звернути увагу на кілька публікацій на цю тему. За даними (2018), потоки ПІІ відіграють значну позитивну роль у розвитку галузей промисловості країни. Різні аспекти та особливості потоків ПІІ з Польщі в Україну розглядаються вченими у 2013 и 2014 роках. Це дослідження показує, що існує багато факторів, які перешкоджають залученню ПІІ в українську економіку. Також існує потреба в поліпшенні інвестиційного клімату в країні, а також у зміцненні

політичної стабільності, рамок управління та припиненні військових конфліктів. Крейн та Ларрабі (2007) зазначають, що важливо розробити спеціальну стратегію щодо ПІІ в Україні, встановивши чіткі пріоритети та послідовність.

Таким чином, аналіз оглянутих досліджень про вплив ПІІ неоднозначна як для цілих економік (економічний розвиток, зростання), так і для регіональних. Хоча деякі дослідження виявляють значний вплив ПІІ на економічний розвиток, інші наголошують на важливості додаткової економічної політики (формування людського капіталу) для підтримки наслідків ПІІ. Деякі статті навіть стверджують, що регіони, що розвиваються сильніше, ніж інші, є регіонами, що залучають вищі ПІІ; остання може вказувати на зворотний причинно-наслідковий зв'язок між ПІІ та економічним розвитком. Крім того, інституційна та політична стабільність впливають як на залучення, так і на вплив ПІІ в цілій країні, а також на регіональному рівні.

Зростання вітчизняної економіки потребує від нас подолання глибокої економічної кризи. Фактором такої кризи є активізація інвестиційного процесу. За рахунок зростання капітальних інвестицій можливе підвищення ефективності суспільного відтворення шляхом зміцнення виробничої діяльності усіх підприємств реального сектора економіки.

К світовій практиці капітальні інвестиції – важливий каталізатор виробництва, підвалиною стабільного економічного піднесення як окремих господарюючих одиниць, так і держави у цілому.

На рисунку 1.18 наведена класифікація капітальних інвестицій.

У науковій і навчально-методичній літературі, а також у нормативно-правових актах визначення поняття "капітальних інвестицій" розглядається порізно. Так, більшість науковців, зокрема, К. Паливода [1, с. 7], В. Шевчук, П. Рогожин [2, с. 6] та ін. вважають, що це видатки на створення, розширення, реконструкцію, модернізацію (технічне переоснащення) основних виробничих фондів чи основного капіталу.

Рис. 1.18. Класифікація капітальних інвестицій

Інші фахівці — І. Бланк [3, с. 17], В. Федоренко, А. Гойко [4, с. 10], А. Пересада [5, с. 129] замість поняття "капітальні інвестиції" розглядають "реальні інвестиції" — вкладення коштів у реальні активи — матеріальні та нематеріальні. Отже, можемо допустити, що реальні інвестиції — це вкладення в основні та оборотні засоби підприємства, а також нематеріальні активи, а капітальні інвестиції — вкладення капіталу лише в основні засоби та нематеріальні активи. У підтвердження цього знаходимо визначення у вітчизняних нормативно-правових актах.

1.3 Інформаційно-аналітичне забезпечення статистичного аналізу інвестиційної привабливості України та її регіонів

Для того, щоб краще розуміти як проводити моделювання та прогнозування інвестиційної привабливості України та її регіонів, потрібно провести когнітивне моделювання інформаційно-аналітичного забезпечення

статистичного аналізу.

Для проведення когнітивного аналізу скористаємося програмним застосунком Ramus. Ramus – програмний продукт в області управління знаннями підприємства. Дозволяє проводити опис, аналіз і моделювання бізнес-процесів, а також будувати систему класифікації і кодування. Сама програма Ramus використовується в таких проектах, де потрібно описувати бізнес-процеси підприємств і (або) створення систем класифікації і кодування.

Програмний застосунок Ramus може підтримувати методологію моделювання бізнес-процесів IDEF0. Також дана програма має різні додаткові можливості які можуть задовольнити потреби команд розробників систем управління підприємствами.

Використовуючи власний графічний редактор, програма Ramus дозволяє створювати графічні моделі бізнес-процесів згідно з правилами синтаксису IDEF0. Крім того, Ramus дозволяє створювати систему класифікації і кодування всіх об'єктів, які фігурують в бізнес-процесах підприємства і пов'язувати цю систему з графічними моделями бізнес-процесів.

Ramus володіє гнучкими можливостями побудови звітності по графічних моделях бізнес-процесів і системі класифікації та кодування. Такі можливості дозволяють створювати звітність в формі документів, які регламентують діяльність підприємства (наприклад: регламенти процесів і посадові інструкції). При чому, ця регламентує документація, будучи автоматично генерується з моделей процесів і системи класифікації і кодування, носить системний і несуперечливий характер, що критично важливо при побудові систем управління підприємствами [9].

Важливо, що Ramus дає можливість переглядати вміст проектів за допомогою веб інтерфейс. Така функція дозволяє спрощувати комунікації між розробниками та користувачами систем управління, створеними з використанням можливостей Ramus.

Ключові особливості програми РАМУС:

можна створювати діаграми, використовуючи методології DFD і IDEF0;

редактор графічних файлів зі зручною панеллю інструментів і великою базою заготовок (шаблонів);

створення звітів та довідкових документів в автоматичному режимі;

безліч інструментів, які покращують зовнішній вигляд проектів;

проста графічна середу зі зрозумілою оболонкою.

Ramus володіє гнучкими можливостями побудови звітності по графічних моделях бізнес-процесів і системи класифікації та кодування. Дана можливість дозволяє створювати звітність в формі документів, які регламентують діяльність підприємства. Наприклад: регламенти процесів і посадові інструкції. При чому, ця регламентована документація, будучи автоматично генеруємою з моделей процесів і системи класифікації та кодування, носить системний і несуперечливий характер, що критично важливо при побудові систем управління підприємствами [67].

Програма Ramus має три основні версії: локальна, мережева та ramus educational.

Локальна версія Ramus – це комерційний продукт для широкого кола користувачів.

Мережева версія Ramus – версія, яка надається тільки корпоративним клієнтам разом з супутніми послугами з розгортання та підтримки. Функціональність істотно розширена в порівнянні з локальною версією.

Ramus educational – це некомерційний продукт. Орієнтований на використання в навчанні. Доступний тільки в локальному варіанті і обмежений у функціональності.

До переліку основних обмежень Ramus educational в порівнянні з комерційною локальною версією:

обмежений перелік доступних атрибутів класифікаторів;

відсутня функціональність для роботи з матричними проекціями класифікаторів;

відсутній редактор звітів;

відсутній навігатор по моделі.

Ramus має сенс використовувати в досить великих і складних організаціях, щоб він міг проявити свої переваги в повній мірі.

На рис. 1.19 зображено чорний ящик інвестиційної привабливості. Зверху зображено зовнішнє середовище. З права показане звідки беруться показники. Знизу методи та методика об'єкта дослідження. З ліва можна побачити що ми отримуємо на виході з чорного ящика.

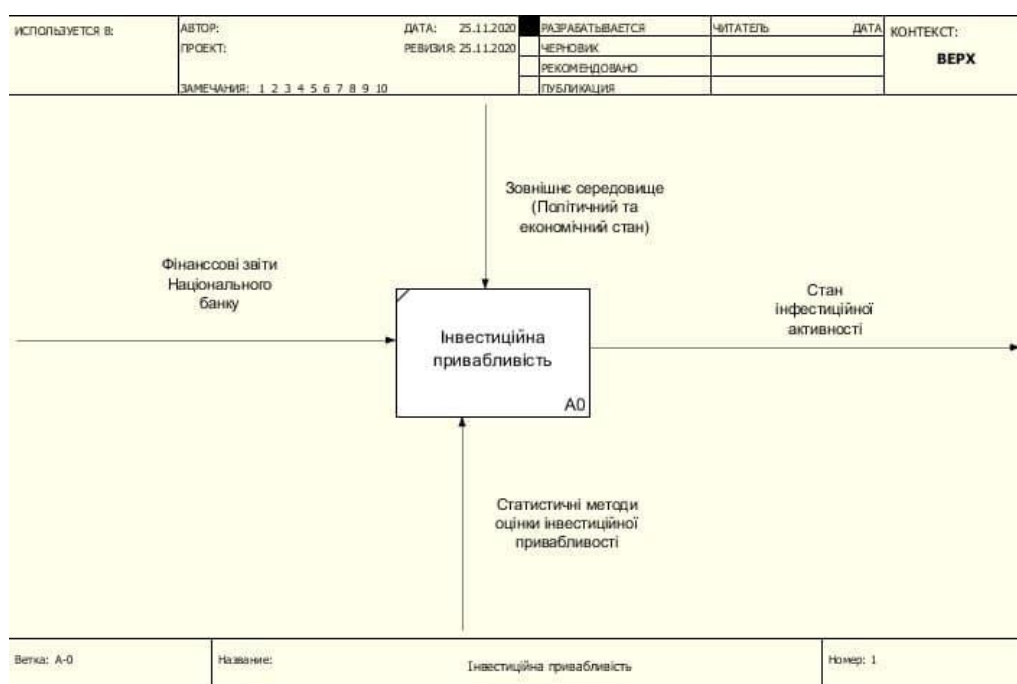

Рис. 1.19. Когнітивне моделювання інвестиційної привабливості

Таким чином, можна зробити висновок, що на інвестиційну привабливість країни мають вплив економічний та політичний стани у державі.

Для аналізу інвестиційної привабливості використовуються статистичні методи оцінки, моделювання та прогнозування (кластерний метод, структурно-динамічний аналіз, тощо). Джерелом дослідження є фінансові звіти національного банку України.

Результатом статистичного дослідження є визначення стану інвестиційної привабливості України та її регіонів.

ВИСНОВОК ЗА РОЗДІЛОМ 1

У розділі 1 дипломної роботи надано пояснення що таке інвестиції, актуальність інвестицій та різноманітні трактування слова «інвестиції». Надано також класифікації інвестицій та їх характеристику. Також пояснено що таке прямі іноземні інвестиції та їх актуальність. Було розглянутий механізм інвестування. Розглянуте поняття *round tripping*.

Проаналізована література та статті вчених які досліджували проблематику ПІІ. Буди відділені недоліки та переваги інвестування та отримання іноземних коштів від країн-інвесторів.

На інвестиційну привабливість країни мають вплив економічний та політичний стани у державі.

Для аналізу інвестиційної привабливості використовуються статистичні методи оцінки, моделювання та прогнозування (кластерний метод, структурно-динамічний аналіз, тощо). Джерелом дослідження є фінансові звіти національного банку України.

Результатом статистичного дослідження є визначення стану інвестиційної привабливості України та її регіонів.

РОЗДІЛ 2 СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ У СВІТІ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ

2.1 Характеристика та аналіз діяльності центру індустріальних проблем НАН України

Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України (НДЦ ІПР НАН України) являється однією з вищих науково самоврядних організацій України. Самоврядність Академії стосується її самостійного визначення тематики досліджень та форм їх організації й проведення, формуванні своєї структури, вирішенні науково-організаційних, господарських, кадрових питань, здійсненні міжнародних наукових зв'язків, виборності та колегіальності органів управління.

Місія Центру – здійснювати якісні фундаментальні та прикладні наукові дослідження, спрямовані на розв'язання актуальних проблем національної економіки, проводити експертно-аналітичну, проектно-консалтингову та освітню діяльність на міжнародному, національному та регіональному рівнях.

НАН почав свою історію з 1957 року. В той час відповідно до розпорядження Президії Академії наук УРСР у м. Харкові було створено філіал Інституту економіки АН УРСР. У 1965 р. згідно з постановою Президії АН УРСР від 21 вересня 1965 року № 224 на базі філіалу було створено Харківське відділення Інституту економіки АН УРСР (з 1994 р. – Харківське відділення Інституту економіки НАН України). З 1 січня 2006 р. Харківське відділення Інституту економіки НАН України (відповідно до постанови Президії НАН України від 14.12.2005 № 275) було перейменовано у Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України [7].

В НАН України функціонують 3 секції які включають 14 відділень. Ці відділення займаються такими науками як: математика; інформатика; механіка; фізика та астрономія; науки про Землю; фізико-технічні проблеми

матеріалознавства; фізико-технічні проблеми енергетики; ядерна фізика та енергетика; хімія; біохімія, фізіологія і молекулярна біологія; загальна біологія; економіка; історія, філософія та право; література, мова та мистецтвознавство.

В НАН також діють 5 регіональних наукових центрів з Міністерством освіти і науки України підпорядкування, а саме: Донецький (м.Покровськ), Західний (м.Львів), Південний (м.Одеса), Північно-східний (м.Харків), Придніпровський (м.Дніпро), а також Центр оцінювання діяльності наукових установ та наукового забезпечення розвитку регіонів (м.Київ).

Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України здійснює свою роботу в якості потужного науково-дослідницького, експертно-аналітичного, проектно-консалтингового та освітнього центру у Східній Україні. Щорічно центром НАН здійснюються дослідження, як фундаментальні так і прикладні, проводиться розробка науково-аналітичних матеріалів й науково-практичних розробок згідно замовлень органів державної та місцевої влади, передових організацій та підприємств України.

Головними напрямками наукової діяльності НДЦ ІПР НАН України визначені на рис.2.1.

Рис. 2.1. Основні напрямки діяльності НАН

Більш детально описане чим займається кожний з напрямків діяльності НАН у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Напрямки діяльності центру

Фундаментальні та прикладні дослідження	Експертно-аналітична діяльність	Проектна діяльність
1	2	3
обґрунтування моделі розвитку суспільства	моніторинг розвитку економіки країни та окремих її секторів, експертиза та розробка законопроектів у галузі економічної політики	розробка національних проектів у паливно-енергетичному комплексі
аналіз інтеграційних процесів в ЄС і вибір політики інтегрування до його складу України	моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів країни, експертиза та розробка законопроектів у сфері регіональної політики	розробка регіональних проектів у сільському господарстві
розробка послідовності проведення реформ у країні та окремих її галузях	моніторинг та розробка законодавчих актів у галузі дерегуляторної політики та боротьби з корупцією в країні	розробка локальних проектів у різних секторах економіки країни
формування моделі економічної політики в країні і стратегій розвитку окремих її секторів		проектування структури секторів економіки країни (паливно-енергетичного, агропромислового, гірничо-металургійного та ін.)
розпізнавання на ранній стадії зародження і розвитку кризових процесів в економіках країн світу та України й окремих їх секторів		
розробка напрямків забезпечення енергетичної безпеки країни		
обґрунтування дерегуляторної політики		

Закінчення табл. 2.1

1	2	3
в країні і боротьби з корупцією		
розробка моделі адміністративно-територіального устрою країни та її регіонів, напрямів подолання депресивності у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць		
вибір інноваційного шляху розвитку країни на основі NBIC-технологій (N – нано-, B – біо-, I – інформаційних, C – когнітивних) як бази нового технологічного укладу		

Які є основні розробки НДЦ ІПР НАН України зображені на рис.2.2.

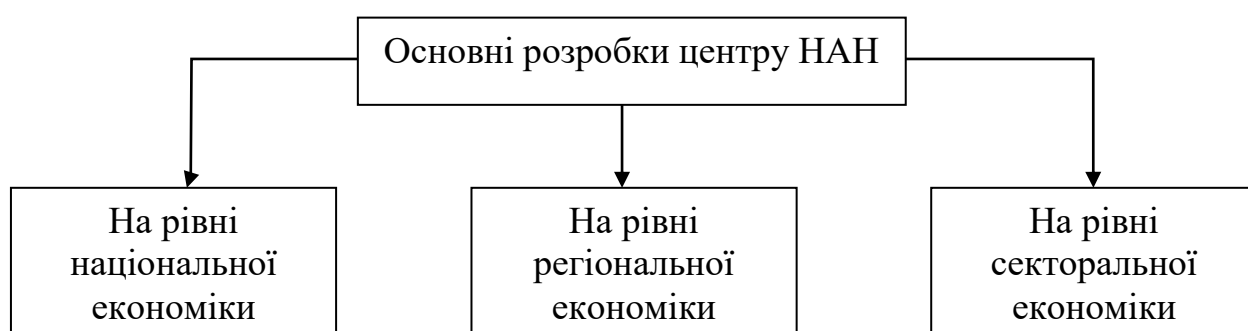

Рис. 2.2. Основні розробки центру НАН

Більш детально описані основні розробки центру НАН у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Напрямки діяльності центру

Національна економіка	Регіональна економіка	Секторальна економіка
1	2	3
пропозиції щодо оцінки тенденцій концентрації й централізації капіталу в промисловості України (направлені до Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики)	стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на період до 2011 р.	стратегія розвитку високотехнологічних галузей промислового комплексу України
пропозиції до робочого проекту плану першочергових та системних заходів, спрямованих на запобігання неконтрольованого розвитку ситуації в економіці та соціальній сфері, структурних змін та зростання конкурентоспроможності національної економіки в умовах кризи (направлені до Федерації роботодавців України)	стратегія сталого розвитку Харківської області до 2020 р.	концепція державної цільової економічної програми розвитку машинобудування України на період до 2020 року (направлена у Міністерство промислової політики України);
плани щодо концепцій сучасної політики України стосовно промисловості; – аналітичні розробки «Поточний стан та прогнозування соціально-економічного розвитку України та її регіонів» створюємі кожного кварталу та кожного місяця	проект угоди про співпрацю між Кабінетом Міністрів України та Харківською обласною державною адміністрацією	концепція державної цільової програми підтримки розвитку виробництва вітчизняної системи машин та обладнання сільськогосподарського призначення для обробки ґрунту на період до 2020 р. (направлена у Міністерство промислової політики України)
програма	концептуальні засади	проект «Село

Закінчення табл.2.2

1	2	3
загальнодержавних антикризових заходів, розроблена спільно Федерацією роботодавців України та НДЦ ІПР НАН України і представлена при затвердженні Плану спільних заходів, спрямованих на подолання фінансово-економічної кризи і мінімізацію її негативних наслідків для розвитку підприємств і реалізації трудових прав працівників;	регіонального розвитку на основі побудови науково-виробничих кластерних структур	майбутнього» (направлений до Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України); – попереднє техніко-економічне обґрунтування складової національного проекту «Енергія природи»: «Виробництво альтернативних видів палива, включаючи водневе» (направлено до Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України)
пропозиції щодо концепції сучасної державної промислової політики України (прийняті та схвалені Радою національної безпеки і оборони України);	регіональна програма розвитку експортного потенціалу Харківської області	
щомісячні та щоквартальні аналітичні матеріали «Моніторинг поточного стану та прогнозування соціально-економічного розвитку України та її регіонів».	програма підвищення рівня та покращення якості життя населення Харківської області	
	програма розвитку інвестиційної діяльності Харківської області до 2015 р.	

Організаційна структура науково-дослідного центра індустриальних проблем розвитку НАН України має зображено на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Керівництво науково-дослідного центра індустриальних проблем розвитку Національної академії наук України

Далі у таблиці 2.3 наведені основні напрямки діяльності відділів.

Таблиця 2.3

Діяльності відділів НАН

Відділ макроекономіч ної політики та регіонального розвитку	Відділ промислов ої політики та енергетичн ої безпеки	Макроекономічн ого аналізу та прогнозування	Енергетичної безпеки та енергозбереже ння	Проблем регіональног о розвитку та децентраліза ції	Промислов ої політики та інноваційн ого розвитку
1	2	3	4	5	6
моделювання соціально- економічних процесів	науково- технічна й інноваційн а політика	стратегування економічної політики	формування економічної безпеки країни	соціально- економічні проблеми просторовог о розвитку	структурні зміни у промислов ості
реформування національної економіки й обґрунтування економічної політики з урахуванням інтеграційних процесів у світовій економіці	промислов а політика, модернізац ія секторів економіки та забезпечен ня енергетичн ої безпеки	моделювання і прогнозування соціально- економічного розвитку України та її регіонів	енергетична безпека й енергозбереже ння	оцінка потенціалу, спроможнос ті та стимулюван ня розвитку регіонів, територій, громад	промислов а політика та модернізац ія секторів економіки країни
макроекономіч на політика, макроекономіч ний аналіз і прогнозування	структурні зміни в промислов ості та паливно- енергетичн ому секторі	патологічні процеси в економіці України та країн світу: розпізнавання та попередження	структурні зміни в паливно- енергетичному секторі	моніторинг і формування рекомендаці й щодо соціально- економічног о розвитку регіонів	науково- технічна й інноваційн а політика в країні
соціально- економічні проблеми просторового розвитку території	консалтинг ова діяльність у промислов ості та паливно- енергетичн ому секторі	прогнозування результативності законодавчих ініціатив	глобальні процеси та національні проблеми розвитку паливно- енергетичного сектора	регіональна політика, публічне управління та регулювання соціально- економічног о розвитку регіонів, окремих територій, громад	глобальні процеси та національн і проблеми розвитку промислов ості, науково- технічного розвитку та науково- інноваційн ої діяльності
регіональна	глобальні	моделювання	аналіз стану та	аналіз	аналіз

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
політика, публічне управління та регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, окремих територій, громад	процеси та національні і проблеми розвитку промисловості, паливно-енергетичного сектора і науково-інноваційної діяльності	нелінійної економічної динаміки	прогнозування розвитку паливно-енергетичного сектору	результативності децентралізації, управління та адміністрації територіальної устрій	стану та прогнозування розвитку промисловості й науково-інноваційної діяльності
аналіз і прогнозування соціально-економічного розвитку України та її регіонів	інвестиційний аналіз створення суб'єктів господарювання в промисловості й енергетичному секторі	моделювання прийняття рішень в умовах конфлікту	експертиза нормативно-правових і законодавчих актів у сфері енергетичної політики	експертиза законодавчих та нормативно-правових актів щодо соціально-економічного розвитку регіонів,	інвестиційний аналіз створення суб'єктів господарювання у промисловості
моніторинг і формування рекомендацій щодо соціально-економічного розвитку регіонів	розробка та техніко-економічне обґрунтування проектів будівництва та реконструкції виробничих об'єктів у промисловості та паливно-енергетичному секторі	реформування національної економіки й обґрунтування економічної політики з урахуванням інтеграційних процесів у світовій економіці	інвестиційний аналіз створення суб'єктів господарювання в енергетичному секторі	територій, громад та системи публічного управління і адміністрування	експертиза нормативно-правових і законодавчих актів у сфері промислової політики та науково-інноваційної діяльності
аналіз та обґрунтування напрямів реформування економічної політики країни	розробка рекомендацій із стратегічного планування та організації		розробка та техніко-економічне обґрунтування проектів будівництва та реконструкції виробничих об'єктів у		розробка та техніко-економічне обґрунтування проектів будівництва та

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
	(удосконалення) бізнес-процесів суб'єктів господарювання		паливно-енергетичному секторі		реконструкції виробничих об'єктів у промисловості
моніторинг законодавчих і нормативно-правових актів у сферах регуляторної політики та оподаткування	аналіз стану та прогнозування розвитку промисловості, паливно-енергетичного сектора й науково-інноваційної діяльності		консалтингова діяльність у паливно-енергетичному секторі		консалтингова діяльність у промисловості
експертиза нормативно-правових і законодавчих актів у сфері макроекономічної та регіональної політики	експертиза нормативно-правових і законодавчих актів у сфері промисловості і енергетичної політики та науково-інноваційної діяльності				розробка рекомендацій із стратегічного планування та організації (удосконалення) бізнес-процесів суб'єктів господарювання
формування стратегій розвитку регіонів, окремих територій, спроможних територіальних громад, міст					
розробка та техніко-економічне обґрунтування					

Закінчення табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
проектів розвитку територіальних громад					
консалтинг у сфері публічного адміністрування територіальних громад					

Таким чином, були розглянуті напрямки діяльності НАН України та надано характеристику бази практики.

2.2 Аналіз порівняння інвестиційної привабливості України з країнами світу

В даний час визначальну роль у розвитку зовнішньоекономічної діяльності і процесів інтернаціоналізації економік країн, регіонів слід визнати за міжнародним рухом капіталів. Причому особливе значення в міжнародному русі капіталу належить прямим іноземним інвестиціям, які безпосередньо забезпечують процеси інтернаціоналізації і глобалізації виробництва. Тому для кожної країни дуже важливо бути привабливою для інвесторів.

Інвестиційна привабливість України, без сумніву, є однією з топових тем теоретично-практичного характеру, адже саме від неї значною мірою залежить інтенсивність її розвитку, а також галузеве спрямування. За умов гострої конкурентної боротьби країн за інвестиційні ресурси урізноманітнюються засоби підвищення їхньої привабливості. Безумовно, кожна країна має різні вихідні позиції, зумовлені наявністю сприятливого чи несприятливого географічного розміщення, тих чи інших видів природних, трудових ресурсів [55].

Розглянемо вісім країн світу що виступають для України країнами-

інвесторами, а саме: Кіпр, Нідерланди, Російська Федерація, Швейцарія, Угорщина, Франція та Австрія.

На рис. 2.4 показано скільки дані країни-інвестори інвестували в економіку України за 2019 рік [49].

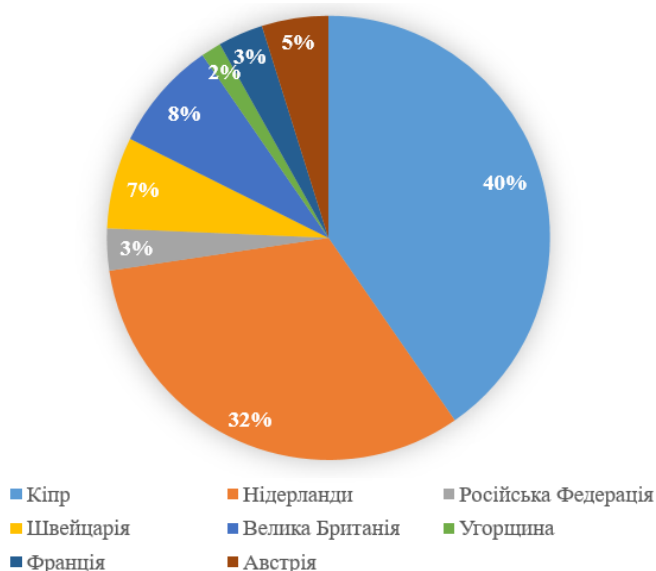

Рис. 2.4. Структура отримання інвестицій в Україну від країн-інвесторів за 2019 рік

З рис. 2.4 можна зробити висновок, що найбільше прямих іноземних інвестицій поступає з Кіпру та Нідерландів.

Більш детально розглянемо в які види економічної діяльності України, вибрані вісім країн інвестують (рис.2.5) [49].

Більш детально пояснення за даними за рис. 2.5 наведені у таблиці 2.4.

На рис. 2.5 та таблиці 2.4 розглядаються такі види економічної діяльності, як:

сільське, лісове та рибне господарство;

промисловість;

будівництво;

оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і

мотоциклів;

тимчасове розміщування й організація харчування;

інформація та телекомунікації;

фінансова та страхова діяльність;

операції з нерухомим майном;

професійна, наукова та технічна діяльність;

діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування;

освіта;

охорона здоров'я та надання соціальної допомоги;

мистецтво, спорт, розваги та відпочинок;

надання інших видів послуг.

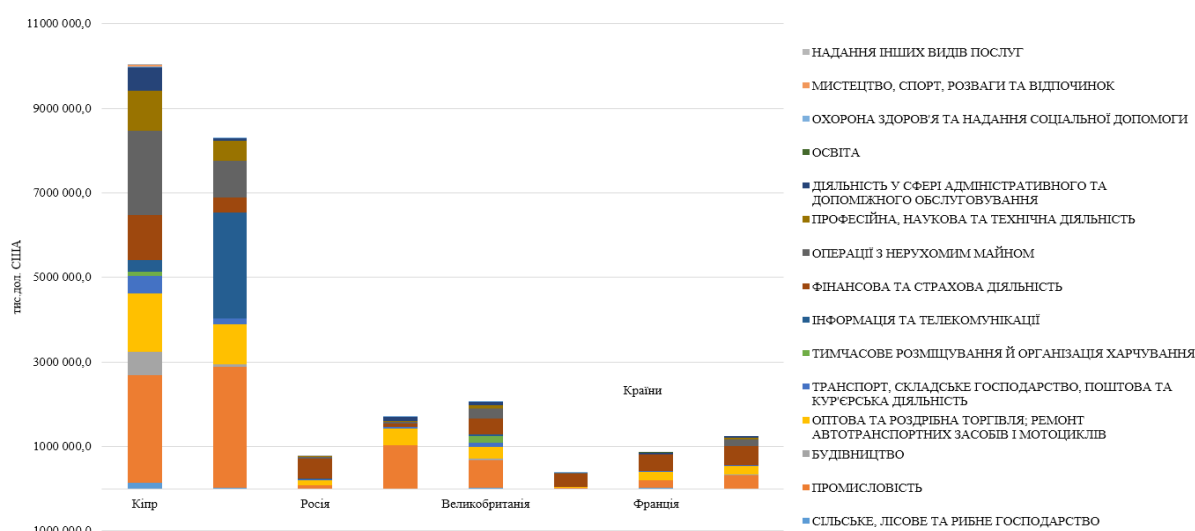

Рис. 2.5. Отримання інвестицій від країн світу в Україну за видами економічної діяльності за 2019 рік

Аналізуючи рис. 2.5 можна знову відмітити, що Кіпр та Нідерланди інвестують у всі види економічної діяльності України у 2019 році. Більша частина інвестицій з Кіпру припадає на промисловість та операції з нерухомим майном, а з Нідерландів – промисловість і інформація та телекомунікація.

Отримання інвестицій від країн світу в Україну за видами економічної діяльності за 2019 рік

Країна	Вид економічної діяльності	Тис. дол. США
1	2	3
Кіпр	Сільське, лісове та рибне господарство; промисловість; будівництво; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; тимчасове розміщування й організація харчування; інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; освіта; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; надання інших видів послуг.	10 037 067,5
Нідерланди	Сільське, лісове та рибне господарство; промисловість; будівництво; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги.	8 300 640,0
Росія	Сільське, лісове та рибне господарство; промисловість; будівництво; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; тимчасове розміщування й організація харчування;	783 303,3

Продовження табл. 2.4

1	2	3
	інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; освіта; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; надання інших видів послуг.	
Швейцарія	Сільське, лісове та рибне господарство; промисловість; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги.	1 709 399,4
Велико-британія	Сільське, лісове та рибне господарство; промисловість; будівництво; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; тимчасове розміщування й організація харчування; інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; освіта; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги.	2 059 698,9
Угорщина	Сільське, лісове та рибне господарство; промисловість; будівництво; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; тимчасове розміщування й організація харчування; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність; освіта; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги.	380 595,3

Франція	Сільське, лісове та рибне господарство; промисловість; будівництво; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; тимчасове розміщування й організація харчування; інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; освіта.	845 314,4
Австрія	Сільське, лісове та рибне господарство; промисловість; будівництво; оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність; тимчасове розміщування й організація харчування; інформація та телекомунікації; фінансова та страхова діяльність; операції з нерухомим майном; професійна, наукова та технічна діяльність; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування.	1 247 334,4

Промисловість взагалі являється основним двигуном економіки будь-якої країни. Без промислових комплексів неможливе ні торгівля, ні процвітання держави. Тому якщо процвітає промислова галузь у країні то процвітає і сама держава [41].

Менше всього інвестування у 2019 році надійшло від Угорщини. Дана країна не інвестувала у: інформації та телекомунікації; діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок та надання інших видів послуг.

Наразі невідомо як надалі будуть надходити прямі іноземні інвестиції в Україну через світову пандемію, що почалася на початку 2020 року у зв'язку з розповсюдженням вірусу COVID-19.

Сприяння прямим іноземним інвестиціям (ПІІ) є основним пріоритетом політики в країнах з перехідною економікою та країнах, що розвиваються,

головним чином на підтримку думки, що приплив іноземного капіталу є потенційно важливим джерелом зростання продуктивності праці, яке допомагає у створенні робочих місць і часто поставляється з новими технологіями та інноваціями. Вливання капіталу в приймаючу економіку допомагає цій країні модернізувати вітчизняні галузі та з часом наблизити її до міжнародних технологічних кордонів. Тож уряди розробляють політику з метою залучення прямих іноземних інвестицій, роблячи ставку на шанс мати зовнішні ефекти чи наслідки для збільшення продуктивності. У цьому відношенні слід сказати, що склалися вражаючі враження від прямих іноземних інвестицій для країн з перехідною економікою Південно-Східної Європи.

У таких країнах як Сполучені Штати Америки та Китай які дуже розвинені фінансово та є найпривабливішими у всьому світі. На 2019 рік США отримала 258 390 000 000 млн. дол. США ПІІ та посіла перше місце, за нею Китай – друге місце за обсягом залучення ПІІ у розмірі 203 492 014 029 млн. дол. США.

Тому визначення ролі прямих іноземних інвестицій для деяких економік Європи стало важливим питанням для проведення аналізу інвестиційної привабливості України порівняно з іншими країнами. Чотирнадцять країн були взяті за вибірку для цього дослідження: Болгарія, Германія, Греція, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Польща, Словачія, Фінляндія, Франція, Чехія, Швеція та Україна [47].

Для початку розглянемо загальний обсяг отримуваних прямих іноземних інвестицій за вибраними країнами (рис.2.6) [26].

На рис. 2.6 чітко видно, що Німеччина отримує найбільше інвестування та взагалі є лідером за залученням ПІІ у країнах ЄС. Ця країна взагалі посідає третє місце у світі за залученням прямих іноземних інвестицій. Це обумовлено тим, що країна знаходиться на у топі країн в світі за загальним обсягом виробництва і промислового виробництва, так само як і за обсягом експорту і імпорту. Також потрібно відмітити, що з кожним роком не зменшується приплив туристів [52].

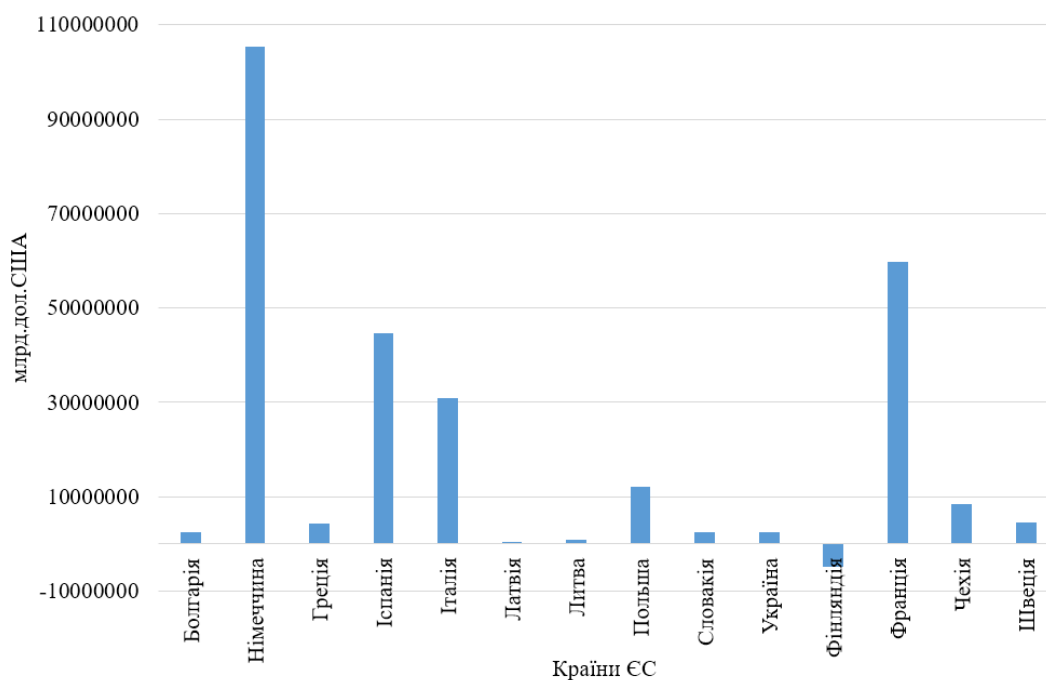

Рис. 2.6. Структура розподілу країн ЄС за обсягом ПІІ за 2019 рік

Далі за обсягом ПІІ йде Франція. Вона також, як і Німеччина, також має дуже розвинені торгівлю, промисловість, туризм, тощо.

Фінляндія має від'ємне значення з вибраних країн за обсягом ПІІ. Таке явище можна пояснити лише тим, що країна більше інвестувала в інші країни, а ніж отримувала.

Україна ж у порівнянні з вибраними країнами отримує приблизно стільки ж скільки Болгарія та Словакія. Такі країни менше інвестують або менше отримують ПІІ.

Розглянемо який чистий приплив мають країни які ми порівнюємо за 2019 році (рис.2.7) [26].

На рис. 2.7 ми бачимо, що найбільший приплив ПІІ має Німеччина. Майже однаковий обсяг мають такі країни як Іспанія та Чехія. Свою роль грали і такі аспекти інвестиційної привабливості у цих країнах як відносно дешева і висококваліфікована робоча сила, близьке географічне розташування до основним європейським економікам, в першу чергу Німеччини, розвинена інфраструктура та туризм.

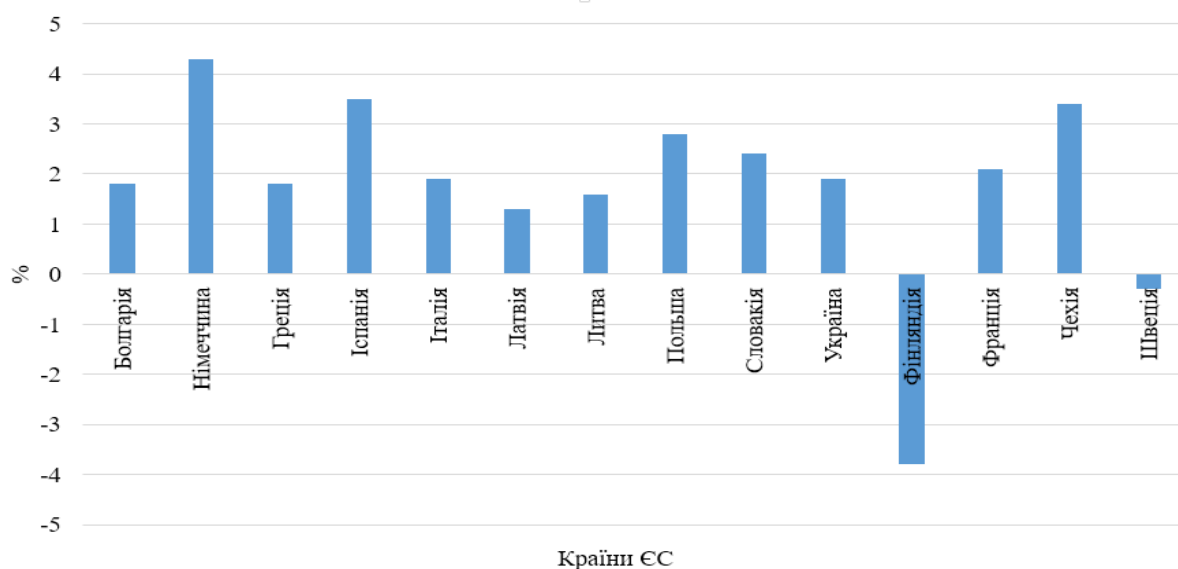

Рис. 2.7. Порівняння чистого припливу (% від ВВП) ПІІ країн ЄС за 2019 рік

Україна ж за чистим припливом (% ВВП) має такий же відсоток як і Італія.

Лише Фінляндія має від'ємне значення з вибраних країн. Таке явище пояснене вище.

Розглянемо також чистий відтік ПІІ даних країн (рис.2.8) [26].

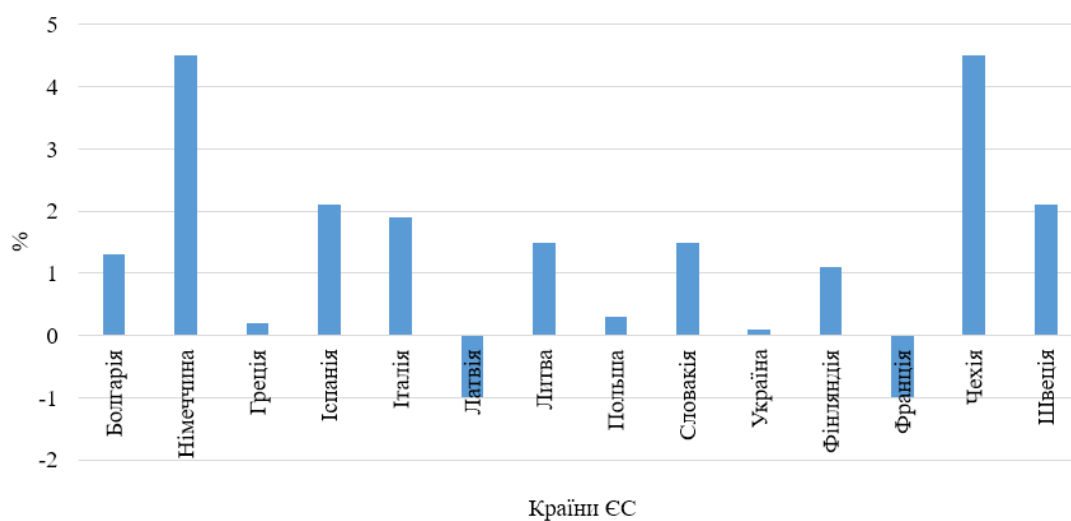

Рис. 2.8. Порівняння відтоку ПІІ (% від ВВП) країн ЄС за 2019 рік

На рис. 2.8 знову відмітимо, що Німеччина багато отримує інвестицій та також багато інвестує. За такою ж кількістю чистого відтоку ПІІ можна виділити і Чехію.

Чехія одна з найуспішніших держав в Європейському Союзі в плані залучення іноземних інвесторів. Це пов'язано з ідеальним поєднанням багатьох природних ресурсів і ефективною інфраструктурою. У Чеській Республіці є хороші запаси коксу, деревини, вугілля, урану і магнію. Вона також має прямі зв'язки практично з усіма основними європейськими центрами завдяки значно розширенню залізничної мережі. Крім цього, система освіти країни йде в ногу з конкурентоспроможною економікою, і, отже, країна здатна створювати висококваліфіковану і конкурентоспроможну робочу силу.

Також можна відмітити Францію і Латвію, де чистий відтік від'ємний. Можна припустити, що ці країни менше отримували інвестицій та більше інвестували в інші країни.

Україна трішки менше інвестувала тому залишилася у 2019 році у невеликому плюсі.

Порівняємо надходження прямих інвестицій в Україну з 2010 до 2019 року (рис. 2.9) [26].

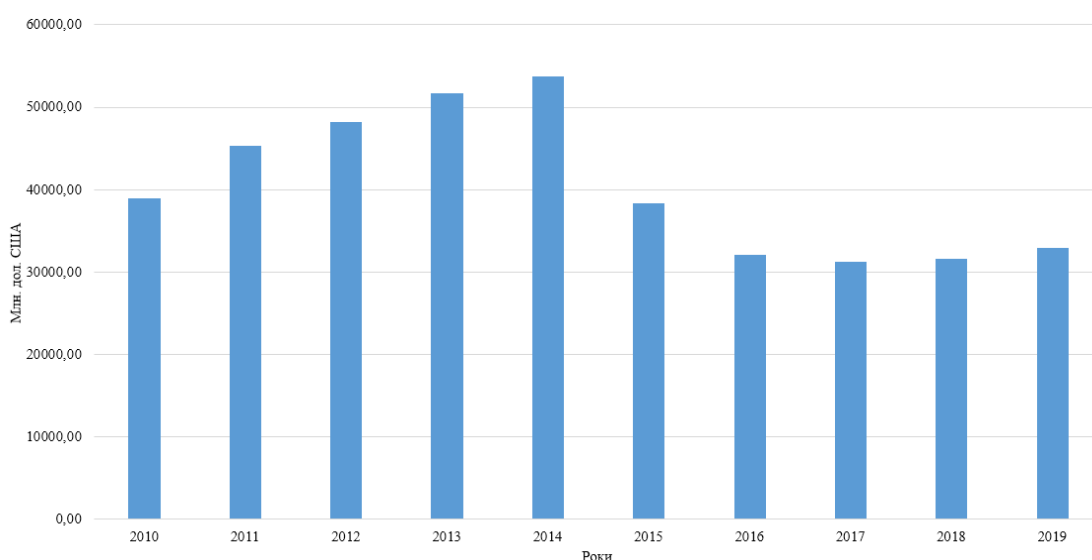

Рис. 2.9. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну

З рис. 2.9 видно, що найбільше надходження інвестицій від іноземних інвесторів спостерігалось у 2014 році [44]. Це пов'язано з політичним станом в Україні та «Євромайданом». Найменше інвестицій надходило у 2017 році, що зумовлено з воєнними діями в країні.

За даними Державної служби статистики України був проведений аналіз темпів зростання прямих інвестицій в Україну та з України за 1995-2019 роки (рис 2.10, 2.11) [48].

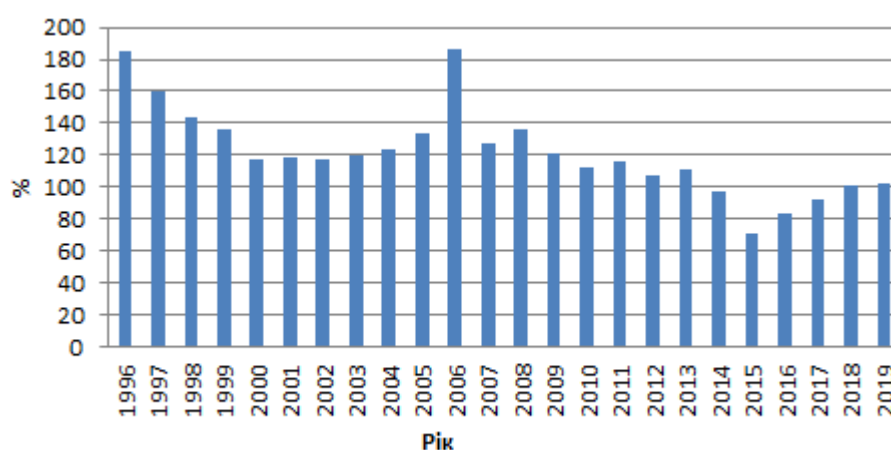

Рис. 2.10. Темпи зростання прямих іноземних інвестицій в Україну

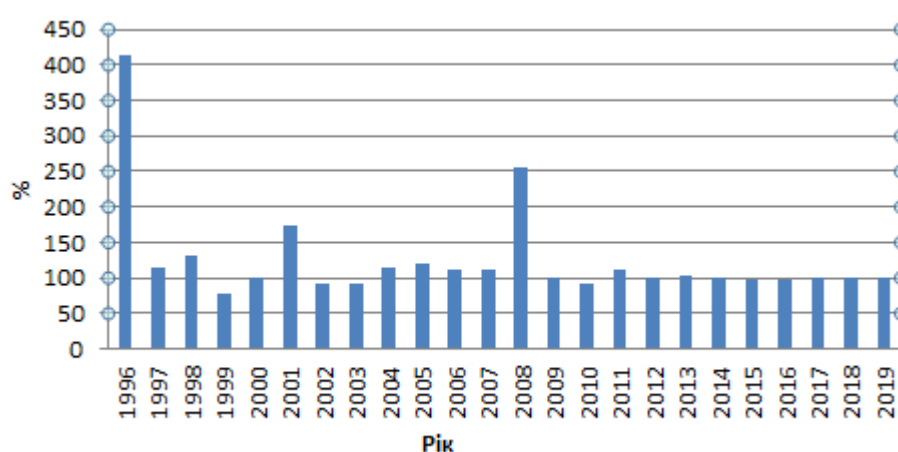

Рис. 2.11. Темпи зростання прямих іноземних інвестицій з України

Таким чином, з рис. 2.10 та рис. 2.11 видно, що найбільший темп росту інвестицій в Україну був у 2005 році, а найменший - у 2014 році. Інвестиції з

України мають найбільший показник у 1996 та 2008 роках, а найменший у 1999 році. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що найбільше надходження інвестицій було у 2012 році у зв'язку з Чемпіонатом Європи з футболу. Спад інвестицій почався з 2014 року у зв'язку з політичною кризою на Сході країни. На 2018 рік надходження інвестицій залишається стабільно низьким, що викликано також наслідками політичної нестабільності в країні [48].

Отже, на сучасному етапі головним завданням для України є створення сприятливих умов для іноземних інвесторів.

Розглянемо та порівняємо загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності (рис. 2.12) за 2010 та 2019 роки [48].

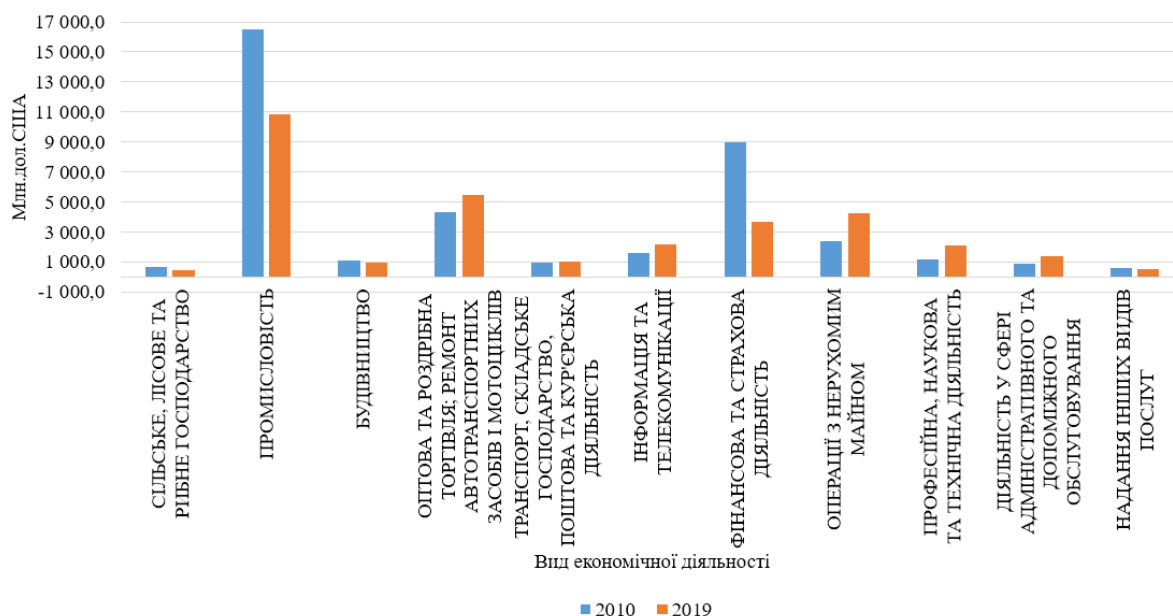

Рис. 2.12 Обсяг надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за видами економічної діяльності

Найбільшу кількість інвестування як і в 2010 році так і в 2019 отримує промисловість.

На жаль, у 2019 році порівняно з 2010 роком кількість обсягу інвестування значно зменшилося. Це можна пояснити тим, що промисловість України відстає від рівня промисловості у світі.

Після промисловості по обсягу інвестицій йде оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів.

Найменше кількість коштів та взагалі припинення інвестування припадає на державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування, освіта, охорона здоров'я та надання соціальної допомоги, мистецтво, спорт, розваги та відпочинок та надання інших видів послуг [64].

Більш детально роздивимося галузь «промисловість» за її видами та порівняємо інвестування 2010 року з 2019 (рис 2.13) [48].

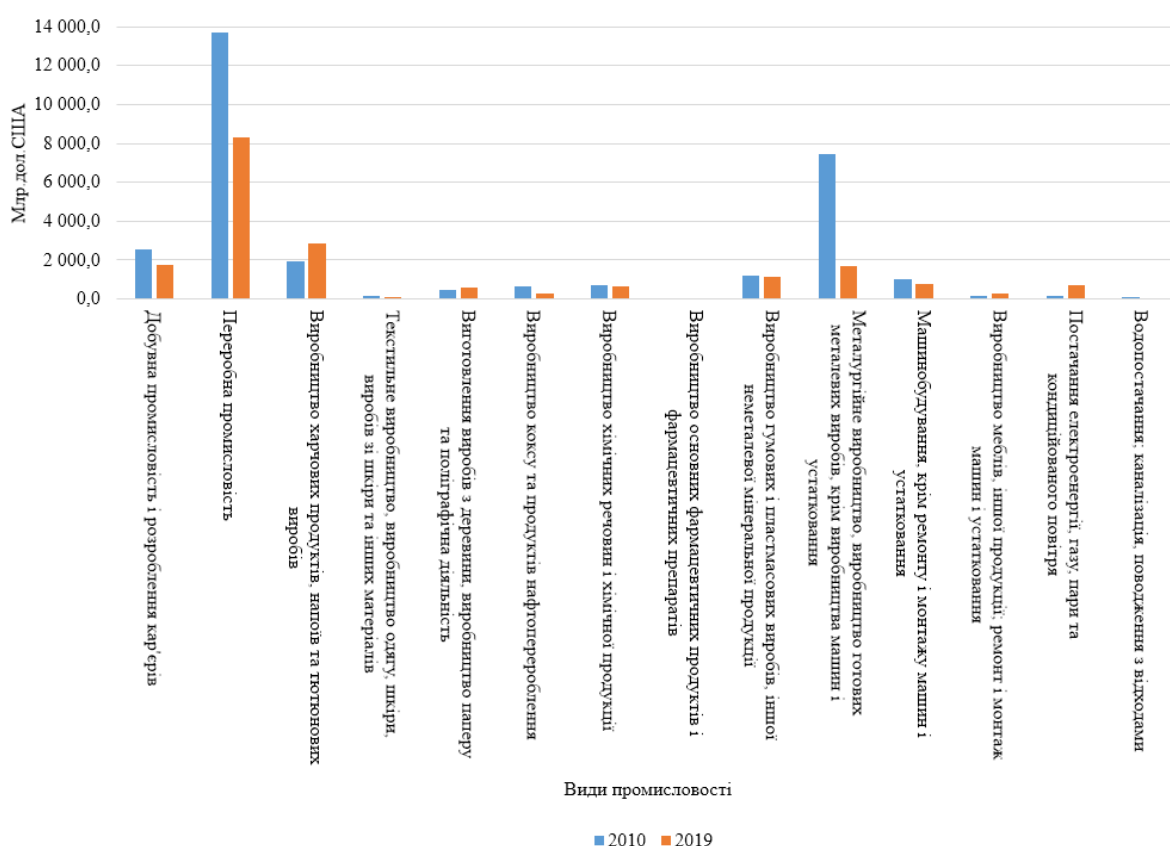

Рис. 2.13. Обсяг надходження прямих іноземних інвестицій в промисловість України

Аналізуючи гістограму на рис 2.13 можна зробити висновок, що найбільше надходження інвестицій надходило і надходить у переробну промисловість.

Переробна промисловість – це сукупність усіх галузей промисловості, що

займаються обробкою чи переробкою сировини, що отримується гірничодобувної промисловістю, сільським господарством, рибальством, полюванням і виробництвом напівфабрикатів.

Обсяг надходження інвестицій у промисловість знизився але це пояснюється після кризовим станом, надлишкове державне регулювання бізнесу, високий рівень корупції і часто змінне податкове законодавство, високі для економіки.

Найменше інвестування надходило і надходить до: текстильного виробництва, виробництва одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів; виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів; виробництва меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування; водопостачання; каналізація, поводження з відходами.

На рис. 2.14 зображена динаміка обсягів освоєння інвестицій підприємств України [48].

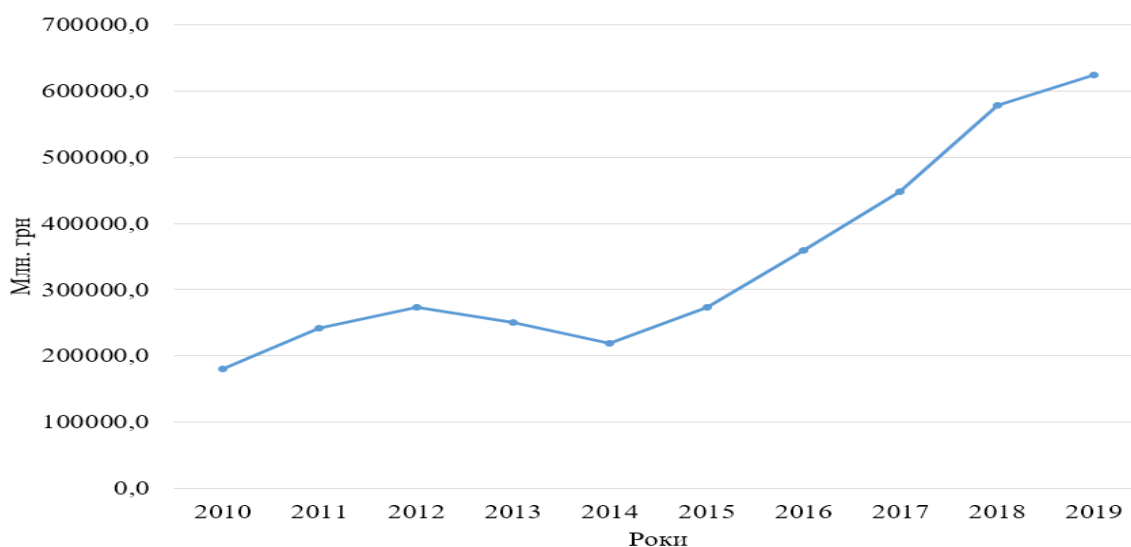

Рис. 2.14. Динаміка обсягів освоєння капітальних інвестицій в Україні

Аналізуючи рис. 2.14 можна спостерігати активне зростання обсягів капітальних інвестицій з 2014 року. Найкращими роками були 2018 та 2019, освоєно відповідно 578,726 і 623,978 млрд. грн.

Найменший обсяг інвестицій спостерігається у 2014 році.

На рис. 2.15 зображено капітальні інвестиції за видами економічної діяльності [48].

За рис. 2.15 можна зробити висновок, що провідною сферою економічної діяльності (обсяги капітальних інвестицій) за 2019 рік залишається промисловість.

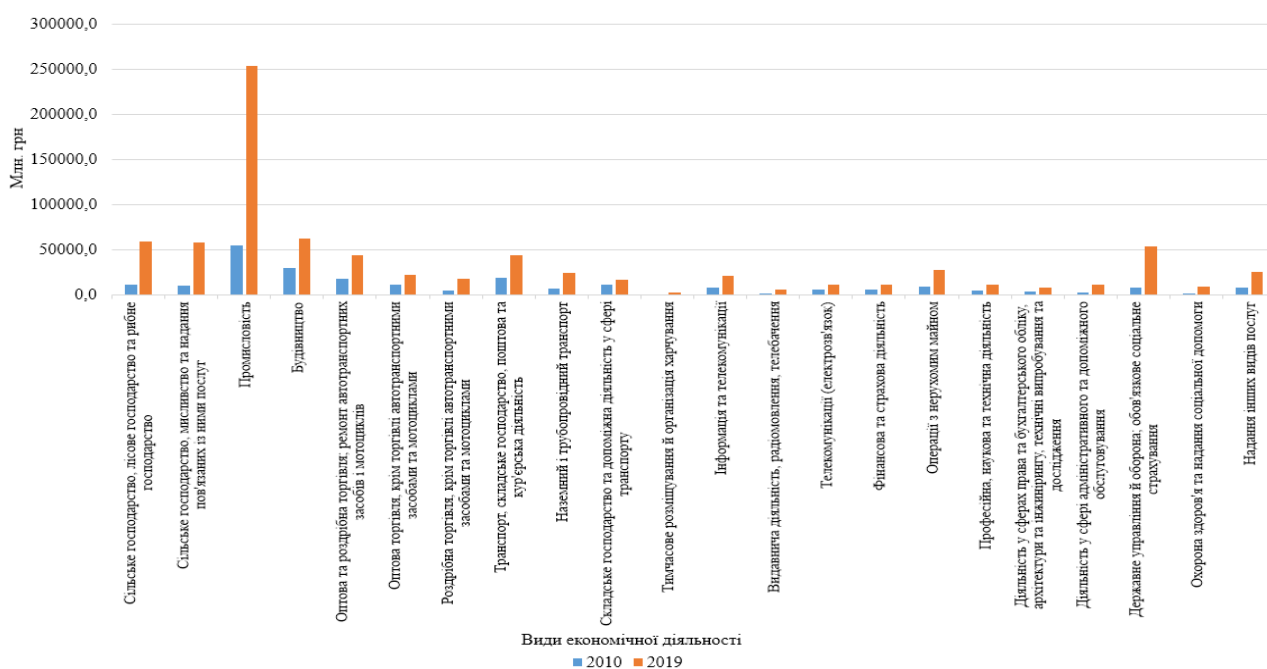

Рис. 2.15 Порівняння обсягів освоєння капітальних інвестицій в Україні за видами економічної діяльності за 2010 і 2019 роки

На рис. 2.16 наведено порівняння капітальних інвестицій України за видами економічної діяльності промисловості за 2010 і 2019 роки [49].

На рис. 2.16 можна побачити, що переробна промисловість як і у 2010 році, так і у 2019 за обсягами капітальних інвестицій більше ніж інші.

Найменше всього отримують інші види економічної діяльності промисловості та виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів. До інших видів економічної діяльності промисловості були внесені:

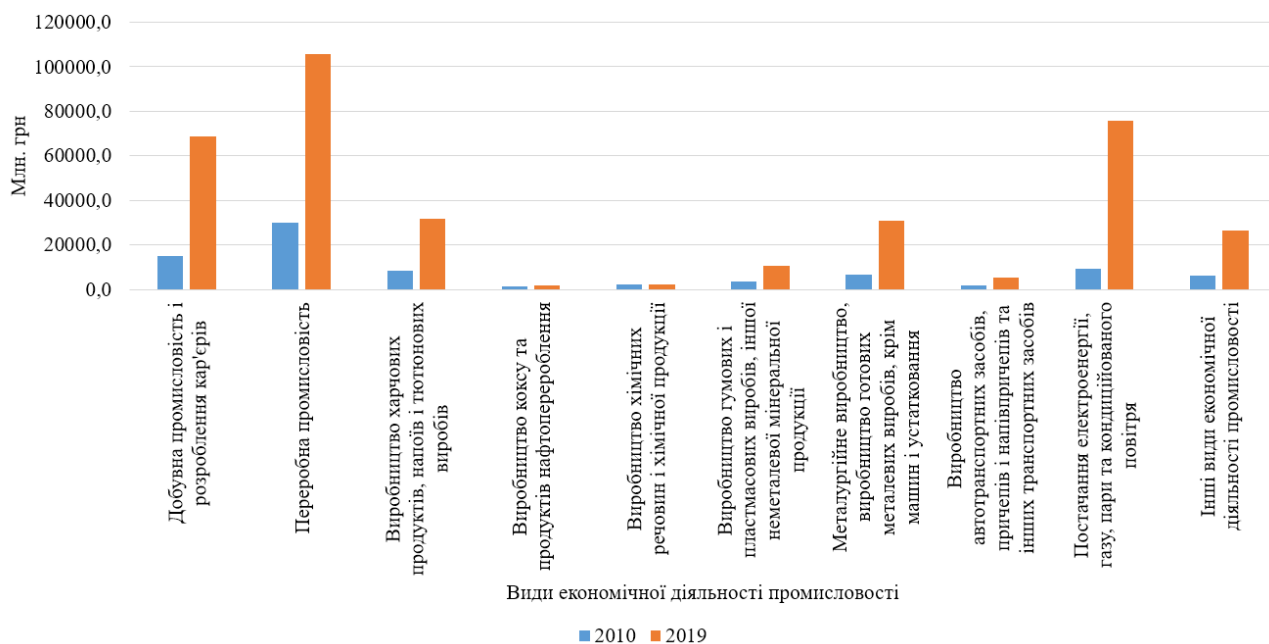

Рис. 2.16 Порівняння обсягів капітальних інвестицій в Україні за видами економічної діяльності промисловості за 2010 і 2019 роки

текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів;

вироблення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність;

виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів;

виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції;

виробництво електричного устаткування;

виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань;

виробництво меблів, іншої продукції; ремонт і монтаж машин устаткування;

водопостачання; каналізація, поводження з відходами.

Буде доцільно також проаналізувати динаміку капітальних інвестицій за джерелами фінансування з 2010 року по 2019 (рис. 2.17) [49].

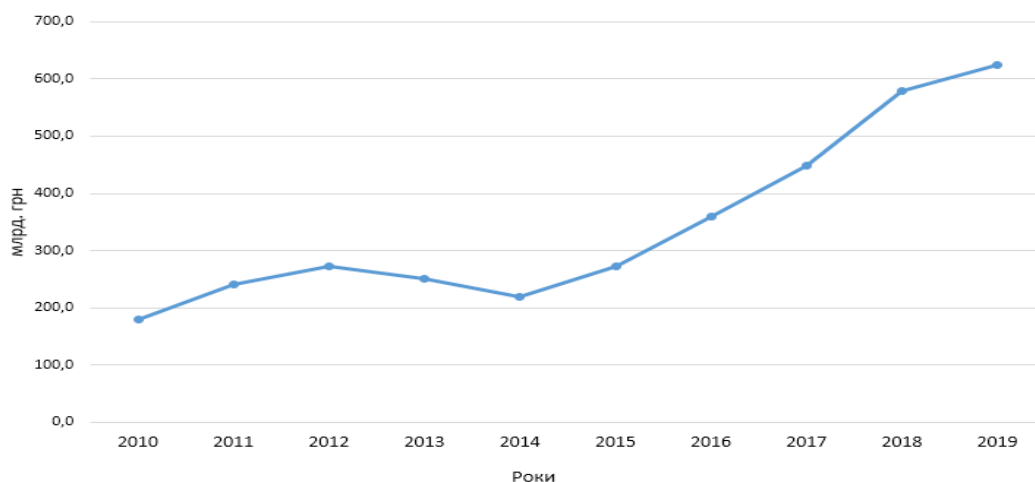

Рис. 2.17. Динаміка обсягів капітальних інвестицій в Україні з 2010 по 2019 рік

Знову бачимо на рис. 2.17 різкий спад капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2014 році. Причини такого спаду були проаналізовані вище.

Також бачимо найменшу кількість капітальних інвестицій у 2010 році, але потрібно відмітити їх постійне збільшення з 2014 до 2019 року.

Проаналізуємо розподіл капітальних інвестицій за джерелами фінансування та порівняємо за 2010 та 2019 роки (рис. 2.18) [49].

Аналіз джерел фінансування капітальних інвестицій (рис. 2.18) свідчить про переваги власних коштів підприємств та організацій як у 2010 році, так і у 2019.

Після власних коштів підприємств та організацій по обсягу капітальні інвестицій йде кредити банків та інших позик.

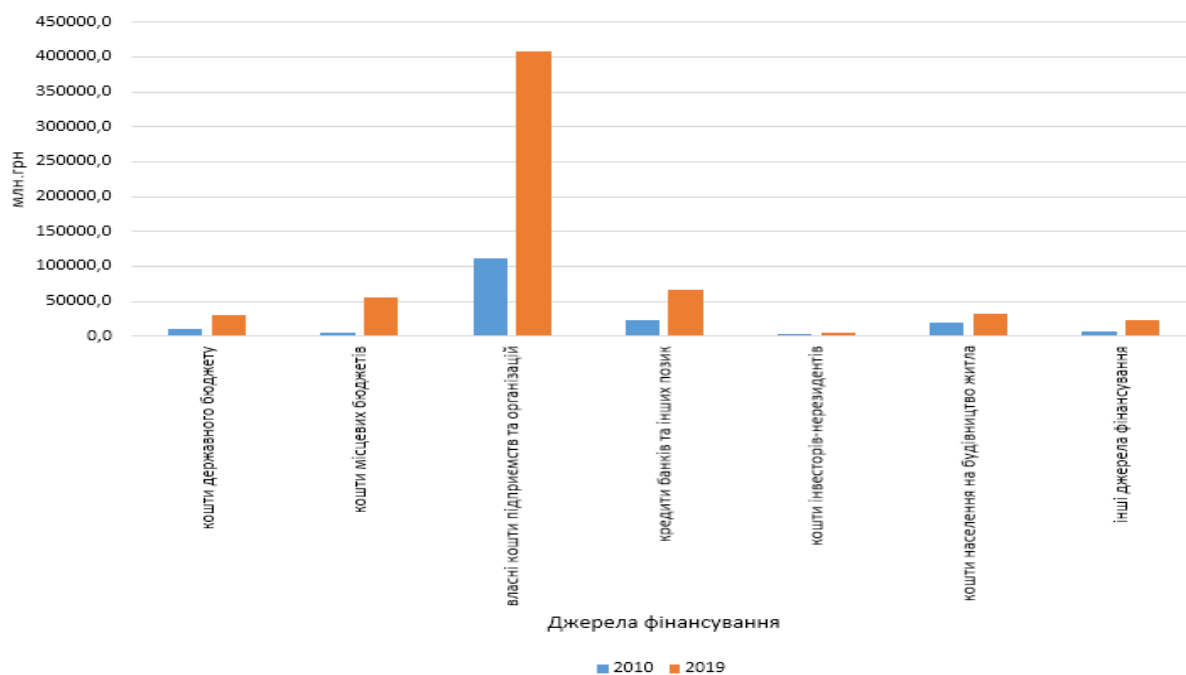

Рис. 2.18. Порівняння обсягів капітальних інвестицій в Україні за джерелами фінансування за 2010 і 2019 роки

Потрібно відмітити маленький обсяг капітальних інвестицій за рахунок іноземних інвесторів. Такі дані, на жаль, свідчать про те що структура капітальних інвестицій є непривабливою для іноземного капіталу, бізнесу та самої держави. З цього можна зробити висновок про інвестиційну слабкість України.

2.3 Аналіз порівняння інвестиційної привабливості України за регіонами та за видами економічної діяльності

Успішна реалізація завдань соціально-економічного розвитку регіонів значною мірою залежить від ефективності організації інвестиційного процесу. Саме активізація інвестиційного процесу є головною складовою економічних вимог, які покликані визначити реальні зрушення в структурі економіки країни та регіону, прискорити перехід економіки на якісно новий рівень індустріального розвитку, підвищити якість вітчизняної продукції та її

конкурентоспроможність на світовому ринку, сприяти подоланню міжрегіональних диспропорцій, забезпечити якісне економічне зростання в державі.

Потрібно розглянути надходження інвестицій за регіонами у 2010 та 2019 роках та порівняти їх (рис. 2.19) [48].

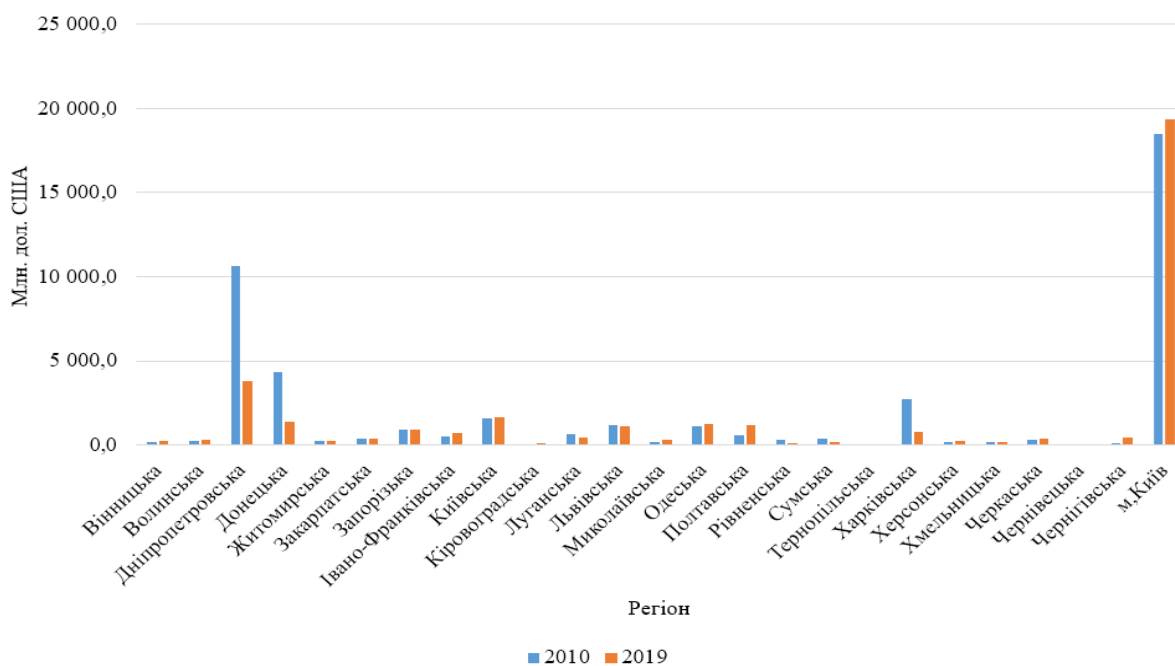

Рис. 2.19. Обсяг надходження прямих іноземних інвестицій в Україну

Як видно на рис. 2.19 майже у всіх областях України кількість надходження інвестицій у 2019 році став більше порівняно з надходженням у 2010.

Найбільша кількість отриманих іноземних інвестицій що у 2010 році, що і у 2019 припадає на Київ. Такий обсяг інвестування пояснюється що Київ – столиця України де більше підприємств, та більше можливостей для розвитку, велика покупна спроможність, найбільша кількість населення, швидке рішення бюрократичних питань. Також це туристичне місто з найбільшим аеропортом і найбільшим ЖД по Україні, тому у цьому місті більше туристів та просто приїжджих [50].

Також після міста Києва велику кількість іноземних інвестицій отримує Дніпропетровська область. Це також можна пояснити великим припливом туристів через річку Дніпро що протікає через місто.

Найменшу кількість інвестицій отримують такі області як: Кіровоградська, Тернопільська та Чернівецька.

Також доцільно розглянути капітальні інвестиції в регіонах України (рис. 2.20) [49].

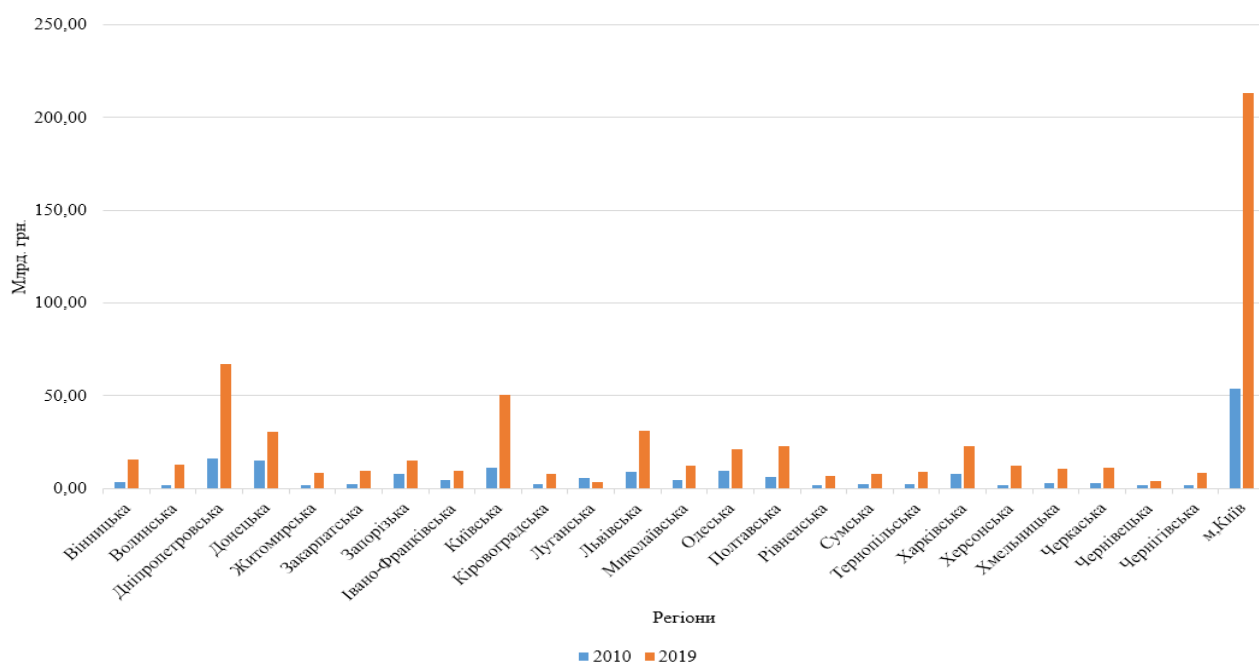

Рис. 2.20 Обсяг надходження капітальних інвестицій в регіони України

Знову ж спостерігаємо тенденцію росту капітальних інвестицій майже у два рази за регіонами України в порівнянні 2010 та 2019 років.

Найбільше капітальних інвестицій отримує м. Київ, Київська область та Дніпропетровська. Чому саме ці регіони привабливі для інвесторів було описане вище.

Розрахуємо темпи росту та приросту (базисні) для виявлення зміни об'єму прямих іноземних інвестицій у поточному періоді порівняно з базисним періодом з 2010 по 2019 рік (рис. 2.21) скориставшись табл. 2.6 [49].

Найменше інвестицій отримує Чернівецька область.

Скориставшись базисним методом визначення темпів росту, можна зрозуміти що, у Чернівецькій області у 2019 році порівняно з 2010 зріс на 35%, що є найвищим приростом ПІІ по областях. Таке різке збільшення інвестування пояснюється вигідним транспортно-географічним положенням та багатством природних ресурсів.

Таблиця 2.5

Номер регіону

Назва області	Порядковий номер
Вінницька	1
Волинська	2
Дніпропетровська	3
Донецька	4
Житомирська	5
Закарпатська	6
Запорізька	7
Івано-Франківська	8
Київська	9
Кіровоградська	10
Луганська	11
Львівська	12
Миколаївська	13
Одеська	14
Полтавська	15
Рівненська	16
Сумська	17
Тернопільська	18
Харківська	19
Херсонська	20
Хмельницька	21
Черкаська	22
Чернівецька	23
Чернігівська	24
м.Київ	25

Таблиця 2.6

Обсяги ПІІ за регіонами України

Но мер регі она	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/ 2010
1	184,6	205,3	226,4	248,2	309,4	223,0	187,8	180,0	198,9	223,3	15,29
2	332,4	218,6	291,4	380,5	341,3	271,2	247,1	246,1	251,3	259,6	40,26
3	8 611,0	10 620,3	10 183,3	9 880,1	8 913,0	5 784,9	4 030,6	3 491,1	3 688,2	3 577,8	-64,24
4	3 720,6	4 329,2	3 559,9	3 566,7	3 789,1	2 322,0	1 748,0	1 249,6	1 116,4	1 205,9	-67,67
5	206,6	226,6	306,2	336,9	362,9	259,8	222,7	216,3	226,8	237,4	8,69
6	363,7	364,4	348,5	406,4	437,5	334,2	311,8	317,0	325,1	340,0	-0,96
7	866,1	902,8	937,5	1 027,6	1 075,3	843,4	682,7	863,4	910,5	902,0	1,12
8	615,4	492,8	624,0	642,7	813,8	925,9	836,6	826,6	904,7	894,5	46,92
9	1 488,5	1 574,2	1 714,8	1 798,2	1 951,5	1 750,3	1 593,4	1 516,8	1 588,7	1 591,6	4,52
10	69,8	52,1	59,5	90,9	147,1	70,6	52,5	58,9	70,1	74,5	43,38
11	579,2	629,5	713,3	785,5	826,4	578,2	443,9	436,4	438,0	436,9	-28,96
12	1 131,6	1 186,8	1 300,4	1 315,8	1 379,5	1 097,6	1 032,9	833,5	930,0	922,2	-5,94
13	162,7	165,4	152,3	244,7	282,8	228,9	212,8	213,5	206,1	227,4	84,64
14	1 042,0	1 107,3	1 220,5	1 629,1	1 671,7	1 423,3	1 320,3	1 228,8	1 202,6	1 207,1	15,53
15	449,9	550,3	701,2	942,3	1 064,7	1 039,4	1 000,1	1 003,0	1 008,8	1 027,0	111,88
16	275,2	276,8	259,6	277,9	292,6	242,5	199,6	159,5	134,2	133,5	-51,37
17	243,5	359,6	361,8	386,5	422,7	263,3	199,1	190,0	181,5	182,9	-44,94
18	66,5	59,8	61,9	63,9	68,9	55,8	49,2	48,2	45,0	55,8	-17,22
19	2 082,7	2 716,8	2 814,2	2 174,3	2 131,9	1 674,3	1 519,6	642,5	638,3	666,4	-71,93
20	179,6	185,5	188,6	251,5	275,2	208,2	211,0	201,3	218,5	204,2	32,29
21	219,6	183,0	186,8	205,1	224,5	189,1	165,5	158,2	170,8	199,5	10,93
22	222,5	289,4	285,7	882,5	887,9	512,9	348,0	334,4	335,7	334,3	23,43
23	61,8	61,9	61,9	64,2	80,2	68,6	59,1	57,1	42,6	44,0	-14,38
24	88,8	94,9	100,9	105,0	128,4	99,8	92,1	241,3	429,6	433,7	366,70
25	15 728,6	18 516,5	21 537,0	23 998,6	25 825,6	17 889,6	15 356,3	16 516,8	16 343,9	16 910,2	4,47

Великий спад ПІІ зазнали такі області, як: Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Рівненська, Сумська і Харківська.

Розрахуємо темпи росту та приросту (базисний метод) для виявлення зміни об'єму капітальних інвестицій у поточному періоді порівняно з базисним періодом з 2010 по 2019 рік користуючись табл. 2.7 (млрд. грн) [49].

Проаналізував значення темпів росту, можна зробити висновок, що у

Волинській області у 2019 році порівняно з 2010 зріс на 70%, що є найвищим приростом ПІІ по областях.

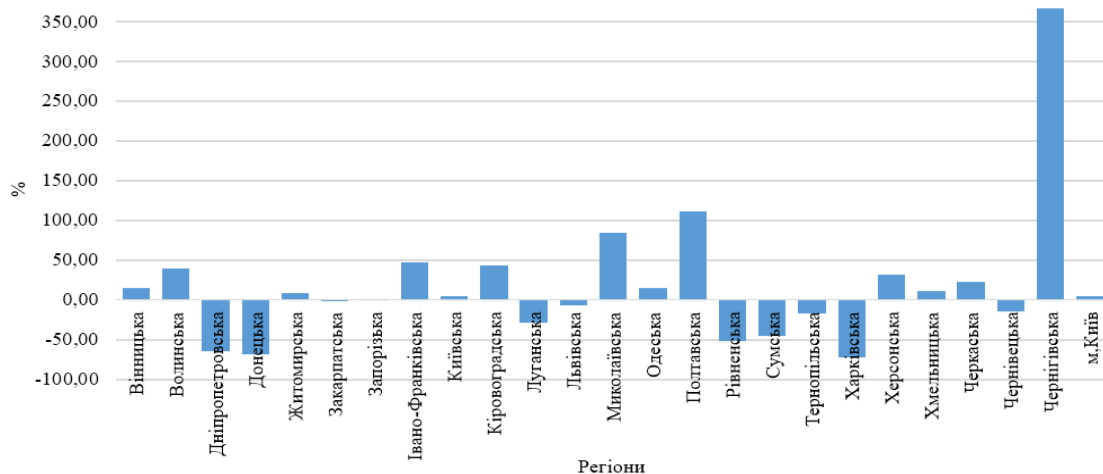

Рис. 2.21 Темпи росту ПІІ за регіонами України за період 2010-2019 рр.

Події на політичній арені країни, які мали місце у 2014 році, привели до економічного спаду та спричинили зменшення вливання коштів інвесторами в усі регіони.

Таблиця 2.7

Обсяги капітальних інвестицій за регіонами України

Но мер рег іон а	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/ 2010
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	3,54	5,08	5,82	6,11	5,67	7,37	8,30	11,74	17,63	15,72	3,44
2	1,77	2,58	3,25	3,33	3,39	6,17	6,38	7,04	8,69	12,66	6,17
3	16,02	22,12	22,51	21,29	20,36	25,92	33,17	42,91	60,29	66,95	3,18
4	14,99	26,80	31,72	27,91	13,16	8,30	11,90	17,27	26,98	30,59	1,04
5	2,01	2,52	2,89	3,01	2,90	4,04	5,57	7,72	8,74	8,47	3,21
6	2,21	3,05	2,74	2,65	2,64	3,78	4,66	5,62	7,50	9,33	3,23
7	7,96	6,68	7,20	6,84	7,03	7,79	11,04	15,88	15,73	14,88	0,87
8	4,38	4,26	5,17	4,80	6,84	9,61	7,95	9,71	9,39	9,31	1,13

Закінчення табл. 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
9	11,33	17,67	20,37	20,70	19,65	24,36	33,41	34,49	40,71	50,30	3,44
10	2,12	3,99	4,58	3,22	3,12	4,06	6,36	7,32	7,18	7,79	2,67
11	5,65	6,98	8,22	11,37	5,22	2,06	4,12	3,33	3,22	3,36	-0,41
12	8,83	12,11	11,17	9,82	9,56	13,39	18,61	24,11	29,00	31,06	2,52
13	4,42	4,30	4,70	5,01	3,77	5,99	9,73	11,18	10,10	12,55	1,84
14	9,72	9,35	14,63	11,87	9,36	9,98	16,73	22,30	23,79	21,08	1,17
15	6,29	7,86	10,22	9,54	8,83	8,34	15,27	15,86	18,64	23,01	2,66
16	1,94	2,57	2,77	2,84	2,80	4,33	4,32	6,13	7,23	6,73	2,47
17	2,19	3,02	2,87	2,72	2,80	3,66	5,76	6,95	7,75	7,73	2,54
18	2,14	2,52	3,37	2,98	2,59	3,83	4,89	7,15	8,38	9,21	3,31
19	8,06	13,04	14,76	9,29	8,03	11,25	16,55	19,36	23,55	22,87	1,84
20	1,89	2,69	2,44	2,12	2,21	3,11	4,59	7,36	8,85	12,37	5,54
21	2,95	3,55	3,49	3,64	4,08	6,81	9,12	10,50	11,27	10,53	2,57
22	2,83	3,23	3,78	3,41	3,26	4,49	6,50	8,14	11,11	11,39	3,02
23	1,71	1,79	2,23	2,26	1,69	2,79	2,67	2,99	3,72	4,10	1,39
24	1,89	2,40	2,74	2,84	2,62	3,55	5,32	7,35	8,97	8,74	3,62
25	53,73	71,14	79,61	70,32	67,83	88,14	10,63	13,60	200,31	213,25	2,97

Для більш наглядного аналізу побудуємо гістограму (рис. 2.22).

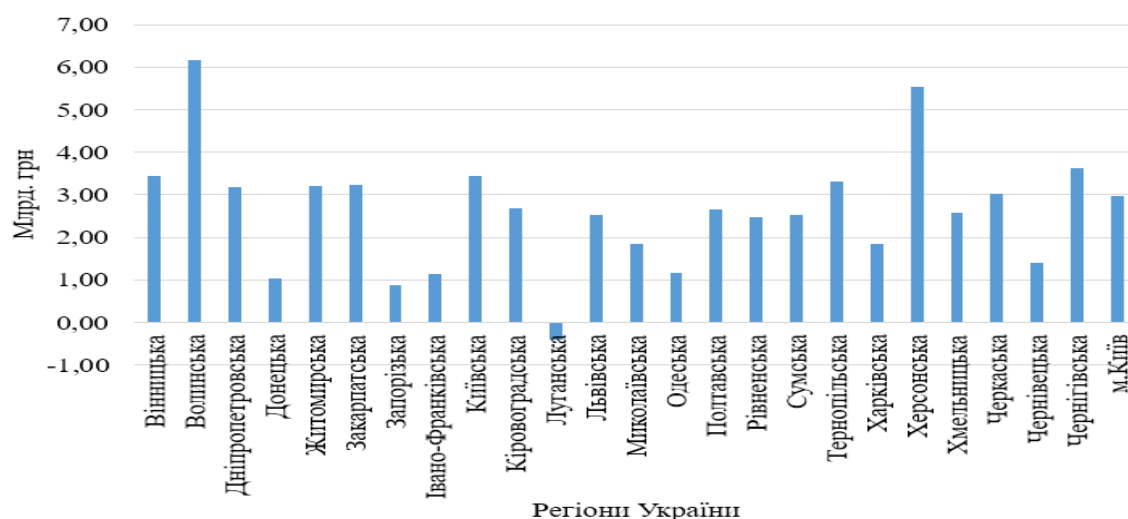

Рис. 2.22 Темпи росту капітальних інвестицій за регіонами України за період 2010-2019 рр.

Проаналізував значення темпів росту, можна зробити висновок, що у Волинській області і у Херсонській у 2019 році порівняно з 2010 обсяг капітальних інвестицій зріс приблизно на 6% і 5%, що є найвищим приростом капітальних інвестицій по областях.

Найменший приріст капітальних інвестицій спостерігалось у Луганській області. Їх обсяг зменшився майже на 1%. Таке явище можна пояснити військовими діями на території даної області.

Події на політичній арені країни, які мали місце у 2014 році, привели до економічного спаду та спричинили зменшення вливання коштів інвесторами в усі регіони.

Наша країна стала менш привабливою для інвестицій. Щоби спонукати іноземних інвесторів надалі здійснювати вкладення в регіони України, потрібно покращувати інвестиційний клімат та сприяти підвищенню привабливості регіонів для капітального інвестування.

ВИСНОВОК ЗА РОЗДІЛОМ 2

У другому розділі дипломної роботи надано характеристику бази практики, яка проходила у центрі індустріальних проблем НАН України.

Проведено світове порівняння основних показників інвестиційної активності України з країнами Європи (Болгарія, Германія, Греція, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Польща, Словачія, Фінляндія, Франція, Чехія та Швеція). Також проаналізовано скільки країни-інвестори інвестували в економіку України за 2019 рік (Кіпр, Нідерланди, Російська Федерація, Швейцарія, Угорщина, Франція та Австрія). Було зроблено висновок, що Україна ж у порівнянні з вибраними країнами отримує приблизно стільки ж скільки Болгарія та Словачія. Також було проаналізовано яка з видів економічної діяльності України є найпривабливішою для інвесторів. Проведені порівняння надходження капітальних інвестицій в Україну і регіони за 2010 і 2019 роки. Виявлено, що м. Київ, Київська область і Дніпропетровська отримує найбільшу кількість капітальних інвестицій.

Були проведені розрахунки темпів приросту прямих іноземних інвестицій та капітальних. Найбільший темп росту ПІІ в Україну був у 2005 році, а найменший - у 2014 році. Інвестиції з України мають найбільший показник у 1996 та 2008 роках, а найменший у 1999 році. Виходячи з цього, можна зробити висновок, що найбільше надходження інвестицій було у 2012 році у зв'язку з Чемпіонатом Європи з футболу. Спад інвестицій почався з 2014 року у зв'язку з політичною кризою на Сході країни. На 2018 рік надходження інвестицій залишається стабільно низьким, що викликано також наслідками політичної нестабільності в країні. Найбільший приріст капітальних інвестицій був у Волинській області і у Херсонській у 2019 році порівняно з 2010. Найменший приріст капітальних інвестицій спостерігалось у Луганській області (-1%).

Отже, на сучасному етапі головним завданням для України є створення сприятливих умов для іноземних інвесторів.

РОЗДІЛ 3 МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ УКРАЇНИ

3.1 Сутність кластерного аналізу

Кластерний аналіз, в статистиці, набір інструментів та алгоритмів, який використовується для класифікації різних об'єктів у групи таким чином, що подібність між двома об'єктами є максимальною, якщо вони належать до однієї групи, і мінімальною в іншому випадку. У біології кластерний аналіз є важливим інструментом систематики (класифікація живих та вимерлих організмів). В клінічній медицині, його можна використовувати для ідентифікації пацієнтів, які мають захворювання із загальною причиною, пацієнтів, які повинні отримувати однакове лікування, або пацієнтів, які повинні мати однаковий рівень реакції на лікування. Епідеміологія, кластерний аналіз має багато застосувань, наприклад, пошук значущих конгломератів регіонів, громад чи районів зі схожими епідеміологічними профілями, коли задіяно багато змінних, а природні угруповання не існують. Взагалі, коли потрібно класифікувати великі обсяги інформації на невелику кількість значущих категорій, може бути корисним кластерний аналіз [59].

Дослідники часто стикаються із завданням сортування спостережуваних даних у значущі структури. Кластерний аналіз – це індуктивна дослідницька техніка в тому сенсі, що вона розкриває структури без пояснення причин їх існування. Це техніка, що генерує гіпотези, а не перевірка гіпотез. На відміну від дискримінантного аналізу, коли об'єкти присвоюються попередньо існуючим групам на основі статистичних правил розподілу, кластерний аналіз генерує групи або виявляє приховану структуру груп усередині даних.

Існує ряд різних методів, які можна використовувати для проведення кластерного аналізу. Методи кластерного аналізу можна класифікувати наступним чином (рис. 3.1).

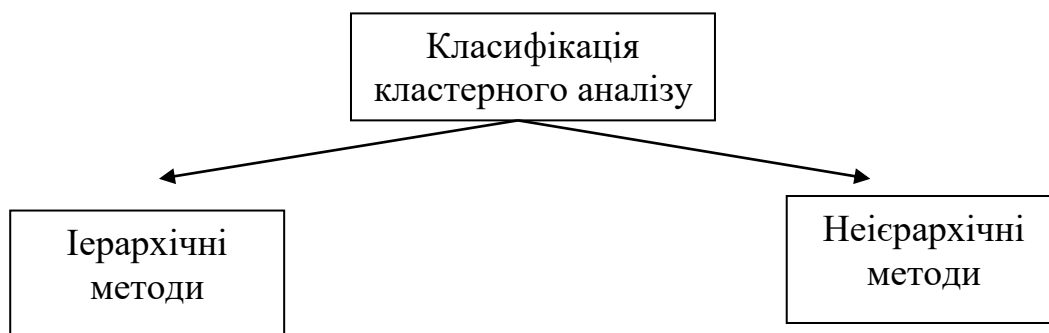

Рис. 3.1. Класифікація кластерного аналізу

Ієрархічні методи:

Агломеративні методи, при яких суб'єкти починаються у своєму окремому кластері. Потім поєднуються два «найближчі» (найбільш подібні) кластери, і це робиться неодноразово поки всі данні не потраплять в один кластер. Агломеративні методи використовуються частіше, ніж методи розділення.

Неієрархічні методи (часто відомі як методи кластеризації k-means).

Дані, що використовуються при кластерному аналізі, можуть бути інтервальними, порядковими або категоріальними. Однак, маючи різні типи змінних ускладняє аналіз. Це відбувається тоді, коли при кластерному аналізі потрібно мати певний спосіб вимірювання відстані між спостереженнями, а тип вимірюваного засобу залежать від того, який тип даних у вас є.

Для інтервальних даних найпоширенішим виміром відстані є евклідова відстань.

У підході до кластерного аналізу існує низка різних методів, що використовуються (рис 3.2).

Метод найближчого сусіда (метод єдиного зв'язку). У цьому методі відстань між двома кластерами визначається як відстань між їх двома найближчими членами або сусідами. Цей метод порівняно простий, але часто критикується, оскільки не враховує структуру кластера і може спричинити проблему, що називається ланцюжком, при якому скупчення в кінцевому підсумку бувають довгими і нестабільними. Однак цей метод краще ніж інші

методи, коли природні скупчення не мають сферичної або еліптичної форми.

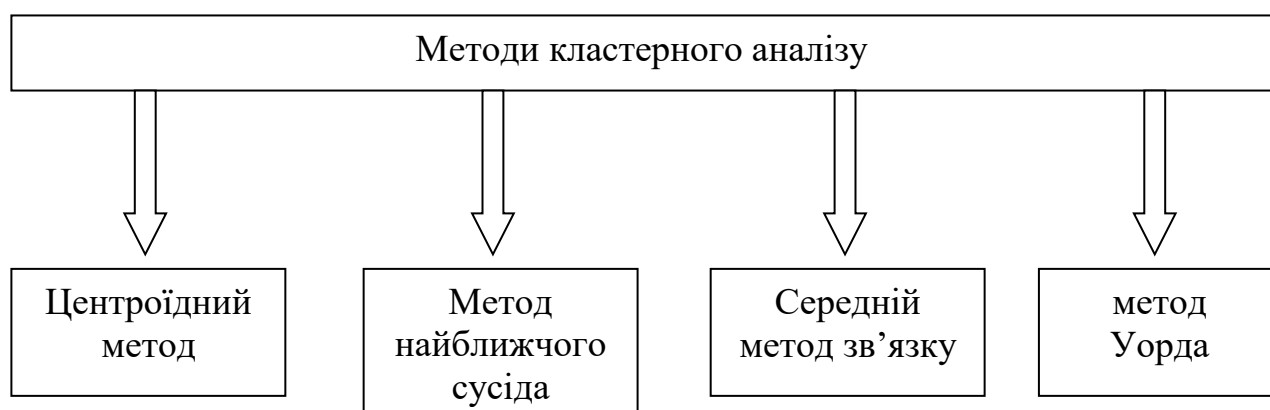

Рис. 3.2. Методи кластерного аналізу

Метод найдалшого сусіда (метод повного зв'язку). У цьому випадку відстань між двома скупченнями визначається як максимальна відстань між суб'єктів, тобто відстань між двома найвіддаленішими предметами. Цей метод, як правило, дає компактні скупчення подібного розміру, але, як і для методу найближчого сусіда, не враховує структуру кластера.

Центроїдний метод. Тут обчислюється центроїд (середнє значення для кожної змінної) кожного кластера та використовується відстань між центроїдами. Скупчення, центроїди яких розташовані найближче один до одного зливаються. Цей метод також досить надійний.

Метод Уорда. У цьому методі поєднуються всі можливі пари кластерів і як сума в квадраті обчислюються відстані в межах кожного кластера. Потім це підсумовується по всіх кластерах і вибирається комбінація, яка дає найменшу суму квадратів. Цей метод має тенденцію до створення скупчення приблизно однакового розміру, що не завжди бажаного. Це також досить чутливий до викидів метод. Незважаючи на це, це один із найпопулярніших методів із середнім методом зв'язку.

Як правило, є гарною ідеєю спробувати два-три з вищезазначених методів. Якщо методи будуть працювати коректно, тоді результати будуть набагато більш правдоподібними.

Як зазначено вище, після проведення кластерного аналізу необхідно вибрати найкраще рішення для кластера. Є кілька способів, якими це можна зробити, деякі досить неформальні та суб'єктивні, а деякі більш формальні. Нижче коротко описаний один із неформальних методів.

При проведенні ієрархічного кластерного аналізу процес може бути представлений на діаграмі, відомий як дендрограма. Ця діаграма ілюструє, які кластери об'єднані на кожному етап аналізу та відстань між кластерами на момент приєднання. Якщо є великий «стрибок» на відстані між скупченнями від однієї стадії до іншої, тоді це говорить про те, що на одній скупчення стадій, які відносно близько з'єднані, тоді як на наступному етапі скупчення, які приєдналися, були відносно далеко один від одного. Це означає, що оптимальне число скупчень може бути числом, присутнім безпосередньо перед цим великим «стрибком» у відстані. Це простіше щоб зрозуміти, фактично переглянувши дендрограму.

У цих методах бажана кількість кластерів визначається заздалегідь і є найкращим рішенням вибрано. Етапи такого методу такі:

виберіть початкові кластерні центри (по суті це сукупність спостережень, які знаходяться далеко один від одного - кожен суб'єкт утворює кластер з одного, а його центр є значенням змінних для цього суб'єкту);

віднесіть кожний суб'єкт до його «найближчого» скупчення, визначеного через відстань до центроїд;

знайдіть центроїди скупчень, що утворилися;

повторно обчисліть відстань від кожного суб'єкта до кожного центроїда та перемістіть спостереження які знаходяться не в кластері, до найближчого кластера;

продовжуйте, поки центроїди не стануть відносно стабільними.

Неієрархічний кластерний аналіз, як правило, використовується, коли використовуються великі набори даних. Це дуже важливо, оскільки це дозволяє суб'єктам переходити з одного кластера в інший (це неможливо в ієрархічному кластерному аналізі, коли суб'єкт, після призначення, не може перейти до

різних кластерів). Двома недоліками неієрархічного кластерного аналізу є:

часто складно дізнатися, скільки кластерів у вас буде і тому аналіз може мати повтори кілька разів;

групування є чутливим до вибору початкового кластера центрів.

Знову ж таки, варто спробувати різні, щоб побачити, який вплив це має.

Однією з можливих стратегій є використання ієрархічного підходу спочатку для визначення оптимальної кількості кластерів, а потім використовувати центри кластерів, отримані з цього, як початкові центри кластера в неієрархічному методі.

3.2 Типізація регіонів України за показниками інвестиційної активності

Проводити кластеризацію будемо за показниками обсягу капітальних інвестицій (тис.грн) та ППІ (дол. США), обсягу інвестицій у розрахунку на 1 особу ПІІ та капітальних, рівень ВВП та заробітня плата у 2010 та 2019 роках. Це допоможе зрозуміти як змінилася ситуація з інвестиційною активністю у країні за ці роки.

Вихідні дані для кластеризації можна побачити на рис. 3.3

	2010 р.		2019р.	
	Об'єм ПІІ в Україні на 1 особу	Об'єм капітальних інвестицій на 1 особу	Об'єм ПІІ в Україні на 1 особу	Об'єм капітальних інвестицій на 1 особу
Вінницька	184,6	112,0	3544,70	3265,0
Волинська	332,4	321,6	1767,00	5329,0
Дніпропетровська	8 611,0	2 361,7	16016,90	4593,0
Донецька	3 720,6	832,2	14993,90	3659,0
Житомирська	206,6	160,0	2011,50	3265,0
Закарпатська	363,7	293,0	2205,40	4126,0
Запорізька	866,1	477,0	7963,80	4903,0
Івано-Франківська	615,4	446,5	4378,70	3980,0
Київська	1 488,5	865,9	11331,40	6529,0
Кіровоградська	69,8	68,7	2123,10	4529,0
Луганська	579,2	250,0	5646,00	1200,0
Львівська	1 131,6	446,8	8830,20	4000,0
Миколаївська	162,7	136,5	4422,20	3901,0
Одеська	1 042,0	437,7	9723,80	3521,0
Полтавська	449,9	300,4	6289,40	5045,0
Рівненська	275,2	239,3	1937,10	2658,0
Сумська	243,5	207,1	2187,60	3267,0
Тернопільська	66,5	61,1	2138,40	4265,0
Харківська	2 082,7	754,6	8063,40	4190,0
Херсонська	179,6	164,0	1890,60	4593,0
Хмельницька	219,6	164,5	2947,60	3000,0
Черкаська	222,5	171,6	2831,40	5100,0
Чернівецька	61,8	68,6	1714,70	2356,0
Чернігівська	88,8	80,2	1890,90	4236,0
м.Київ	15 330,6	5 622,8	53735,80	10653,0

	2010 р.		2019р.	
	Об'єм ПІІ в Україні на 1 особу	Об'єм капітальних інвестицій на 1 особу	Об'єм ПІІ в Україні на 1 особу	Об'єм капітальних інвестицій на 1 особу
Волинська	306,6	225,9	12663,95	12287,4
Дніпропетровська	3 797,6	1 074,7	66951,11	20999,3
Донецька	1 399,8	385,0	30594,46	7397,2
Житомирська	246,3	178,8	8466,95	6968,8
Закарпатська	360,9	252,9	9330,28	7449,5
Запорізька	912,9	372,3	14876,73	8772,5
Івано-Франківська	724,0	593,6	9305,48	6802,5
Київська	1 645,3	869,7	50295,71	28436,3
Кіровоградська	74,7	61,3	7794,27	8354,8
Луганська	447,2	172,6	3357,47	1569,4
Львівська	1 116,3	434,5	31061,50	12431,1
Миколаївська	305,4	197,5	12549,28	11157,3
Одеська	1 279,3	560,0	21080,14	8903,2
Полтавська	1 166,0	704,4	23005,31	16599,9
Рівненська	134,6	157,0	6729,24	5830,9
Сумська	198,0	171,8	7734,23	7210,5
Тернопільська	49,5	45,8	9210,26	8864,2
Харківська	762,5	606,1	22874,64	8627,4
Херсонська	245,4	191,6	12368,33	11992,4
Хмельницька	203,0	124,5	10534,12	8383,4
Черкаська	357,2	271,5	11385,50	9522,7
Чернівецька	53,0	63,4	4096,83	4552,4
Чернігівська	442,9	233,7	8740,46	8828,9
м.Київ	19 344,3	7 468,8	213247,80	73085,6

Рис. 3.3 Вихідні дані

Для проведення якісної кластеризації необхідно провести нормування показників (рис. 3.4)

	Об'єм ПІІ в Україні на Мільярд \$	Об'єм ПІІ в Україні на Мільярд \$	Об'єм капітальних інвестицій на Мільярд \$	Об'єм капітальних інвестицій на Мільярд \$	5 ВВП	Доходи
Волинська	-0,4	-0,2	0,52	0,7	-0,6166505	-0,72646
Дніпропетровська	2,0	1,6	0,83	0,2	1,6836223	1,525105
Донецька	0,6	0,2	0,74	-0,3	1,97424641	2,576141
Житомирська	-0,4	-0,4	0,49	-0,6	-0,5190822	-0,50396
Закарпатська	-0,3	-0,3	0,48	-0,1	-0,596974	-0,6858
Запорізька	-0,2	-0,1	0,07	0,4	0,02355932	0,168737
Івано-Франківська	-0,3	-0,1	0,27	-0,2	-0,4805661	-0,48394
Київська	-0,0	0,2	0,39	1,4	0,07370046	0,046076
Кіровоградська	-0,4	-0,5	0,48	0,2	-0,5867965	-0,69377
Луганська	-0,3	-0,3	0,15	-1,8	0,08699906	0,356525
Львівська	-0,1	-0,1	0,15	-0,1	-0,0008893	0,397137
Миколаївська	-0,4	-0,4	0,27	-0,2	-0,3989425	-0,50685
Одеська	-0,2	-0,1	0,24	-0,4	0,27555417	0,266387
Полтавська	-0,3	-0,3	0,09	0,5	0,05872823	-0,22983
Рівненська	-0,4	-0,3	0,50	-1,0	-0,5837885	-0,64329
Сумська	-0,4	-0,3	0,48	-0,6	-0,5283551	-0,5262
Тернопільська	-0,4	-0,5	0,48	0,0	-0,6551667	-0,71903
Харківська	0,2	0,1	0,08	-0,0	0,53372336	0,764377
Херсонська	-0,4	-0,4	0,51	0,2	-0,5890582	-0,66896
Хмельницька	-0,4	-0,4	0,41	-0,7	-0,5337152	-0,47243
Черкаська	-0,4	-0,4	0,42	0,5	-0,4374135	-0,49917
Чернівецька	-0,4	-0,5	0,52	-1,1	-0,7192623	-0,83496
Чернігівська	-0,4	-0,5	0,51	0,0	-0,5583222	-0,58143
м.Київ	4,1	4,3	4,41	3,6	3,50433143	2,926417

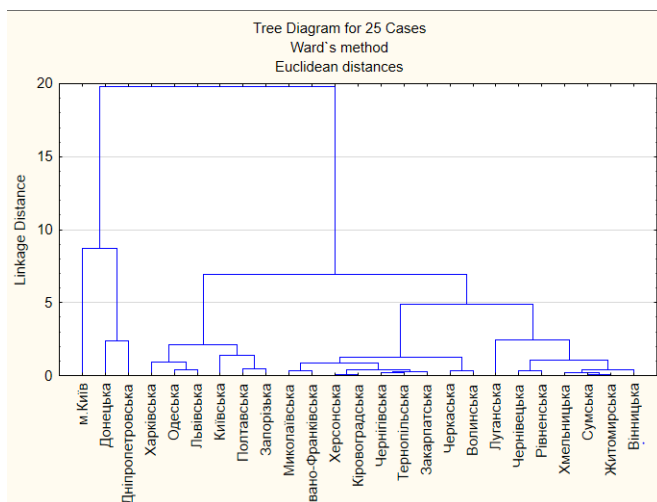
	Об'єм ПІІ в Україні на Мільярд \$	Об'єм ПІІ в Україні на Мільярд \$	Об'єм капітальних інвестицій на Мільярд \$	Об'єм капітальних інвестицій на Мільярд \$	5 ВВП	Доходи
Волинська	-0,3	-0,3	0,29	-0,0	-0,5003931	-0,61254
Дніпропетровська	0,6	0,3	1,00	0,6	1,38591231	1,711931
Донецька	-0,0	-0,2	0,13	-0,4	0,30418313	0,508442
Житомирська	-0,3	-0,3	0,39	-0,4	-0,3986857	-0,39835
Закарпатська	-0,3	-0,3	0,37	-0,4	-0,5492446	-0,56077
Запорізька	-0,1	-0,2	0,24	-0,3	0,0283975	0,149945
Івано-Франківська	-0,2	-0,0	0,37	-0,4	-0,3905488	-0,38908
Київська	0,1	0,2	0,61	1,2	0,34022205	0,206249
Кіровоградська	-0,4	-0,4	0,41	-0,3	-0,4760497	-0,61142
Луганська	-0,3	-0,3	0,52	-0,8	-0,6544741	-0,63509
Львівська	-0,1	-0,1	0,15	-0,0	0,21254148	0,539196
Миколаївська	-0,3	-0,3	0,30	-0,1	-0,3815574	-0,43533
Одеська	-0,0	-0,0	0,09	-0,3	0,18811266	0,620739
Полтавська	-0,1	0,1	0,05	0,3	0,19364303	-0,14248
Рівненська	-0,3	-0,3	0,44	-0,5	-0,5224047	-0,52991
Сумська	-0,3	-0,3	0,41	-0,4	-0,4513096	-0,45076
Тернопільська	-0,4	-0,4	0,38	-0,3	-0,5694616	-0,64056
Харківська	-0,2	-0,0	0,05	-0,3	0,55485018	0,637291
Херсонська	-0,3	-0,3	0,30	-0,0	-0,5326657	-0,5674
Хмельницька	-0,3	-0,3	0,34	-0,3	-0,4076222	-0,42082
Черкаська	-0,3	-0,2	0,32	-0,2	-0,2997679	-0,44735
Чернівецька	-0,4	-0,4	0,50	-0,6	-0,6624278	-0,72771
Чернігівська	-0,3	-0,3	0,39	-0,3	-0,4382772	-0,56914
м.Київ	4,7	4,7	4,50	4,4	4,21580379	3,900205

2010 р.

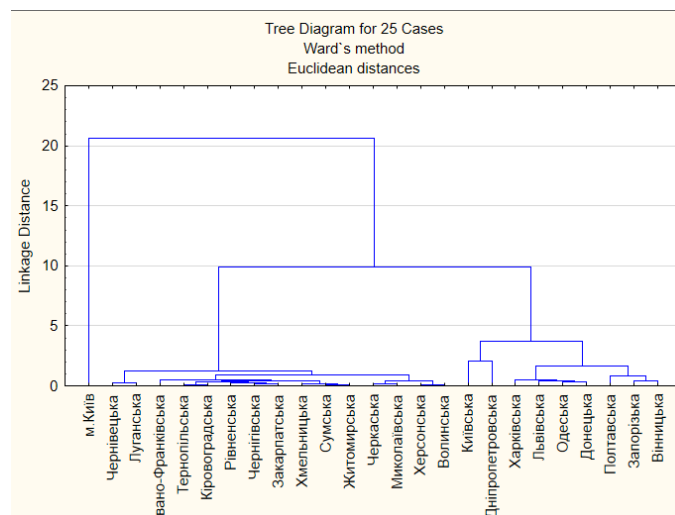
2019 р.

Рис.3.4 Нормовані дані

Для визначення кількості кластерів необхідно побудувати вертикальну дендрограму (рис.3.5).

2010 р.

2019р.

Рис. 3.5 Природна кластеризація для 2004 та 2019 років

Виходячи з рис.3. доцільно проводити розбиття регіонів за даними роками на 4 кластери.

Також побудуємо графік, що відображає характер розбиття регіонів на кластери (рис. 3.15).

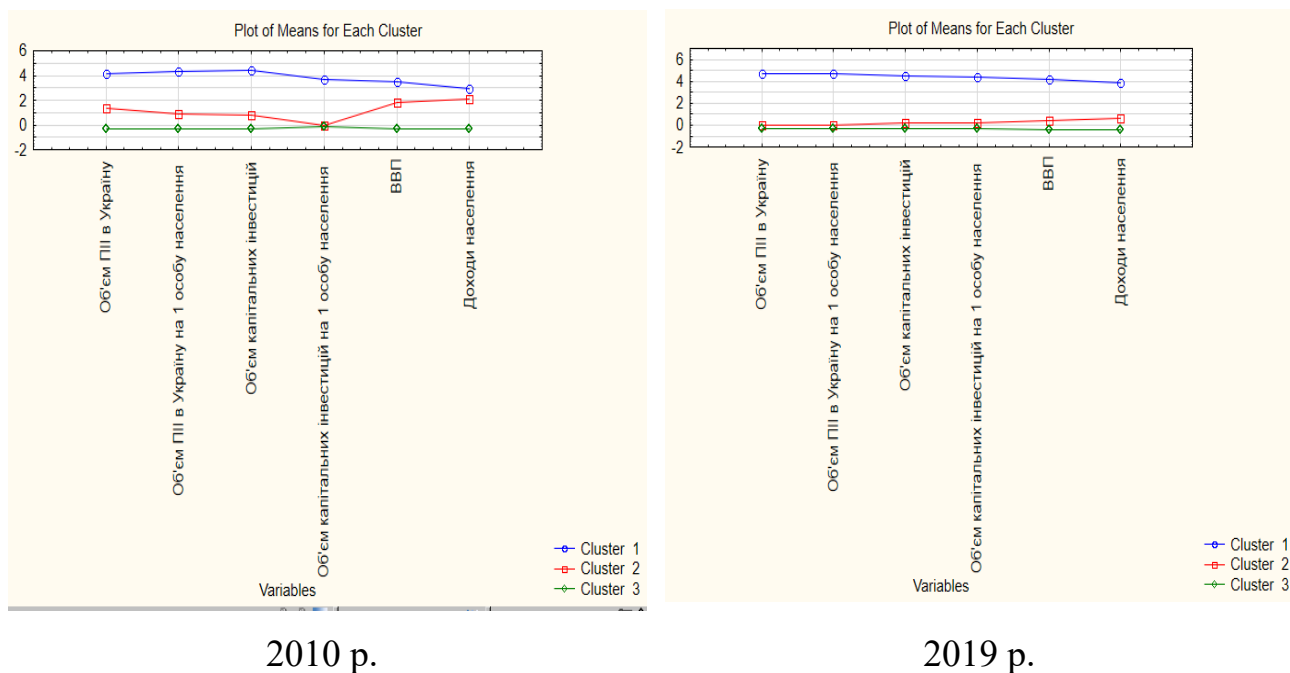

Рис. 3.6 Графічне зображення середніх значень показників за кластерами

Визначимо перелік регіонів, що входять до кожного кластеру (рис.3.7)

Members of Cluster Number 1 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 1 cases	
	Distance
м.Київ	0,00

Members of Cluster Number 2 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 2 cases	
	Distance
Дніпропетровська	0,485701
Донецька	0,485701

Members of Cluster Number 3 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 22 cases	
	Distance
Вінницька	0,194685
Волинська	0,407475
Житомирська	0,230740
Закарпатська	0,208318
Запорізька	0,373663
Івано-Франківська	0,109090
Київська	0,760245
Кіровоградська	0,263821
Луганська	0,758816
Львівська	0,376838
Миколаївська	0,105529
Одеська	0,423900
Полтавська	0,320725
Рівненська	0,378253
Сумська	0,229232
Тернопільська	0,256902
Харківська	0,635698
Херсонська	0,261115
Хмельницька	0,272053
Черкаська	0,303621
Чернівецька	0,497461
Чернігівська	0,203097

Рис. 3.7 Регіони учасники кожного кластеру 2010 рік

Для порівняння розглянемо які регіони потрапили у кожний кластер у 2019 році (рис. 3.8).

Members of Cluster Number 1 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 1 cases	
	Distance
м.Київ	0,00

Members of Cluster Number 2 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 7 cases	
	Distance
Дніпропетровська	0,746213
Донецька	0,247885
Київська	0,465910
Львівська	0,152354
Одеська	0,251663
Полтавська	0,343844
Харківська	0,241155

Members of Cluster Number 3 (Spreadsheet1) and Distances from Respective Cluster Center Cluster contains 17 cases	
	Distance
Вінницька	0,190937
Волинська	0,141917
Житомирська	0,050584
Закарпатська	0,065271
Запорізька	0,330262
Івано-Франківська	0,131041
Кіровоградська	0,078849
Луганська	0,235131
Миколаївська	0,097093
Рівненська	0,089749
Сумська	0,038583
Тернопільська	0,105174
Херсонська	0,130276
Хмельницька	0,035168
Черкаська	0,073901
Чернівецька	0,191193
Чернігівська	0,049192

Рис. 3.8 Регіони учасники кожного кластеру 2019 рік

За даними проведеної кластеризації побудуємо таблицю з міграцією регіонів між кластерами (табл. 3.1).

За отриманими побудуємо таблицю з загальної характеристикою кластерів інвестиційної привабливості (табл.3.2).

Загалом, виходячи з результатів кластеризації можна зробити висновок, що характеристика кластерів за роки не змінилася. Характеристика другого трохи змінилася, показники трохи знизилися.

У першому кластері не відбулося міграції регіонів та все ще найкращі показники має місто Київ.

До другого кластеру додалися декілька регіонів. Станом на 2019 рік помірні показники мають лише 7 областей: Дніпропетровська, Київська, Донецька, Львівська, Одеська, Харківська, Полтавська.

Всі інші регіони знаходяться у третьому кластері та характеризуються низькими показниками критеріїв, що досліджуються.

Таблиця 3.1

Міграція регіонів між кластерами

Номер кластера	Перелік регіонів, що входили в кластер у 2004 році	Перелік регіонів, що входять в кластер у 2019 році	Міграція регіонів
Перший	м. Київ	м. Київ	Змін не відбулося
Другий	Дніпропетровська, Донецька	Дніпропетровська, Київська, Донецька, Львівська, Одеська, Харківська, Полтавська	До кластера додалися Київський, Львівський, Одеський, Харківський та Полтавський регіони
Третій	Волинська, Рівненська, Тернопільська, Одеська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька, Вінницька, Житомирська, Кіровоградська, Миколаївська, Запорізька, Київська, Львівська, Полтавська, Харківська, Черкаська, Сумська, Херсонська, Хмельницька, Чернігівська	Закарпатська, Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька, Рівненська, Вінницька, Миколаївська, Херсонська, Черкаська, Житомирська, Кіровоградська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька, Чернігівська	З кластеру вибули Київський, Львівський, Одеський, Харківський та Полтавський регіони

Таблиця 3.2

Загальна характеристика кластерів інвестиційної привабливості

Номер кластера	Основні характеристики класу 2010	Основні характеристики класу 2019
Перший	Найвищі показники обсягу ПІІ в Україну, ПІІ на 1 особу, Обсяг капітальних інвестицій та інвестицій на 1 особу, ВВП та доходів населення	
Другий	Середні показники обсягу ПІІ в Україну, ПІІ на 1 особу, Обсяг капітальних інвестицій та інвестицій на 1 особу, ВВП та доходів населення	Показники трохи знизилися, проте все ще не є найнижчими
Третій	Найнижчі показники обсягу ПІІ в Україну, ПІІ на 1 особу, Обсяг капітальних інвестицій та інвестицій на 1 особу, ВВП та доходів населення	Найнижчі показники обсягу ПІІ в Україну, ПІІ на 1 особу, Обсяг капітальних інвестицій та інвестицій на 1 особу, ВВП та доходів населення

3.3 Прогнозування показників інвестиційної активності України

Аналітичне вирівнювання є одним із прийомів вивчення загальної тенденції в рядах динаміки.

У статистиці і обробці зображень, щоб згладити набір даних, щоб створити апроксимуючу функцію, що спробувати захопити важливі закономірності в даних, залишаючи поза шумом або інші дрібномасштабні явища. При згладжуванні точки сигнальних даних модифікуються, таким чином зменшуються окремі точки вищих сусідніх точок (імовірно, через шум), а точки, які нижче сусідніх точок, збільшуються, що призводить до більш плавного сигналу. Згладжування може використовуватися двома важливими способами, які можуть допомогти в аналізі даних:

завдяки можливості отримати більше інформації з даних, якщо припущення про згладжування є розумним;

завдяки можливості забезпечити гнучкий аналіз. і міцний. [1] Для згладжування використовується багато різних алгоритмів.

Згладжування можна відрізнити від суміжної та частково перекриваючої концепції підгонки кривої наступними способами:

підгонка кривої часто передбачає використання явної форми функції для результату, тоді як безпосередні результати згладжування – це «згладжені» значення без подальшого використання функціональної форми, якщо вона є;

мета згладжування – дати загальне уявлення про відносно повільні зміни значень, при цьому мало уваги приділяється тісному збігу значень даних, тоді як підгонка кривої концентрується на досягненні якомога ближчого збігу;

методи згладжування часто мають пов'язаний параметр налаштування, який використовується для контролю ступеня згладжування. Пристосування кривої відрегулює будь-яку кількість параметрів функції для отримання "найкращого" припасування.

Проведемо аналітичне вирівнювання для показника прямих інвестицій, щоб дізнатися його прогнозне значення на 2020 рік (рис.3.9)

Роки	Прямі інвестиції в Україну (y_i)	Розрахунок параметрів					Розрахунок F-критерію		
		Умовний показник часу, t	t^2	yt	y_t	$y_i - y_t$	$(y_i - y_t)^2$	$(y_i - \bar{y})^2$	
2010	38992,9	-4,5	20,25	-175468	48875,5	-9882,58	97665315,58	2034017,92	
2011	45370	-3,5	12,25	-158795	46996,3	-1626,28	2644784,67	24511509,83	
2012	48197,6	-2,5	6,25	-120494	45117,1	3080,518	9489588,53	60505217,82	
2013	51705,3	-1,5	2,25	-77558	43237,9	8467,415	71697109,08	127378536,16	
2014	53704	-0,5	0,25	-26852	41358,7	12345,31	152406716,41	176488833,71	
2015	38356,8	0,5	0,25	19178,4	39479,5	-1122,69	1260436,24	4253040,04	
2016	32122,5	1,5	2,25	48183,75	37600,3	-5477,79	30006233,08	68833405,63	
2017	31230,3	2,5	6,25	78075,75	35721,1	-4490,8	20167262,87	84433861,66	
2018	31606,4	3,5	12,25	110622,4	33841,9	-2235,5	4997462,96	77663505,04	
2019	32905,1	4,5	20,25	148073	31962,7	942,3964	888110,91	56460045,72	
Разом	404190,9		82,5	-155034			391223020,33	682561973,53	

Рис. 3.9 Розрахунки аналітичного вирівнювання

Результати вирівнювання для показника прямих інвестицій в Україну наведено на рис. 3.10

t_2	2,31
a_0	40419,09
a_1	-1879,20
упр	30083,50667
S_{yt}	6993,05924
нижня межа	13957,48
верхня межа	46209,53019
залишкова дисперсія	39122302,03
загальна дисперсія	68256197,35
коэф. детермінації	0,43
F-розрах.	5,957501232

Рис. 3.10 Результати аналітичного вирівнювання

Таким чином, модель має наступний вигляд:

$$y = a_0 - a_1$$

Таким чином, можна зробити висновок що станом на 2020 рік показник прямих інвестицій в Україну буде знаходитися в межах від 13957,48 до 46209,53. Прогнозне значення прямих інвестицій в Україну складає 30083,51.

Проведемо аналітичне вирівнювання для показника прямих інвестицій за КВЕД, щоб дізнатися його прогнозне значення на 2020 рік (рис.3.11).

Роки	Прямі інвестиції за КВЕД (y_t)	Розрахунок параметрів					Розрахунок F-критерію		
		Умовний показник часу, t	t^2	yt	y_t	$y_t - y_t$	$(y_t - y_t)^2$	$(y_t - \bar{y})^2$	
2010	180575,5	-4,5	20,25	-812590	137233	43342,64	1878584442,17	26966733724,56	
2011	241286	-3,5	12,25	-844501	183357	57929,11	3355781399,20	10713287095,10	
2012	273256	-2,5	6,25	-683140	229481	43775,07	1916257045,34	5117257655,70	
2013	249873,4	-1,5	2,25	-374810	275605	-25731,6	662113180,03	9009352688,11	
2014	219419,9	-0,5	0,25	-109710	321729	-102309	10467150578,69	15717915222,63	
2015	273116,4	0,5	0,25	136558,2	367853	-94736,6	8975028432,18	5137249718,65	
2016	359216,1	1,5	2,25	538824,2	413977	-54761	2998762740,12	208083221,51	
2017	448461,5	2,5	6,25	1121154	460101	-11639,6	135480132,97	10747570496,84	
2018	578726,4	3,5	12,25	2025542	506225	72501,27	5256434634,95	54725766694,45	
2019	623978,9	4,5	20,25	2807905	552349	71629,74	5130819652,47	77945877922,65	
Разом	3447910,1		82,5	3805233			40776412238,12	216289094440,21	

Рис. 3.11 Розрахунки аналітичного вирівнювання

Результати вирівнювання для показника прямих інвестицій за КВЕД наведено на рис. 3.12

t_2	2,31
a_0	344791,01
a_1	46124,03
упр	598473,1933
S_{yt}	71393,63788
нижня межа	433839,17
верхня межа	763107,2175
залишкова дисперсія	4077641224
загальна дисперсія	21628909444,02
коеф. детермінації	0,81
F-розрах.	34,43415888

Рис. 3.12 Результати аналітичного вирівнювання

Таким чином, можна зробити висновок що станом на 2020 рік показник прямих інвестицій за КВЕД буде знаходитися в межах від 433839,17 до 763107,21. Прогнозне значення капітальних інвестицій складає 598473,19.

Розглянемо більш детально таке явище як round tripping. Перш за все варто відзначити, що термін round tripping означає процес напрямки резидентами за кордон коштів, які потім повертаються в країну у вигляді прямих інвестицій. Розміщення коштів за кордоном здійснюється з метою захисту прав власності, отримання податкової та фінансової вигоди, існування валютного контролю та зміни валютного курсу (для забезпечення гнучкості в управлінні активами, вираженими в іноземній валюті), а також доступу до більш якісних фінансових послуг. У цьому контексті наведемо визначення кінцевого контролюючого інвестора (Ultimate Controlling Parent – UCP) – це підприємство, яке контролює безпосереднього прямого інвестора підприємства прямого інвестування – визначається шляхом поступового розгляду (від низу до верху) всіх рівнів відносин контролю [60].

Проведемо аналіз отримання таких інвестицій з 2010 року до 2019 який зображено на рис. 3.13.

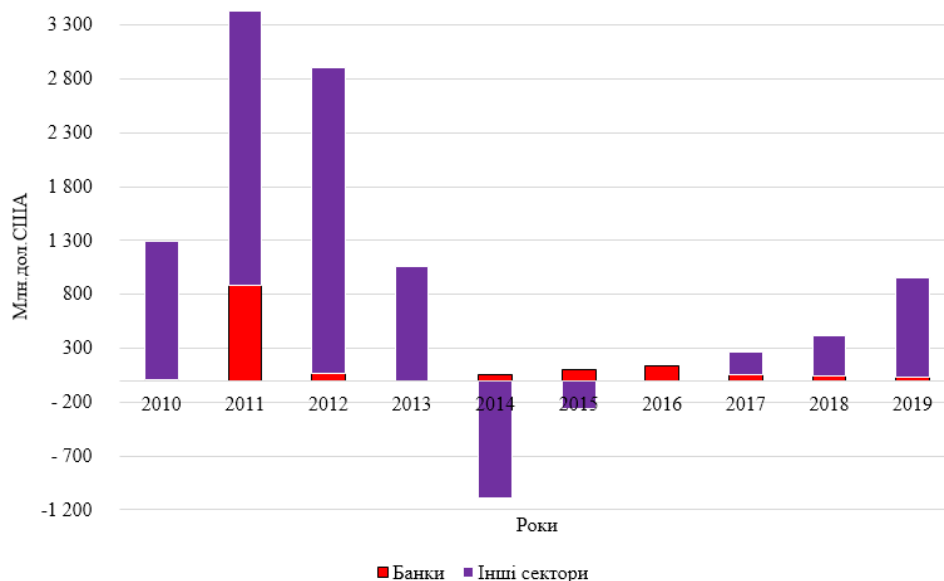

Рис. 3.13 Розрахунки аналітичного вирівнювання

Протягом 2010-2019 років обсяги ПІ, в яких кінцевим контролюючим інвестором є резидент (round tripping) оцінено в 8.4 млрд дол США, що становить 22% від припливу ПІ в Україну (38.2 млрд дол. США).

Найбільші обсяги round tripping інвестування спостерігалися протягом 2010-2013 років - в середньому на рівні 32.7% від загального обсягу. Таких інвестицій було направлено до підприємств реального сектора в розмірі 87%.

У 2014-2015 роках спостерігався відтік коштів з України за такими операціями, що прямо пов'язано з політичними змінами в країні, а також початком військових дій на Сході.

У 2016 - 2018 роках відновився чистий приплив коштів за операціями round tripping інвестування, але в значно менших обсягах, ніж напередодні кризи. У 2016 році вони забезпечили 4.1%, в 2017 - 10.4% припливу ПІ в Україну.

Варто зазначити, що протягом 2010-2012 років чистий приплив коштів за кредитами прямого інвестора формувався значною мірою за рахунок операцій round tripping.

Найбільші обсяги операцій round tripping здійснювалися через Кіпр,

Нідерланди, Швейцарію і Австрію.

Використаємо експоненційне згладжування для прогнозування обсягу ПІІ, капітальних інвестицій та round tripping.

Експоненційне згладжування – метод згладжування часових рядів, яка включає в себе орієнтування на старіння інформації, тобто, чим старіше інформація, тим менший вплив воно має на прогнозне значення [63].

В табл. 3.3 описані види експоненційного згладжування.

Таблиця 3.3

Види експоненційного згладжування

Експоненційного згладжування		
Лінійний тренд	Експоненціальний тренд	Демпований тренд
$y=a_0+a_1*t$ Описує рівномірну зміну показника в часі	$y= a*(k^t)$ Експоненціальна лінія тренду є кривою, яка найбільше підходить, коли значення даних зростають або спадають зі швидкістю, що постійно зростає	При $k < 1$ експоненціальний тренд показує тенденцію гальмування процесу, та буде демпованим

Для побудови тренду необхідно задати наступні коефіцієнти: альфа, бета, гама та фі. Чим більше значення коефіцієнту альфа до 1, тим більш стабільним є процес.

Вхідні дані для побудови тренду задані на рис.3.14 [57].

	1 Обсяг ПІІ в Україну	2 Обсяг капітальних інвестицій	3 Round tripping
2010	38992,90	180575,5	1 296
2011	45370,00	241286,0	3 429
2012	48197,60	273256,0	2 908
2013	51705,30	249873,4	1 055
2014	53704,00	219419,9	-1 038
2015	38356,80	273116,4	-162
2016	32122,50	359216,1	134
2017	31230,30	448461,5	270
2018	31606,40	578726,4	419
2019	32905,10	623978,9	956

Рис. 3.14 Розрахунки аналітичного вирівнювання

Побудуємо тренд з коефіцієнтом альфа рівному 0,8 для обсягів ПІІ (рис. 3.15).

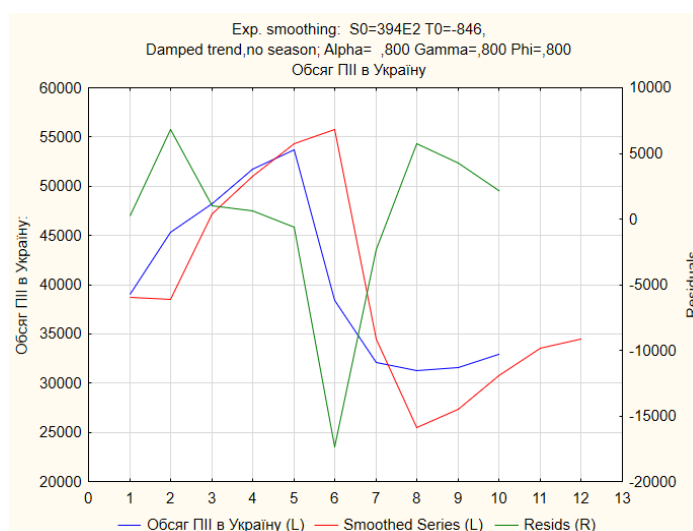

Рис. 3.15 Розрахунки аналітичного вирівнювання для ПІІ

Розглянемо похибку для даного тренду (рис. 3.16).

Exp. smoothing: S0=394E2 T0=-846, (Spreadsheet1) Damped trend, no season; Alpha=,800 Gamma=,800 Phi=,800 Обсяг ПІІ в Україні	
Summary of error	Error
Mean error	57,567212
Mean absolute error	4127,773959
Sums of squares	411605995,976960
Mean square	41160599,597696
Mean percentage error	0,378080
Mean abs. perc. error	11,127712

Рис. 3.16 MAPE для альфа 0,8

Для альфа 0,8 MAPE дорівнює 11,127712, це найкращий результат, тому саме цей тренд доцільно використовувати для прогнозування результатів обсягів прямих іноземних інвестицій (рис. 3.17).

Exp. smoothing: S0=394E2 T0=-846, (Spreadsheet1) Damped trend, no season; Alpha= ,800 Gamma=,800 Phi=,800 Обсяг ПІІ в Україну			
Case	Обсяг ПІІ в Україну	Smoothed Series	Resids
1	38992,90	38739,24	253,7
2	45370,00	38530,90	6839,1
3	48197,60	47174,79	1022,8
4	51705,30	51054,80	650,5
5	53704,00	54357,67	-653,7
6	38356,80	55726,03	-17369,2
7	32122,50	34450,64	-2328,1
8	31230,30	25492,11	5738,2
9	31606,40	27343,80	4262,6
10	32905,10	30745,24	2159,9
11		33572,07	
12		34451,21	

Рис. 3.17 Прогнозне значення показника обсягу ПІІ

Таким чином, можна зробити висновок, що для прогнозування краще всього підходить тренд з коефіцієнтом альфа рівному 0,8, оскільки саме він має найменший показник середньої абсолютної відсоткової похибки.

Виходячи з результатів прогнозування можна зрозуміти, що у 2020 році показник обсягу ПІІ складатиме 33572,07 млн.дол.США, у 2021 році цей показник зросте до 34451,21 млн.дол.США.

Побудуємо тренд з коефіцієнтом альфа рівному 0,8 для обсягів капітальних інвестицій (рис. 3.18).

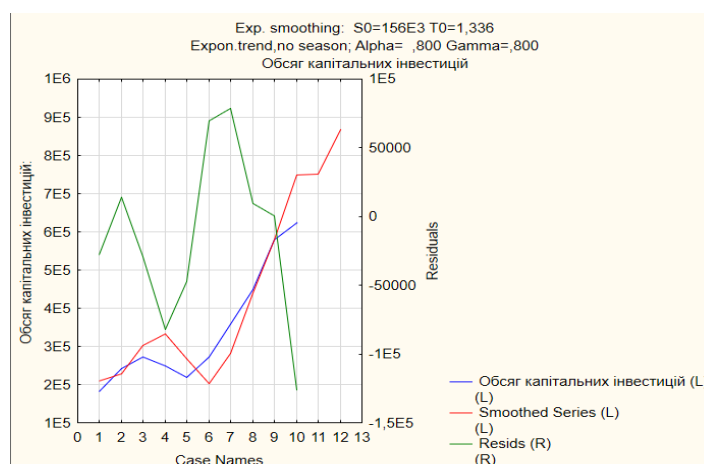

Рис. 3.18 Розрахунки аналітичного вирівнювання для капітальних інвестицій

Розглянемо похибку для даного тренду (рис. 3.19).

Exp. smoothing: S0=156E3 T0=1,336 (Spreadsheet1) Expon.trend,no season; Alpha= ,800 Gamma=,800 Обсяг капітальних інвестицій	
Summary of error	Error
Mean error	-1,404623E+04
Mean absolute error	4,854000E+04
Sums of squares	3,784302E+10
Mean square	3,784302E+09
Mean percentage error	-4,551192E+00
Mean abs. perc. error	1,564577E+01

Рис. 3.19 MAPE для альфа 0,8

Для альфа 0,8 MAPE дорівнює 1,5645, це найкращий результат, тому саме цей тренд доцільно використовувати для прогнозування результатів обсягів капітальних інвестицій (рис. 3.20).

Таким чином, можна зробити висновок, що для прогнозування краще всього підходить тренд з коефіцієнтом альфа рівному 0,8, оскільки саме він має найменший показник середньої абсолютної відсоткової похибки.

Exp. smoothing: S0=156E3 T0=1,336 (Spreadsheet1) Expon.trend,no season; Alpha= ,800 Gamma=,800 Обсяг капітальних інвестицій			
Case	Обсяг капітальних інвестицій	Smoothed Series	Resids
1	180575,5	208735,1	-28160
2	241286,0	227329,1	13957
3	273256,0	302603,9	-29348
4	249873,4	332174,3	-82301
5	219419,9	266692,5	-47273
6	273116,4	203183,6	69933
7	359216,1	280716,4	78500
8	448461,5	438733,0	9729
9	578726,4	578375,5	351
10	623978,9	749829,1	-125850
11		750818,2	
12		868410,8	

Рис. 3.20 Прогнозне значення показника обсягу капітальних інвестицій

Виходячи з результатів прогнозування можна зрозуміти, що у 2020 році показник обсягу капітальних інвестицій складатиме 750818,2 млн. грн, у 2021 році цей показник зросте до 868410,8 млн. грн.

Побудуємо тренд з коефіцієнтом альфа рівному 0,8 для обсягів round tripping (рис. 3.21).

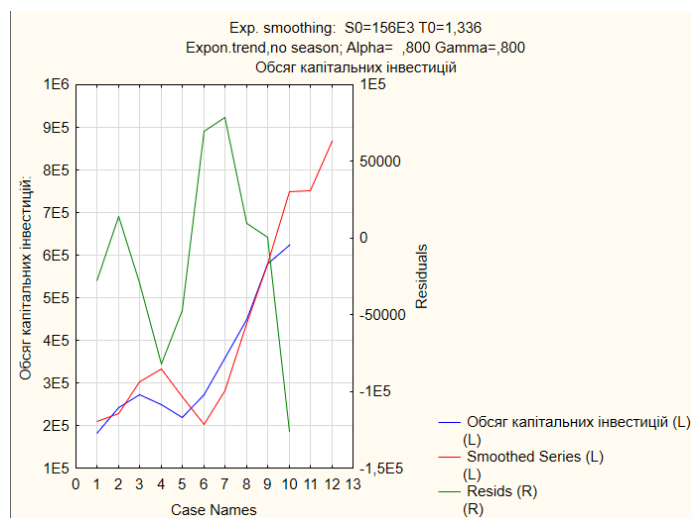

Рис. 3.21 Розрахунки аналітичного вирівнювання для обсягів round tripping

Розглянемо похибку для даного тренду (рис. 3.22).

Summary of error		Error
Mean error		-64,0720108
Mean absolute error		862,2421449
Sums of squares		14532491,5493439
Mean square		1453249,1549344
Mean percentage error		19,8951360
Mean abs. perc. error		14,4812552

Exp. smoothing: S0=1486, T0=-378, (Spreadsheet1)
Damped trend,no season; Alpha=,800 Gamma=,800 Phi=,100
Round tripping

Рис. 3.22 MAPE для альфа 0,8

Для альфа 0,8 MAPE дорівнює 14,4812552, це найкращий результат, тому саме цей тренд доцільно використовувати для прогнозування результатів обсягів round tripping (рис. 3.23).

Exp. smoothing: S0=1486, T0=-378, (Spreadsheet1) Damped trend, no season; Alpha=,800 Gamma=,800 Phi=,100 Round tripping				
Case	Round tripping	Smoothed Series	Resids	
1	1296,40	1447,689	-151,29	
2	3428,60	1313,193	2115,41	
3	2908,30	3139,558	-231,26	
4	1055,30	2953,155	-1897,86	
5	-1037,90	1313,269	-2351,17	
6	-162,40	-730,301	567,90	
7	133,90	-255,898	389,80	
8	269,86	82,896	186,96	
9	419,00	247,128	171,87	
10	956,00	397,092	558,91	
11		881,235		
12		884,937		

Рис. 3.23. Прогнозне значення показника обсягу round tripping

Таким чином, можна зробити висновок, що для прогнозування краще всього підходить тренд з коефіцієнтом альфа рівному 0,8, оскільки саме він має найменший показник середньої абсолютної відсоткової похибки.

Виходячи з результатів прогнозування можна зрозуміти, що у 2020 році показник обсягу round tripping складатиме 881,235 млн. дол. США, у 2021 році цей показник зросте до 884,937 млн. дол. США.

ВИСНОВОК ЗА РОЗДІЛОМ 3

Для оцінки інвестиційної активності України та її регіонів проаналізовані наступні показники: загальний обсяг прямих іноземних інвестицій у світі та Україні, приток ПІІ у світі та Україні, відток ПІІ у світі та Україні, обсяг прямих іноземних інвестицій у регіонах України та за видами економічної діяльності, загальний обсяг капітальних інвестицій в Україні та її регіонів.

У даному розділі було розглянуте поняття кластеризація її види та можливості. Виходячи з результатів проведеної кластеризації можна зробити висновок, що характеристика кластерів за роки не змінилася. Характеристика за 2019 рік трохи змінилася, показники трохи знизилися. У першому кластері не відбулося міграції регіонів та все ще найкращі показники має місто Київ. До другого кластеру додалися декілька регіонів. Станом на 2019 рік помірні показники мають лише 7 областей: Дніпропетровська, Київська, Донецька, Львівська, Одеська, Харківська, Полтавська. Всі інші регіони знаходяться у третьому кластері та характеризуються низькими показниками досліджуємих критеріїв.

Проведено моделювання факторів інвестиційного впливу. Був зроблений висновок що станом на 2020 рік показник обсягу ПІІ складатиме 33572,07 млн.дол.США, у 2021 році цей показник зросте до 34451,21 млн.дол.США, показник обсягу капітальних інвестицій складатиме 750818,2 млн. грн, у 2021 році цей показник зросте до 868410,8 млн. грн, показник обсягу round tripping складатиме 881,235 млн. дол. США, у 2021 році цей показник зросте до 884,937 млн. дол. США.

ВИСНОВОК

Метою дипломної роботи є аналіз інвестиційної привабливості України та її регіонів.

Узагальнюючи проведені дослідження дозволяє зробити такі висновки:

Теоретичними результатами даної роботи є взагалі визначення таких понять, як інвестиції, інвестиційна активність, прямі іноземні інвестиції, капітальні інвестиції. Для того, щоб аналізувати інвестиційну активність за різними рівнями господарської діяльності потрібно дослідити обсяги та динаміку залучення ПІІ та капітальних інвестицій та їх структуру.

Проведений аналіз показників інвестиційної активності з 2010 року по 2019. Також проведено порівняльний аналіз надходження інвестицій у 2010 році та 2019. Було розглянуте поняття кластеризація її види та можливості. Виходячи з результатів проведеної кластеризації можна зробити висновок, що характеристика кластерів за роки не змінилася. Характеристика за 2019 рік трохи змінилася, показники трохи знизилися. У першому кластері не відбулося міграції регіонів та все ще найкращі показники має місто Київ. До другого кластеру додалися декілька регіонів. Станом на 2019 рік помірні показники мають лише 7 областей: Дніпропетровська, Київська, Донецька, Львівська, Одеська, Харківська, Полтавська. Всі інші регіони знаходяться у третьому кластері та характеризуються низькими показниками досліджуємих критеріїв.

Проведено моделювання факторів інвестиційного впливу. Був зроблений висновок що станом на 2020 рік показник обсягу ПІІ складатиме 33572,07 млн.дол.США, у 2021 році цей показник зросте до 34451,21 млн.дол.США, показник обсягу капітальних інвестицій складатиме 750818,2 млн. грн, у 2021 році цей показник зросте до 868410,8 млн. грн, показник обсягу round tripping складатиме 881,235 млн. дол. США, у 2021 році цей показник зросте до 884,937 млн. дол. США.

Найбільше прямих іноземних інвестицій поступає з Кіпру та Нідерландів в Україну у 2019 році.

Таким чином, сучасне податкове стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій до України має як позитивні, так й негативні вади. Проте з метою уникнення неправомірних дій з боку іноземних інвесторів; створення нових робочих місць; оновлення основних засобів; підвищення соціальних стандартів життя населення були сформульовані практичні рекомендації податкового стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій до пріоритетних галузей реального сектора економіки шляхом введення спеціального режиму оподаткування податком на прибуток підприємств.

Разом із тим, процес залучення капітальних інвестицій в економіку України суттєво загальмований впливом політичної та економічної криз останніх років. Унаслідок цього активізувались інфляційні процеси, знизився інвестиційний потенціал державного бюджету, погіршився фінансовий стан підприємств, зріс відплив банківських депозитів, збільшилась кількість збиткових фінансово-кредитних установ, скоротились обсяги банківського кредитування підприємств, знизилась інвестиційна активність іноземних інвесторів. Чималою мірою вповільнення інвестиційного процесу в Україні зумовлене корупцією органів державної влади, потужним податковим тягарем та недосконалою законодавчою базою, насамперед у сфері захисту прав інвесторів.

Сучасний інвестиційний клімат України має певні проблеми, на фоні яких він є не привабливим для інвесторів. В той же час, існує ряд позитивних перспектив для розвитку, реалізація яких допоможе значно покращити ситуацію. Таким чином, зараз основним завданням є мінімізувати вплив негативних факторів, що мають перш за все юридичний, політичний, соціальний та економічний характер; а також слід реалізувати всі наявні можливості, включаючи специфіку внутрішнього ринку, особливості географічного положення, сільськогосподарський потенціал, для забезпечення покращення інвестиційного клімату та економіки в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про режим іноземного інвестування» № 93/96 від 19.03.1996 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: https://kodeksy.com.ua/pro_rezhim_inozemnogo_investuvannya.htm.
2. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» № 1540а-ХІІ від 10.09.1991 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1540%D0%B0-12>
3. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» № 29 від 16.04.1991 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
4. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» № 50 від 13.10.1992 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-12#Text>
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 47 від 18.09.1991 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
6. Закон України «Про угоди про розподіл продукції» № 1039-ХІV від 14.09.1999 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text>
7. Закон України «Про концесії» № 997-ХІV від 16.07.1999 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-14#Text>
8. Закон України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використанням майна та коштів вітчизняного походження» № 12 від 17.02.2000 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1457-14#Text>
9. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» № 335/94-ВР від 28.12.94 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. –

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334/94-%D0%B2%D1%80#Text>

10. Закон України «Про банки і банківську діяльність» № 2121-III від 07.12.2000 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>

11. Закон України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» № 17 від 19.02.93 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/15-93#Text>

12. Закон України «Про деякі питання іноземного інвестування» № 748/98 від 07.07.98 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/748/98#Text>

13. Закон України «Про додаткові заходи щодо залучення іноземних інвестицій в економіку України» № 800/2003 від 07.07.2003 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/2003#Text>

14. Закон України «Про заходи щодо впорядкування оподаткування товарів (робіт, послуг), що імпортуються підприємствами з іноземними інвестиціями» № 1/96-рп від 03.01.96 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1/96-%D1%80%D0%BF#Text>

15. Закон України «Про затвердження Порядку видачі, обліку і погашення векселів, виданих під час ввезення в Україну майна як внеску іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, а також за договорами (контрактами) про спільну інвестиційну діяльність» № 937 від 07.08.96 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/937-96-%D0%BF#Text>

16. Закон України «Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації іноземних інвестицій» № 928 від 07.08.96 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/928-96-%D0%BF#Text>

17. Закон України «"Про затвердження рядку визначення продукції власного виробництва підприємств з іноземними інвестиціями" від р.» № 1061

від 05.09.96 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1061-96-%D0%BF#Text>

18. Закон України «Про затвердження Положення про порядок державної реєстрації договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора" від р.» № 112 від 30.01.97 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112-97-%D0%BF#Text>

19. Закон України «"Про тимчасовий порядок митного оформлення товарів, які ввозяться на митну територію України підприємствами з іноземними інвестиціями"» № 285/3578 від 23.03.99 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0285-99#Text>

20. Закон України «Про заходи щодо прискорення економічної реформи та залучення іноземних інвестицій» № 580 від 09.04.93 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580/2003#Text>

21. Закон України «Про правомірність оподаткування з підприємств з іноземними інвестиціями за участю українського капіталу» № 36-15 від 06.01.93 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v6-15120-93#Text>

22. Закон України «Про затвердження Положення про порядок здійснення іноземних інвестицій шляхом набуття у власність нерезидентами облігацій внутрішніх державних позик» № 157/8756 від 19.01.2004 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0157-04#Text>

23. Закон України «Про врегулювання питань іноземного інвестування в Україну» № 947/11227 від 10.08.2005 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0947-05#Text>

24. Закон України «Про затвердження Порядку підтвердження органами державної податкової служби інформаційних повідомлень про фактичне внесення іноземних інвестицій та векселів, виданих під час увезення в Україну

майна як внеску іноземного інвестора до статутного фонду підприємства з іноземними інвестиціями, а також за договорами (контрактами) про спільну інвестиційну діяльність» № 238 від 17.02.2000 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0756-05#Text>

25. Закон України «Про затвердження Примірного договору на проведення оцінки майна та форми акта приймання-передачі звіту з оцінки майна, що перебуває у загальнодержавній власності, під час створення підприємства з іноземними інвестиціями» № 464/1489 від 12.08.96 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0464-96#Text>

26. Anwar, S., & Nguyen, L. P. (2011). Foreign direct investment and trade: The case of Vietnam. *Research in International Business and Finance*, A 54(4), 579–589. <https://doi.org/10.1016/>

27. Chan, M. W. L., Hou, K. , Li, X. , & Mountain, D. C. (2014). Foreign direct investment and its determinants: regional panel causality analysis. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 25(1), 39–52. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2010.05.004>

28. Eren, M., & Zhuang, H. (2015). Mergers and acquisitions versus greenfield investment, absorptive capacity, and economic growth: Evidence from 12 new member states of the European Union. *Eastern European Economics*, 53(2), 99–123. <https://doi.org/10.1080/00128775.2015.1033240>

29. Estrin, S., & Uvalic, M. (2016). Foreign direct investment in the Western Balkans: What role has it played during transition? *Comparative Economic Studies* , 58(3), 455–483. <https://doi.org/10.1057/ces.2016.10>

30. Falk, M. (2015). The relationship between FDI through backward linkages and technological innovations of local firms: Evidence for emerging economies. *Eastern European Economics*, 53(5), 424–438.

31. Jimborean, R., & Kelber, A. (2017). Foreign direct investment drivers and growth in Central and Eastern Europe in the Aftermath of the 2007 global financial crisis. *Comparative Economic Studies*, 59(1), 23–54. <https://doi.org/10.1057/s41294->

016-0018-9

32. Kim, P. H., & Li, M. (2014). Injecting demand through spillovers: Foreign direct investment, domestic socio-political conditions, and host-country entrepreneurial activity. *Journal of Business Venturing*, 29(2), 210–231. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2012.10.004>
33. Кноема Enterprise [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://кноема.ru/>
34. Lal, A. K. (2017). Foreign direct investment, trade openness and GDP in China, India and Mexico. *The Singapore Economic Review*, 62(5), 1059–1076. <https://doi.org/10.1142/S0217590815501076>
35. Lengyel, B., & Leydesdorff, L. (2015). The effects of FDI on innovation systems in Hungarian regions: Where is the synergy generated? *Regional Statistics*, 5(1), 3–24. <https://doi.org/10.15196/RS05101>
36. Mah, J. S. (2013). Globalization, decentralization and income inequality: The case of China. *Economic Modelling*, 31(1), 653–658. – <https://doi.org/10.1016/j.econmod.2012.09.054>
37. Shepotylo, O. (2012). Spatial complementarity of FDI: The example of transition countries. *Post-Communist Economies*, 24(3), 327–349. <https://doi.org/10.1080/14631377.2012.705468>
38. Whalley, J., & Xin, X. (2010). China's FDI and Non-FDI economies and the sustainability of future high Chinese growth. *China Economic Review*, 21(1), 123–135. <https://doi.org/10.1016/j.chieco.2009.11.004>
39. Zulfiu-Alili, M. (2014). Inward foreign direct investment and wage inequality in Macedonia. *Eastern European Economics*, 52(5), 56–86.
40. Большой экономический словарь. – М., Книжный мир, 2001.
41. Буніч І. П. Інвестиції в сільське господарство як основне джерело для розвитку молочної промисловості в Україні / І. П. Буніч, І. М. Соколовська // Priority directions of science development : the 1 st International scientific and practical conference. – Львів, 2019. – С. 240-244.
42. Визначення рейтингів регіонів за рівнем інвестиційної привабливості (на

прикладі Полтавської області) / О. І. Маслак, В. А. Таловер // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2016.

43. Владимирська Н. І. Теоретичні аспекти та особливості інвестиційної діяльності в Україні / Н. І. Владимирська // Економічні інновації. - 2015.

44. Вплив соціально-економічної нестабільності на інвестиційну привабливість економіки України / В. В. Видобора // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

45. Данилина С. А. Прямые иностранные инвестиции в процессе накопления капитала / С. А. Данилина // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – Харків: ХНТУСГ, 2010.

46. Данилина С. А. Роль прямих иностранных инвестиций в накоплении капитала / С. А. Данилина // Бизнес-информ. – 2009. – Вип. 11(1). – С. 31–33.

47. Даніленко А.А Актуальні питання прямих іноземних інвестицій до України з ЄС (у контексті розширення Євросоюзу на схід) // Фінанси України. – 2008..

48. Інвестиційні ресурси економічного зростання в умовах макроекономічної розбалансування економіки України / В. В. Видобора // Науковий вісник ХДУ. Серія: Економічні науки. – 2018.

49. Коваленко В. В. Тенденції присутності іноземного капіталу у банківській системі України / В. В. Коваленко, І. В. Коваленко // Фінансово-кредитна система: проблеми та інновації: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Одеса 11-12 квітня 2019 р.). – Одеса: ОНЕУ, 2019.

50. Котова І. М. Регіональні аспекти розвитку інвестиційного процесу в Україні / І. М. Котова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2003.

51. Коцюрубенко Г. М. Практика залучення зовнішніх джерел фінансування

економіки в Україні / Г. М. Коцюрубенко / Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку: матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 вересня 2020 р.). – Дніпро: Середняк Т. К., 2020.

52. Луценко І. С. Податкове стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій в Україну / І. С. Луценко // Інвестиції: досвід та практика. – 2013.

53. Милашко О. Г. Партнерство України з Німеччиною / О. Г. Милашко, Л. Д. Жосан // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. – Одеса: ОНЕУ, 2017.

54. Милашко О. Г. Структуризація процесу оцінювання національних заощаджень України / О. Г. Милашко, А. В. Піскун // Економіка. Фінанси. Право. – 2018.

55. Ольвінська Ю. О. Статистичний аналіз інвестиційного клімату в Україні / Ю. О. Ольвінська, Г. І. Самойленко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: матеріали студентських наукових конференцій. – Одеса, 2015.

56. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

57. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс] URL: <https://bank.gov.ua/>

58. Оцінка ефекту впливу макроекономічних факторів на залучення європейських інвестицій в Україну / С. І. Ткаленко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

59. Пешкова Е. А. Статистический анализ инвестиционной деятельности в Украине / Е. А. Пешкова, Ю. О. Ольвинская // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. – Одеса: ОНЕУ, 2016.

60. Підгорний А. З. Міжнародна статистика: навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. Г. Милашко, О. П. Русева. – Одеса: ОНЕУ, 2012.

61. Піскун А. В. Аналіз процесу трансформації українських заощаджень в інвестиції / А. В. Піскун // Зовнішні та внутрішні фактори впливу на формування та розвиток економічної системи: збірник тез наукових робіт учасників Міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених (м. Київ, 22-23 серпня 2014 р.). – Київ : Аналітичний центр «Нова економіка», 2014.
62. Піскун А. В. Іноземні інвестиції і заощадження в Україні / А. В. Піскун // Актуальні питання економічних наук: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Донецьк, 16-17 травня 2014 року). У 4-х частинах. – Донецьк: ГО «СІЕУ», 2014.
63. Піскун А. В. Основні макроекономічні пропорції України / А. В. Піскун // Статистичні методи оцінки соціально-економічного розвитку країни і регіонів. Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (Одеса 22-23.04.2015). – Одеса: ОНЕУ, 2015.
64. Піскун А. В. Сучасний стан секторів економіки України / А. В. Піскун // Статистичні методи дослідження соціально-економічних процесів на макро- та мезорівнях. XVII міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічних рівнях», Одеса 18-19 квітня 2019 р.
65. Погорелова Т. В. Статистичні аспекти оцінювання прямих іноземних інвестицій в Україну / Т. В. Погорелова, Т. С. Корольова // Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону: монографія / за заг. ред. канд. економ. наук, професора А. З. Підгорного. – Одеса: Атлант, 2012.
66. Ризики і загрози економічній безпеці України у 2015–2016 рр. та механізми їх мінімізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/ruzuku_zagrozu1-bab4e.pdf
67. Самоєнкова О. В. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи / О. В. Самоєнкова // «Ефективна економіка»: наукове видання Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

[Електронний ресурс]. – 2019. – Режим доступу до журналу:

<http://www.economy.nauka.com.ua>

68. Статистика: Навчальний посібник / Під. ред. д-ра екон. наук, проф. Раєвнєвої О. В. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011.

69. Статистична оцінка ефективності інвестицій / О. В. Самоєнкова // Статистичні методи дослідження соціально-економічних процесів на макро- та мезорівнях: Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (26-27 квітня 2018 р., Одеса). – Одеса, 2018.

70. Статистичне моделювання та прогнозування: Навчальний посібник / Під ред. д-ра екон. наук, проф. О. В. Раєвнєвої. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2014.

71. Ступак С. М. Світові тенденції розвитку інвестиційної активності і інноваційних процесів / С. М. Ступак // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки : економіка, політологія, історія. – Одеса, 2011.

72. Шляхи відновлення інвестиційної активності в регіонах України в умовах економічної нестабільності. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу до статті : <http://www.niss.gov.ua/articles/2053/>

73. Шляхи підвищення інвестиційної привабливості України в умовах соціально-економічної невизначеності / В. В. Видобора // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2018.